

Státní sociální podpora – důsledky reforem veřejné správy a vývoj na území okresu Bruntál

Bc. Libor Jurčák

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Libor JURČÁK**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Státní sociální podpora – důsledky reformy veřejné správy a vývoj na území okresu Bruntál**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Analyzujte vývoj sociálního systému v ČR od roku 1995 se zaměřením na státní sociální podporu.
- Popište vývoj státní správy v oblasti dávek státní sociální podpory na území okresu Bruntál, zejména dopady druhé fáze reformy územní veřejné správy.
- Analyzujte zákon o státní sociální podpoře, uveďte specifika při řízení o dávkách státní sociální podpory.
- Analyzujte změny v sociálním systému související se vstupem ČR do EU, oblast dávek státní sociální podpory a koordinační mechanismy, porovnejte rodinné dávky ve vybraných státech EU s dávkami státní sociální podpory.

II. Praktická část

- Analyzujte a zhodnoťte statistické údaje v oblasti dávek státní sociální podpory na území okresu Bruntál v návaznosti na její vývoj, změny v legislativě apod.
- Analyzujte možnosti změny systému státní sociální podpory.

Závěr

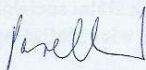
Rozsah práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. Státní sociální podpora. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7263-402-6.
[2] BURDOVÁ, E. Státní sociální podpora. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 1995. 158 s. ISBN 80-85789-57-4.
[3] KREBS, V. Sociální politika. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. 502 s. ISBN 80-7357-050-5.
[4] RYS, V. Česká sociální reforma. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 170 s. ISBN 80-246-0588-0.
[5] TOMEŠ, I. Sociální politika, teorie a mezinárodní zkušenost. 2. vyd. Praha: Socioklub, 2001. 262 s. ISBN 80-86484-00-9.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 9. března 2009
Termín odevzdání diplomové práce: 4. května 2009

Ve Zlíně dne 9. března 2009

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Abstrakt česky

System dávek státní sociální podpory je jedním z pilířů sociálního zabezpečení v České republice. Od svého zavedení k datu 1.10.1995 prošla státní sociální podpora poměrně významnými změnami. Cílem této práce je jednak popsat postupný vývoj veřejné správy v oblasti dávek státní sociální podpory, dále charakterizovat jednotlivé dávky a popsat důsledky změn některých souvisejících právních předpisů. V praktické části jsou analyzovány konkrétní údaje z okresu Bruntál v období let 1996 až 2008.

Klíčová slova: sociální systém, sociální dávky, mateřské dávky, analýza dat

ABSTRACT

Social security benefits are without doubt one of pillars in Czech Republic social system. Since their implementation in 10th October 1995 state social security changed a lot. Main goal of this project is describing a professional advancement in this area and define social benefits one by one. According to these changes in social benefits system, we will have to describe consequences in the legal enactments aswell. In practical part of this project we will analyze concrete data from Bruntál region in years 1996-2008.

Keywords: social system, social security benefit, maternity benefits, analysis of data

*Děkuji svému vedoucímu diplomové práce **JUDr. Liboru Šnédarovi, Ph.D.** za odborné vedení při zpracování daného tématu.*

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 POČÁTKY SYSTÉMU STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY.....	10
1.1 VÝCHODISKA PRO PŘECHOD NA SYSTÉM STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	11
1.2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	12
2 II. FÁZE REFORMY ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY	13
3 ZÁKON Č. 117/1995 SB. O STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE	17
3.1 DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY V OBDOBÍ OD 1.10.1995 DO 31.12.2008	17
3.1.1 Testované dávky.....	17
3.1.2 Netestované dávky	29
3.1.3 Dávky pěstounské péče	35
3.1.4 Zvláštní dávky	36
3.2 SOUVISEJÍCÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY	40
3.2.1 Řízení o dávkách.....	41
3.2.2 Vymáhání pohledávek na dávkách státní sociální podpory úřady práce.....	42
3.2.3 Exekuce	42
3.2.4 Správní delikty	43
4 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA PO VSTUPU ČR DO EU	45
4.1 NÁRODNÍ PŘEDPIS	45
4.2 PŘEDPISY EU	45
4.3 MEZINÁRODNÍ SMLOUVY.....	46
4.4 KOORDINACE DÁVEK STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	49
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	52
5 VÝDAJE - DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY V OKRESE BRUNTÁL.....	53

5.1	ROK 1996.....	53
5.2	ROK 1997.....	56
5.3	ROK 1998.....	59
5.4	ROK 1999.....	62
5.5	ROK 2000.....	64
5.6	ROK 2001.....	66
5.7	ROK 2002.....	70
5.8	ROK 2003.....	74
5.9	ROK 2004.....	78
5.10	ROK 2005.....	82
5.11	ROK 2006.....	86
5.12	ROK 2007.....	90
5.13	ROK 2008.....	95
5.14	KOMPARACE VÝVOJE ROČNÍCH VÝDAJŮ V OKRESE BRUNTÁL A POROVNÁNÍ S VÝVOJEM V ČR.....	99
5.14.1	Dávky státní sociální podpory vyplacené v okrese Bruntál v období let 1996 až 2008.....	100
5.14.2	Počty příjemců dávek v okrese Bruntál v období let 2001 až 2008.....	101
5.14.3	Dávky státní sociální podpory vyplacené v ČR v období let 1996 až 2007.....	102
5.14.4	Demografické údaje z okresu Bruntál za období od roku 1995 do roku 2007.....	103
6	POHLEDÁVKY, EXEKUCE A POKUTY NA ÚSEKU STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY V OKRESE BRUNTÁL.....	105
6.1	POHLEDÁVKY.....	105
6.2	EXEKUCE.....	106
6.3	PŘESTUPKY.....	107
	ZÁVĚR.....	109
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	115
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	116
	SEZNAM TABULEK.....	117
	SEZNAM GRAFŮ.....	121
	SEZNAM PŘÍLOH.....	124

ÚVOD

System státní sociální podpory byl zaveden jako nástroj k zajištění určitých sociálních jistot v případě různých sociálních událostí a byl od počátku převážně zaměřen na rodiny s dětmi.

Po celé období tento systém provází řada více či méně podstatných změn obdobně jako i v dalších oblastech sociálního zabezpečení. Stát jej používá jako nástroj pro řešení různých obecných dopadů změn a zásahů v dalších oblastech jako je například deregulace nájemného, zvýšené životní náklady související se změnami v dani z přidané hodnoty apod.. Struktura kontaktních míst, jednotný software, napojení na databáze dalších institucí a množství kvalifikovaných zaměstnanců je poměrně zásadním východiskem pro rychlou reakci státu na změny související s vývojem společnosti.

Cílem práce je popsat jednak vývoj jednotlivých dávek, dále konkrétní dopady legislativních změn na příjemce státní sociální podpory na území okresu Bruntál, a porovnat to i s vývojem nezaměstnanosti a ostatních faktorů ovlivňujících výplatu dávek.

Ačkoliv se jedná o poměrně významnou oblast, existuje k tomuto poměrně málo literatury a proto je možno čerpat především z legislativy, případně z interních materiálů úřadů práce, krajských úřadů a „Informací“ Ministerstva práce a sociálních věcí poskytovaných v souvislosti se změnami v legislativě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POČÁTKY SYSTÉMU STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Mezi základy a východiska systému státní sociální podpory v České republice lze zařadit Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb., zejména ustanovení v Hlavě čtvrté.

Jedním ze základních práv „Listiny..“ v oblasti dávek státní sociální podpory je právo na pomoc státu rodičům, kteří pečují o děti. Při tvorbě zákonů, které uvedenou oblast upravují, je přihlíženo k řadě principů. Jde o principy sociální spravedlnosti a solidarity přes princip subsidiarity až po participaci vedoucími od závislosti po využívání vlastních schopností a spolurozhodování.

Role státu v sociální politice se zásadně měnila. Šlo o změnu přístupu, jejímž obsahem byl především odchod od státního paternalismu k participaci. Nová koncepce předpokládala, že rodiny a občané si budou zabezpečovat co nejširší okruh potřeb vlastními silami, t.j. především pracovním příjmem a z něho odvozenými dávkami. Stát svou podporou a pomocí bude zasahovat pouze tam, kde ze subjektivních nebo objektivních důvodů nestačí občan nebo rodina zabezpečit své potřeby vlastními silami na společensky přijatelné úrovni a tam, kde má stát zájem člověka a rodinu stimulovat, podpořit, popř. chránit.

Vytvoření systému státní sociální podpory bylo svým pojetím, rozsahem i technickým řešením nejvýznamnějším transformačním opatřením v rekonstrukci systému sociálního zabezpečení na systém sociální ochrany v uplynulém období.

Vedle změny konstrukce jednotlivých dávek došlo i ke změně jejich plátce, neboť dříve byly dávky vypláceny zaměstnavatelskými organizacemi a okresními správami sociálního zabezpečení. Vzhledem k tomu, že přechod k adresnému systému je prováděn sledováním a vyhodnocováním většího množství údajů, bylo nezbytné pověřit výplatou těchto dávek orgány státní správy.¹

System státní sociální podpory představuje ucelený systém pomoci, který je určen zejména rodinám s nezaopatřenými dětmi, případně představuje pomoc ve formě dávek

---

¹ Krebs, V. Sociální politika, 3. vyd. Praha: ASPI, 2005, 502 s. ISBN 80-7357-050-5, str. 259

poskytovaných ve specifických sociálních situacích. Prostřednictvím státní sociální podpory stát přispívá především v případě nepříznivé sociální situace, na jejíž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí.

1.1 VÝCHODISKA PRO PŘECHOD NA SYSTÉM STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Dosavadní soustava společenské pomoci rodinám s dětmi byla tvořena prvky přímé i nepřímé finanční pomoci (dávky, slevy), službami a pomocí naturální. Touto pomocí byl doplňován nebo nahrazován příjem rodin, popř. řešil specifické sociální situace.

Systém přímé finanční pomoci rodinám s dětmi se skládal v zásadě z komplexu dávek, který bylo možno rozdělit na několik částí:

- a) skupina významných dávek posilujících příjmy rodin s dětmi po celou dobu jejich péče o nezaopatřené děti (t.j. přídavky na děti, výchovné k důchodům a státní vyrovnávací příspěvek),
- b) dávky poskytované ve specifických situacích (podpora při narození dítěte, rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče, stipendia a státní příspěvek k novomanželským půjčkám; do této skupiny patřilo i pohřebné),
- c) dávky poskytované v případech, kdy rodina svými příjmy klesla pod hranici životního minima (t.j. příspěvek na výživu dítěte a dávka sociální péče rodinám s nezaopatřenými dětmi a těhotným ženám).

Stávající systém těchto dávek se tvořil postupně a byl značně roztržštěný, a to jak pojetím jednotlivých dávek a podmínek pro jejich přiznání, tak i z hlediska jejich legislativního řešení. Většina peněžitých dávek byla pojata jako dávky nemocenského pojištění, které byly stanoveny nebo limitovány absolutními částkami a pokud nedocházelo k valorizaci, pak při změně cenových a příjmových relací docházelo ke ztrátě reálné úrovně poskytovaných dávek.

Řada dávek byla rodinám vyplácena prostřednictvím zaměstnavatelů (zhruba 28 tis. plátců) plošně, bez ohledu na skutečnou příjmovou situaci rodiny. Správy sociálního zabezpečení vyplácely cca 14 % celkového finančního objemu dávek i počtu dávek, u nichž se předpokládala jejich transformace do systému státní sociální podpory. Nový systém stát-

ních dávek však předpokládal větší adresnost, což sebou přinášelo i větší požadavky na sběr dat, které s ohledem na ochranu osobních údajů nebylo možno svěřit zaměstnavatelům, neboť těm nepříslušelo šetřit sociální situaci zaměstnanců. Požadavek na rychlé a jednotné zajištění změn (pomocí jednotného software) by rovněž nebyl za těchto podmínek realizovatelný.

Zákon o státní sociální podpoře přinesl v podstatě tři základní změny:

- sjednotil státní sociální dávky vyjadřující podporu státu občanům a rodinám s dětmi do jednoho komplexu
- nově definoval v tomto systému i ty dávky, které byly dosud součástí jiných systémů, např. nemocenského pojištění nebo sociální péče
- zavedl nové dávky, reagující na dosud neřešené sociální situace.

1.2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Prostřednictvím státní sociální podpory stát pomáhá občanům v případě státem uznané sociální události. Státní sociální podpora se stala výrazem sociálního přerozdělení mezi nepotřebnými a potřebnými a projevem státem organizované solidarity. Dávky vyplývající z tohoto systému pomáhají rodině krýt zejména zvýšené náklady vyvolané přítomností takových osob, které dosud nejsou výdělečně činné, a řešit různé sociální situace, na něž rodina vlastními silami a vlastními prostředky nestačí. Úroveň dávky státní sociální podpory je závislá na celkových příjmech rodiny, ale nezkoumá majetek rodiny. Dávky mají obligatorní charakter. Dávky státní sociální podpory jsou určeny především rodinám s dětmi, ale řeší rovněž určité sociální situace všech občanů (např. příspěvek na bydlení, v minulosti i pohřebné apod.). Státní sociální podpora je financována ze státního rozpočtu, přičemž výplatou dávky byly od počátku pověřeny orgány státní správy - okresní úřady, poté v souvislosti s II. fází reformy územní veřejné správy byla agenda v období od 1.1.2003 do 31.3.2004 dočasně převedena na samosprávu a od 1.4.2004 ji s výjimkou Hlavního města Prahy opět vykonávají orgány státní správy – úřady práce. Od 1.1.2009 byl tento systém zaveden i na území Hlavního města Prahy.

2 II. FÁZE REFORMY ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Veřejná správa obecně se podle provedeného rozboru zachyceného mj. v koncepci reformy veřejné správy stávala brzdou efektivního fungování státu. Toto hodnocení bylo zachyceno v pravidelných hodnotících zprávách Evropské unie, ale byla realitou i bez zmínění v těchto hodnotících zprávách. Otázkou je, nakolik prováděná reforma splnila očekávání.

Na základě rozboru nedostatků byl zpracován návrh koncepce reformy ve variantách, kdy směr rozpracování reformy VS byl vytýčen doporučením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z května roku 1999. Na základě tohoto projednání byly vytýčeny hlavní směry reformy veřejné správy:

- reforma centrální státní správy
- reforma územní VS
- obsahová reforma vlastního fungování VS

Parlamentem ČR byl doporučen tzv. spojený model výkonu VS v území, tedy takový model, kdy institucionálně budou VS v území zabezpečovat orgány samosprávy, kterým bude ve stanoveném rozsahu svěřen výkon státní správy. Reforma územní VS lze rozdělit v zásadě do 3 fází:

1. fáze představovala zřízení krajských úřadů, volby do krajského zastupitelstva, zrušení řady dekoncentrovaných a detašovaných pracovišť v území a podřízení těchto činností orgánům všeobecné VS – mezním bodem této fáze bylo datum 12.11.2000, kdy se konaly volby do krajských zastupitelstev.
2. fáze představovala zrušení okresních úřadů a transformaci jejich kompetencí na ostatní orgány VS v území - mezním bodem druhé fáze bylo ukončení platnosti zákona o okresních úřadech k datu 31.12.2002.
3. fáze představuje podporu zvýšení kvality výkonu VS na úrovni i těch nejmenších obcí podporou sdružování obcí k výkonu správních činností při zachování jejich vlastní identity prostřednictvím rozvoje internetizace a algoritimizace správních činností.

Celý proces druhé fáze reformy územní VS byl náročný. Dotýkal se styku občanů „se státem“ a přesunu místa výkonu práce cca 15 tisíc úředníků. Bylo nutné řešit problémy související se zánikem okresních úřadů, které končily v souladu s ustanovením §44 zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech, svou činnost posledním dnem kalendářního roku,

v němž uplynuly dvě léta od konání prvních voleb do zastupitelstev krajů, tj. dnem 31.12.2002.

V souladu s filozofií tzv. spojeného modelu, kdy kompetence výkonu státní správy přecházela ve velkém rozsahu na úřady samospráv, byly převáděny činnosti výkonu státní správy na vybrané obecní úřady. Na krajské úřady se kompetence převedly pouze v těch případech, kdy občan přichází s takovým výkonem státní správy minimálně do styku nebo se jedná o výkon státní správy s vysokou náročností na odbornost.

V období do zániku okresních úřadů byly obce (mimo 4 magistrátní města, ve kterých magistrátní úřad vykonává zároveň funkci okresního úřadu) z hlediska rozsahu výkonu státní správy členěny do dvou skupin:

- obce s pověřením I. stupně - jednalo se prakticky o všechny obce s minimálním rozsahem výkonu státní správy (organizace voleb, ...)
- obce s pověřením II. stupně (matrika, stavební řízení, pozemkové řízení, ...).

Při realizaci a přípravě druhé fáze reformy územní VS bylo podmínkou, aby nedošlo ke změnám současných kompetencí obcí I. a II. stupně a to z toho důvodu, že přesun kompetencí z dnešních okresních úřadů na obce byl již tak velkým kompetenčním manévrem.

Přesunem kompetencí výkonu státní správy z okresních úřadů na obecní úřady vznikly obce s pověřením III. stupně.

Na území okresu Bruntál byly původně jako obce III. typu stanoveny Krnov, Bruntál, Rýmařov a Vrbno p. Pradědem. Je zřejmé, že při stanovení spádovosti těchto obcí se vycházelo ze vzdáleností vzdušnou čarou a nebyla brána v potaz ani dostupnost, ani dopravní obslužnost těch nejvzdálenějších míst. Vrbno p. Pradědem bylo poté s ohledem na velikost vyřazeno a vznikly tak pouze tři obce s rozšířenou působností.

V oblasti státní sociální podpory se diskutovalo o třech variantách:

- přenést působnosti okresního úřadu na pověřenou obec (zpravidla dříve okresní město)
- rozptýlit působnosti OkÚ do nově koncipovaných obecních úřadů s rozšířenou působností

- vytvořit vlastní státní struktury, specializované státní správy v oblasti sociální politiky, tedy např. „sociálního úřadu“ a důsledné oddělení státní správy a samosprávy

Třetí varianta, dle mého názoru a z pohledu pracovníka v této sféře relativně nejspokojnější, byla v rozporu s původními záměry reformy, tedy decentralizací a přenesením státní správy na samosprávu a proto se od ní ustoupilo.

Agenda státní sociální podpory na území okresu Bruntál byla prováděna prostřednictvím sedmi kontaktních míst, (Bruntál, Krnov, Rýmařov, Moravský Beroun, Vrbno p. Pradědem, Město Albrechtice a Osoblaha). Bylo by poměrně složité převést tuto agendu na nově vzniklé obce s rozšířenou působností při zachování původního rozsahu poskytovaných služeb – tedy zachování všech kontaktních míst a to nejen pro poměrně vysoké náklady na provoz.

První varianta, která byla nakonec pro přechodné období od 1.1.2003 do 31.3.2004 zvolena, vedla prakticky k vytvoření dalšího stupně pověřené obce. To bylo v rozporu s původními úvahami o novém správním upořádání.

Druhá varianta, která se nejvíce blížila záměru reformy VS, byla současně tou nejnáročnější. Souvisela se stěhováním dat jednotlivých obcí, do té doby spadajících pod určitá kontaktní místa, zánikem některých kontaktních míst, neboť se nově změnilo území, na kterém dosud působily a tím i k oddálení VS v této oblasti od určité části občanů. V té době již existovala provázanost systémů a automatický přenos dat s finančními úřady, okresními správami sociálního zabezpečení, Českou správou sociálního zabezpečení a úřady práce. Rozdělení okresní databáze na 3 menší správní obvody (v okrese Bruntál) by vedlo i ke zvýšení náročnosti na obsluhu těchto systémů.

Nakonec tedy byla zvolena kompromisní varianta, kdy se konečné rozhodnutí oddálilo uzákoněním přechodného období, po které výkon státní správy na úseku státní sociální podpory byl na období 15 měsíců svěřen obecním úřadům s rozšířenou působností v místě, kde dosud působil okresní úřad. Na území Hlavního města Prahy byla situace odlišná. Zde se počítalo, že tyto kompetence budou převedeny na úřady městských částí určené Statutem hlavního města Prahy již nastálo. (Dnem 1.1.2009 však i zde byla státní sociální podpora převedena na Úřad práce hlavního města Prahy).

Zákonem č. 453/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byla státní správa na úseku státní sociální podpory převedena na úřady práce s výjimkou Hlavního města Prahy, viz výše.

Na území okresu Bruntál tak v oblasti státní sociální podpory nedošlo k žádným zásadním změnám, pouze z okresního úřadu byla agenda převedena dočasně na Městský úřad v Bruntále, poté na Úřad práce v Bruntále. Zůstala zachována kontaktní místa, i když došlo ke snížení počtu z důvodu přesunu Moravského Berouna do Olomouckého kraje.

3 ZÁKON Č. 117/1995 SB. O STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE

Dávky státní sociální podpory byly od svého vzniku v roce 1995 vypláceny okresními úřady na základě zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Tento zákon prošel k datu 1.3.2009 celkem 60-ti novelizacemi. Průběžně docházelo ke změnám a to jak v počtu dávek, tak k úpravám podmínek nároku, např. ke změnám koeficientů apod.. Výše většiny dávek byla podmíněna částkami životního minima stanovenými na základě Nařízení vlády k zákonu č. 463/1991 Sb., o životním minimu v období od 1.10.1995 do 31.12.2006. K 1.1.2007 byl uvedený právní předpis nahrazen zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a poměrně zásadním způsobem změnil konstrukci výpočtu životního minima.

3.1 Dávky státní sociální podpory v období od 1.10.1995 do 31.12.2008

Dávky státní sociální podpory lze rozčlenit na dávky testované, tedy poskytované v závislosti na výši příjmů rodiny a dávky netestované, mezi se řadí i dávky pěstounské, tedy dávky náležející rodinám, v nichž probíhá náhradní rodinná péče – pěstounská, poručenká. Prostřednictvím systému státní sociální podpory byly navíc vypláceny další specifické dávky, kterými byly řešeny dopady zahájeného procesu deregulace nájmu a cen tepelné energie. Tyto dávky byly řešeny samostatnými zákony stejně jako jednorázový příspěvek dítěti poskytovaný v souvislosti se změnami ve výši daně z přidané hodnoty na základě zákona č. 237/2004 Sb., kdy nárok na tuto dávku byl přímo podmíněn nárokem na výplatu přídatku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře.

3.1.1 Testované dávky

a) *Přídavek na dítě*

Přídavek na dítě je základní dávkou pro rodiny s nezaopatřenými dětmi, která přispívá ke krytí nákladů spojených s výchovou a výživou dítěte.² Oprávněnou osobou, které dávka náleží, je přímo konkrétní dítě. Do jeho zletilosti nárok uplatňuje zákonný zástupce.

---

² BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. Státní sociální podpora. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207s. ISBN 978-80-7263-402-6, str. 80

Nárok na přídavek na dítě jako dávku státní sociální podpory bylo možno poprvé uplatnit od 1.1.1996. V závislosti na dosaženém příjmu rodiny za předchozí kalendářní rok se poskytoval v následujících výměrách:

V období od 1.1.1996 do 30.9.1997:

- zvýšená výměra při rozhodném příjmu, který nepřevyšoval 1,1 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,32
- základní výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,1 a současně nebyl vyšší než 1,8 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,28
- snížená výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,8 a současně nebyl vyšší než 3,0 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,14

V období od 1.10.1997 do 31.12.1998 – zákonem č. 242/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o státní sociální podpoře, byly nároky rodin v porovnání s předchozím poté i následujícím obdobím významným způsobem omezeny:

- zvýšená výměra při rozhodném příjmu, který nepřevyšoval 1,8 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,27
- základní výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,8 a současně nebyl vyšší než 2,2 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,14

V období od 1.1.1999 do 31.12.2006:

- zvýšená výměra při rozhodném příjmu, který nepřevyšoval 1,1 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,32
- základní výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,1 a současně nebyl vyšší než 1,8 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,28

- snížená výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,8 a současně nebyl vyšší než 3,0 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,14

V období od 1.1.2007 do 31.12.2007 – zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, došlo k zásadním změnám při stanovení výše životního minima rodiny, což mělo i dopad na výpočet přídatku na dítě – proto došlo jednak ke změně koeficientů k posouzení nároku s ohledem na rozhodný příjem rodiny, dále k úpravě koeficientů pro stanovení výše přídatku na dítě:

- zvýšená výměra při rozhodném příjmu, který nepřevyšoval 1,5 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,36
- základní výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 1,5 a současně nebyl vyšší než 2,4 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,31
- snížená výměra při rozhodném příjmu, který převyšoval 2,4 a současně nebyl vyšší než 4,0 násobek životního minima rodiny, činila součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,16

V období od 1.1.2008 – zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, měl jednak významný dopad na počet příjemců přídatku na dítě (v důsledku změny koeficientu pro poskytování dávky s ohledem na rozhodný příjem na 2,4 došlo ke snížení o cca 30% - statistiky Úřadu práce v Bruntále), dále přinesl významné zjednodušení – výše dávek se již neodvíjí od částek životního minima, ale je taxativně dána – odstupňováno dle věku nezaopatřených dětí.

*Částky životního minima dle zákona č. 463/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
změny částek přídatků na dítě*

Tab. č. 1: částky životního minima v období od 1.1.1996 - 30.9.1996

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1320,-	jedna osoba	860,-
dítě 6 - 10 let	1460,-	2 osoby	1130,-
dítě 10 - 15 let	1730,-	3 - 4 osoby	1400,-
dítě 15 - 26 let	1900,-	5 a více osob	1580,-
ostatní	1800,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 2: výše přídatků na dítě v období od 1.1.1996 - 30.9.1996

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	423,-	370,-	185,-
6 - 10 let	467,-	409,-	205,-
10 - 15 let	554,-	485,-	242,-
15 - 26 let	608,-	532,-	266,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 3: částky životního minima v období od 1.10.1996 - 30.6.1997

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1410,-	jedna osoba	970,-
dítě 6 - 10 let	1560,-	2 osoby	1270,-
dítě 10 - 15 let	1850,-	3 - 4 osoby	1570,-
dítě 15 - 26 let	2030,-	5 a více osob	1770,-
ostatní	1920,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 4: výše přídatků na dítě v období od 1.10.1996 - 30.6.1997

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	451,-	395,-	198,-
6 - 10 let	499,-	437,-	219,-
10 - 15 let	592,-	518,-	259,-
15 - 26 let	650,-	569,-	285,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 5: částky životního minima v období od 1.7.1997 – 31.3.1998

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1480,-	a) jedna osoba	1020,-
dítě 6 - 10 let	1640,-	b) 2 osoby	1330,-
dítě 10 - 15 let	1940,-	c) 3 - 4 osoby	1650,-
dítě 15 - 26 let	2130,-	d) 5 a více osob	1860,-
ostatní	2020,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 6: výše přídatků na dítě v období od 1.7.1997 – 30.9.1997

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	477,-	415,-	208,-
6 - 10 let	525,-	460,-	230,-
10 - 15 let	621,-	544,-	272,-
15 - 26 let	682,-	597,-	299,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 7: výše přídatků na dítě v období od 1.10.1997 – 31.3.1998

věk dítěte	výše přídatku	
	zvýšená	základní
do 6 let	400,-	208,-
6 - 10 let	443,-	230,-
10 - 15 let	524,-	272,-
15 - 26 let	576,-	299,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 8: částky životního minima v období od 1.4.1998 – 31.3.2000

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1560,-	a) jedna osoba	1300,-
dítě 6 - 10 let	1730,-	b) 2 osoby	1700,-
dítě 10 - 15 let	2050,-	c) 3 - 4 osoby	2110,-
dítě 15 - 26 let	2250,-	d) 5 a více osob	2370,-
ostatní	2130,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 9: výše přídatků na dítě v období od 1.4.1998 – 31.12.1998

věk dítěte	výše přídatku	
	zvýšená	základní
do 6 let	422,-	219,-
6 - 10 let	468,-	243,-
10 - 15 let	555,-	287,-
15 - 26 let	608,-	315,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 10: výše přídatků na dítě v období od 1.1.1999 –31.3.2000

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	500,-	437,-	219,-
6 - 10 let	554,-	485,-	243,-
10 - 15 let	656,-	574,-	287,-
15 - 26 let	720,-	630,-	315,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 11: částky životního minima v období od 1.4.2000 - 30.9.2001

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1600,-	a) jedna osoba	1580,-
dítě 6 - 10 let	1780,-	b) 2 osoby	2060,-
dítě 10 - 15 let	2110,-	c) 3 - 4 osoby	2560,-
dítě 15 - 26 let	2310,-	d) 5 a více osob	2870,-
ostatní	2190,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 12: výše přídatků na dítě v období od 1.4.2000 - 30.9.2001

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	512,-	448,-	224,-
6 - 10 let	570,-	499,-	250,-
10 - 15 let	676,-	591,-	296,-
15 - 26 let	740,-	647,-	324,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 13: částky životního minima v období od 1.10.2001 – 31.12.2004

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1690,-	a) jedna osoba	1780,-
dítě 6 - 10 let	1890,-	b) 2 osoby	2320,-
dítě 10 - 15 let	2230,-	c) 3 - 4 osoby	2880,-
dítě 15 - 26 let	2450,-	d) 5 a více osob	3230,-
ostatní	2320,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 14: výše přídatků na dítě v období od 1.10.2001 – 31.12.2004

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	541,-	474,-	237,-
6 - 10 let	605,-	530,-	265,-
10 - 15 let	714,-	625,-	313,-
15 - 26 let	784,-	686,-	343,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 15: částky životního minima v období od 1.1.2005 – 31.12.2005

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1720,-	a) jedna osoba	1940,-
dítě 6 - 10 let	1920,-	b) 2 osoby	2530,-
dítě 10 - 15 let	2270,-	c) 3 - 4 osoby	3140,-
dítě 15 - 26 let	2490,-	d) 5 a více osob	3520,-
ostatní	2360,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 16: výše přídatků na dítě v období od 1.1.2005 – 31.12.2005

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	551,-	482,-	241,-
6 - 10 let	615,-	538,-	269,-
10 - 15 let	727,-	636,-	318,-
15 - 26 let	797,-	698,-	349,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 17: částky životního minima v období od 1.1.2006 – 31.12.2006

osoba		domácnost	
dítě do 6 let	1750,-	a) jedna osoba	2020,-
dítě 6 - 10 let	1950,-	b) 2 osoby	2630,-
dítě 10 - 15 let	2310,-	c) 3 - 4 osoby	3260,-
dítě 15 - 26 let	2530,-	d) 5 a více osob	3660,-
ostatní	2400,-		

Pramen: ASPI

Tab. č. 18: výše přídatků na dítě v období od 1.1.2006 – 31.12.2006

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	560,-	490,-	245,-
6 - 10 let	624,-	546,-	273,-
10 - 15 let	740,-	647,-	324,-
15 - 26 let	810,-	705,-	355,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 19: částky životního minima v období od od 1.1.2007

osoba	
posuzovaná jako první v pořadí	2880,-
druhá nebo další v pořadí od 15 let věku, která není nezaopatřená	2600,-
nezaopatřené dítě 15 – 26 let věku	2250,-
nezaopatřené dítě 6 – 15 let věku	1960,-
nezaopatřené dítě do 6 let věku	1600,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 20: výše přídatků na dítě v období od 1.1.2007 –31.12.2007

věk dítěte	výše přídatku		
	zvýšená	základní	snížená
do 6 let	576,-	496,-	256,-
6 - 15 let	706,-	608,-	314,-
15 - 26 let	810,-	698,-	360,-

Pramen: ASPI

Tab. č. 21: výše přídatků na dítě v období od 1.1.2008

věk dítěte	výše přídatku
do 6 let	500,-
6 - 15 let	610,-
15 - 26 let	700,-

Pramen: ASPI

Nárok na přídavek na dítě závisí na věku dítěte, příjmu rodiny a současně i na částkách životního minima. Proto ke změně nároku na dávky dochází změnou kterékoliv z těchto skutečností, což rovněž znamená i zvýšené nároky na administrativu. Od 1.1.2008 již nemá na výši přídavku na dítě přímý vliv výše částek životního minima nezaopatřených dětí. Případným navýšením těchto částek by sice došlo k rozšíření příjemců přídavku na dítě, výše by však ovlivněna nebyla. Okruh příjemců dávek je tedy nadále vymezen příjmem rodiny vyjádřeným v násobcích životního minima rodiny. Důsledkem zavedení těchto mechanismů je i snížení mandatorních výdajů státního rozpočtu.

Porovnáme-li současnou výši částek přídavků na dítě s výší v roce 1996 u rodin bez příjmů, popř. s nízkým příjmem, pak je zřejmé, že s ohledem na inflaci, růst minimální i průměrné mzdy, ztrácí tato dávka svůj původní význam.

b) Příspěvek na dopravu

Jedná se opět o dávku, kde se při stanovení nároku v případech, kdy dítě navštěvovalo střední nebo vysokou školu, vycházelo z příjmu za předchozí kalendářní rok. Výjimkou, kdy se nárok netestoval s rozhodným příjmem, bylo plnění povinné školní docházky. Tím docházelo k určitým disproporcím, kdy rodina neměla pro vysoký příjem nárok na přídavek na dítě, příspěvek na dopravu však náležel. Obdobně jako u přídavku na dítě se jednalo o nárok dítěte. Příspěvek na dopravu byl zákonem o státní sociální podpoře zaveden od 1.1.1996 jako nová dávka, a to v souvislosti se zrušením státních dotací na slevy na jízděném v autobusové a železniční dopravě. Zákonem č. 453/2003 Sb., kterým se mění zákon o státní sociální podpoře, byl příspěvek na dopravu s účinností od 1.7.2004 zrušen. Účelem příspěvku na dopravu bylo přispívat nezaopatřeným dětem na krytí nákladů spojených s dojížděním dítěte do školy mimo místo, kde je hlášeno k trvalému pobytu. Nárok na tuto dávku a její výše byly závislé na druhu navštěvované školy, vzdálenosti školy od bydliště dítěte, na skutečnosti, jak často dítě do školy dojíždělo, a také, pokud dítě navštěvovalo střední nebo vysokou školu, na výši příjmů v rodině. To, zda dítě při návštěvě školy fakticky využívá veřejné dopravní prostředky, se nezjišťovalo a příspěvek na dopravu náležel např. i po dobu, kdy dítě pro nemoc školu nenavštěvovalo. Jedním z důvodů pro zrušení této dávky byl jistý prostor pro zneužívání těchto dávek, neboť se nezkoumala skutečnost, zda dítě dojíždí, či nikoliv. Docházelo tak k tendenčním změnám trvalého pobytu dětí, ne-

boť s ohledem na vzdálenost sídla nebo součásti školy od místa pobytu se dávka navyšovala. Výrazným faktorem pro stanovení výše byla rovněž skutečnost, jestli dítě dojíždí denně, popř. je ubytováno ve školním zařízení – internátu, koleji. Tomuto byl přizpůsoben i tiskopis k potvrzování uvedených skutečností. Nebylo však možné zpochybňovat způsob dojíždění z větších vzdáleností v případech, kdy dítě ve školním zařízení ubytováno nebylo a uvádělo, že dojíždí denně např. i 100 km a výše, což bylo nereálné. Dalším z důvodů pro zrušení byla skutečnost, že se jednalo o dávku, u které se trvale zvyšovaly nároky (v roce 1996 byly náklady cca 839 mil. Kč, v roce 2002 se na příspěvek na dopravu vynaložilo zhruba 1,3 mld. Kč a poskytl se 446 tisícům nezaopatřených dětí³). Na druhou stranu však zrušení uvedené dávky řadám rodin především v územně rozsáhlých okresech (např. okres Bruntál) přineslo nemalé problémy, neboť se jednalo o poměrně vysoké částky pokrývající významnou část nákladů na dopravu dětí do školských zařízení. Současný systém žákovských a studentských slev na jízdném zdaleka nedosahuje dřívější úrovně podpory těchto rodin.

Způsob výpočtu dávky byl poměrně jednoduchý, neboť se jednalo o procentní výměru (dle věku dítěte, stupně školy a způsobu dojíždění) částky stanovené Vyhláškou Ministerstva financí ČR odpovídající 40 násobku jednosměrného plného jízdného v pravidelné autobusové dopravě na tarifní vzdálenosti vyplývající z platných jízdních řádů. Stanovení vzdálenosti bylo s ohledem na množství těchto dávek a zjišťování dopravní obslužnosti jednotlivých obcí poměrně administrativně náročné. V řadě případů bylo nutné prověřovat možnosti spojení s přihlédnutím k tarifním vzdálenostem. I zde byl určitý prostor pro variabilitu, kdy mohlo docházet ke zvýšenému výskytu chybně stanovených dávek.

c) Sociální příplatek

Sociální příplatek je jednou z dávek zákonem o státní sociální podpoře nově vytvořených. Do této dávky byly transformovány některé dávky zrušené v souvislosti se zavedením systému dávek státní sociální podpory; jednalo se o státní vyrovnávací příspěvek a

---

³ Pramen: volně převzato z interních materiálů Úřadu práce v Bruntále

příplatek k přídávkům na děti a výchovnému (byl poskytován na děti dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči).⁴

Náleží rodinám, kde příjem za kalendářní čtvrtletí předcházejícímu dni posuzování nároku v období od 1.1.1996 do 31.12.2006 nepřesahoval součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,6.

Způsob výpočtu výše sociálního příplatku (koeficient 1,6 platný ke dni 1.1.1996):

$$SP = \check{Z}MD - (\check{Z}MD \times P) / (\check{Z}M \times 1,6)$$

kde

SP = výše sociálního příplatku

$\check{Z}MD$ = částka životního minima dítěte (popř. součtu u všech dětí s případnou úpravou na faktory navyšující částky životního minima)

P = příjem rodiny v rozhodném období (kalendářní čtvrtletí předcházející dni posuzování nároku)

$\check{Z}M$ = životní minimum rodiny

V období od 1.1.2007 do 31.12.2007 byl koeficient navýšen na 2,2, s účinností zákona o životním a existenčním minimu byl opět změněn – od 1.1.2008 na 2,0. Vyšší dávek ovlivňují další faktory navyšující částky životního minima, ze kterého je výše dávky odvozena: zdravotní postižení dítěte nebo rodiče, osamělost rodiče, narození více dětí současně, v období od 1.1.1996 do 31.12.1997 příprava na budoucí povolání mimo místa trvalého pobytu a od 1.1.2007 typ studia na střední, popř. vysoké škole.

Výše koeficientů stanovených z důvodu zdravotního postižení, osamělosti rodiče apod. byly přepočteny v souvislosti se změnou konstrukce životního minima s účinností od 1.1.2007.

---

⁴ BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. Státní sociální podpora. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207s. ISBN 978-80-7263-402-6, str. 95

d) Příspěvek na bydlení

Účelem příspěvku na bydlení je přispět rodinám (nejen rodinám s nezaopatřenými dětmi, nýbrž i rodině bezdětné nebo i jednotlivci) na náklady spojené s bydlením. Oprávněnou osobou je vlastník nebo nájemce bytu, který splňuje stanovené podmínky nároku.⁵

Od 1.1.1996 do 31.12.2006 náležel v případech, kdy rozhodný příjem rodiny (společně posuzovaných osob) za kalendářní čtvrtletí předcházejícímu dni posuzování nároku v období nepřesahoval součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,6, kdy za rodinu se pro účely příspěvku na bydlení považují osoby, které jsou v témže bytě hlášeny k trvalému pobytu.

Zákonem č. 112/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi, byla zásadním způsobem změněna konstrukce této dávky. Dle mého názoru se tímto pojetím zcela odlišuje od dávek ze systému státní sociální podpory, neboť se rozhodujícím kritériem pro stanovení výše dávky staly náklady spojené s bydlením v porovnání s příjmem rodiny za kalendářní čtvrtletí předcházejícímu dni posuzování nároku na dávku.

Dvě základní zákonné podmínky od 1.1.2007:

Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu, jestliže

a) jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, a

b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.⁶

---

⁵ BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. Státní sociální podpora. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207s. ISBN 978-80-7263-402-6, str. 96

⁶ §24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

S ohledem na kritérium 30, popř. 35 % dosažených příjmů v porovnání k nákladům na bydlení byly do zákona o státní sociální podpoře zavedeny tzv. normativní náklady. Jedná se o maximální možnou hranici nákladů, se kterou je možno procentuelní část rozhodných příjmů porovnat a případný rozdíl dávkou státní sociální podpory doplatit. Tato zásadní změna reagovala na zcela nové zákony, které jednak změnily způsob výpočtu částek životního minima s tím, že toto již není dvousložkové (částka na životní potřeby + částka na domácnost; od 1.1.2007 pouze životní minimum osoby), dále byl zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, zrušen zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Zákonem o pomoci v hmotné nouzi došlo k výraznému zjednodušení dosavadního systému s tím, že byl podstatně zredukován počet tohoto typu dávek. Jednou ze tří dávek hmotné nouze je doplatek na bydlení, který doplňuje příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory. Dle mého názoru tato koncepce není příliš optimálním řešením, neboť jde typově podobné dávky, které příjemci dávek příliš nerozlišují.

3.1.2 Netestované dávky

a) *Rodičovský příspěvek*

Jde o jednu z dávek, na kterou ze systému státní sociální podpory vznikl nárok od 1.10.1995. Přejít nároku na rodičovský příspěvek proběhl téměř beze změn s dosavadní právní úpravou. Nadále musel rodič plnit pro nárok na tuto dávku podmínku celodenní a řádné péče alespoň o jedno dítě ve věku do tří let nebo o dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené mladší sedmi let. Podmínkou bylo podání žádosti u příslušného orgánu státní sociální podpory, kterým k datu 1.10.1995 byly okresní úřady. Rodičovský příspěvek v systému státní sociální podpory byl při svém vzniku dávkou, která měla umožnit rodiči věnovat se osobně péči o dítě. Proto i nadále zůstala zachována podmínka, že rodič v době péče o dítě nesměl být výdělečně činný, popř. mohl mít příjem z výdělečné činnosti, ale tato činnost mohla být vykonávána v omezeném rozsahu tak, aby i přes takovou výdělečnou činnost měl rodič dost času věnovat se péči o dítě. Tato podmínka byla zákonem č. 453/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, k datu 1.1.2004 zrušena. Povoláním neomezené výdělečné činnosti rodiči požívajícímu rodičovský příspěvek bylo umožněno prohloubení možnosti poživatele rodičovského příspěvku přispět ke zvýšení životní úrovně rodiny.

Princip poskytování dávek nemocenského pojištění před státními dávkami poskytovanými ze stejného důvodu je jedním ze základních pro poskytování rodičovského příspěvku. Tento princip zůstal zachován po celé období od 1.10.1995 dosud, konkrétně do 31.12.2006 v ustanovení §32 zákona o státní sociální podpoře, od 1.1.2007 tuto oblast upravuje §30b. Jde především o nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Přesto zde docházelo ke změnám. Jedná se konkrétně o posuzování nárok na rodičovský příspěvek v měsíci, ve kterém po jeho část náležela i peněžitá pomoc v mateřství. Do 31.12.1997 náležela tato dávka pouze ve výši rozdílu mezi částkou rodičovského příspěvku a dávkami nemocenského pojištění, poté v období od 1.1.1998 do 31.12.2006 náležel v tomto měsíci rodičovský příspěvek v plné výši a od 1.1.2007 se opět vyplácí pouze ve výši rozdílu v případě, že jsou dávky nemocenského pojištění nižší. Dále docházelo ke změnám v přípustném rozsahu návštěvy dítěte v předškolních zařízeních i s ohledem na stupeň zdravotního postižení.

Výše rodičovského příspěvku byla v období od 1.10.1995 do 31.12.2006 přímo závislá na výši jedné složky životního minima rodiče (částky na osobní potřeby), kdy docházelo pouze ke změnám výše koeficientů, jimiž uvedená částka byla násobena. V období od 1.10.1995 do 31.3.2004 šlo o 1,1 násobek částky na osobní potřeby rodiče. Zákonem č. 237/2004 Sb., kterým se v souvislosti s přijetím zákona o dani z přidané hodnoty mění některé zákony a přijímají některá další opatření a mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění zákona č. 479/2003 Sb., a zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, byl tento koeficient od 1.4.2004 navýšen na 1,54. Ke dni 1.1.2007 došlo k další významné změně, kdy se výše rodičovského příspěvku v kalendářním roce začala odvíjet od průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Tuto částku vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením.⁷ Dávka tak náležela ve výši 40 % zmíněné částky. Tato úprava však platila pouze jeden rok.

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, podstatným způsobem změnil podmínky pro nárok na rodičovský příspěvek. Jako jednu ze zásadních změn lze označit

---

⁷ §32 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

členění na zvýšenou, základní a sníženou výměru, která byla tímto zákonem pevně stanovena. Uvedená novela zákona o státní sociální podpoře tím vytvořila nové pojetí dávek státní sociální podpory, které spočívá v odstranění vazby výše dávky na životní minimum (s výjimkou sociálního příplatku, který pokrývá mnoho specifických situací v rodině, a některých dávek pěstounské péče). Stanovením úrovně dávek absolutními částkami se zamezilo automatické valorizaci těchto dávek. Možnost provedení volby nároku je navíc podmíněna na vznikem nároku na dávky nemocenského pojištění související s narozením dítěte.

Podle první možnosti vzniká nárok na rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře 11 400 Kč měsíčně rodiči, který osobně celodenně a řádně pečuje po celý kalendářní měsíc o nejmladší dítě v rodině, jestliže má nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo peněžitou pomoc ve výši 380 Kč za kalendářní den a nejpozději v kalendářním měsíci, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém nejmladší dítě dovrší 22 týdnů svého života nebo 31 týdnů svého života, (k datu 1.1.2009 byla lhůta pro volbu nároku prodloužena o jeden měsíc) jde-li o porod více dětí současně, písemně oznámí příslušnému úřadu státní sociální podpory, že z důvodu péče o toto dítě bude čerpat rodičovský příspěvek v této výši nejdéle do dvou let věku dítěte, tedy podá žádost o rozhodnutí o volbě nároku.

Druhou možnost volby nároku na rodičovský příspěvek má rodič, který získal nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo peněžitou pomoc v souvislosti s narozením nejmladšího dítěte (bez ohledu na jejich výši), pokud nevyužil možnosti volby pobírání rodičovského příspěvku do dvou let věku dítěte ve zvýšené výměře (první uvedená možnost). Tento rodič může nejpozději do kalendářního měsíce, ve kterém toto dítě dovrší 21. měsíc života, písemně příslušnému úřadu státní sociální podpory sdělit, že na toto dítě bude čerpat rodičovský příspěvek v výši 7 600 Kč do tří let věku.

Rodiči, který neměl nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nevyužil možnost volby čerpání rodičovského příspěvku (do dvou nebo tří let věku dítěte, jak se výše uvádí), náleží od kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž nejmladší dítě dovrší 21. měsíc života, rodičovský příspěvek ve výši 3 800 Kč měsíčně, a to až do dovršení 4 let věku tohoto dítěte.

Dále existují určité výjimky při zdravotním postižení dítěte, souběhu nároků na příspěvek na péči apod..

Volbu nároku na rodičovský příspěvek lze provést jen jednou a tuto volbu nelze měnit ani rodičem, který tuto volbu dříve provedl, ani rodičem, který převzal dítě do své péče a toto dítě se stalo nejmladším dítětem v téže nebo další rodině.

Toto ustanovení je však značně problematické, neboť volba probíhá na základě žádosti ve správním řízení. Ne zcela zřejmá je však zákonem o státní sociální podpoře daná možnost uplatnit opravné prostředky viz ustanovení §70 zákona. Toto je dle mého názoru poněkud v rozporu s výše uvedenou informací a existuje zde prostor pro různé právní výklady, především v návaznosti na správní řád.

Další podstatnou úpravou prošel zákon o státní sociální podpoře v oblasti rodičovského příspěvku k datu 1.1.2009. Zákonem č. 414/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, byla do §30 zákona o státní sociální podpoře zavedena další, tedy již čtvrtá, výměra, tzv. nižší. Navíc pro možné dopady na státní rozpočet bylo zavedeno přechodné ustanovení pro období jednoho roku. Rodičovský příspěvek v nižší výměře náleží, jestliže dítěti dlouhodobě zdravotně postiženému nebo dlouhodobě těžce zdravotně postiženému nenáleží příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, a to od 7 do 10 let věku tohoto dítěte, jde-li o nárok na rodičovský příspěvek od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009, a od 7 do 15 let věku tohoto dítěte, jde-li o nárok na rodičovský příspěvek po 31. prosinci 2009.

Z výše uvedeného je zřejmé, že rodičovský příspěvek je v systému státní sociální podpory dávkou, která od svého vzniku procházela poměrně zásadními změnami, které měly i podstatný vliv na výdaje ze státního rozpočtu. Touto dávkou je řešena celá řada sociálních situací v rodině s ohledem na zdravotní postižení dětí. Pro žadatele je řízení o rodičovském příspěvku poměrně náročné. Navíc s ohledem na současné znění zákona, kdy volbu základní výměry rodičovského příspěvku je možno provádět do konce kalendářního měsíce, v němž dítě dovrší věku 21 měsíců, je pro příjemce dávek nepřehledné a dochází tak často k překročení této lhůty, kdy již volbu nelze provést.

Obecně lze shrnout, že každá změna zákona v oblasti rodičovského příspěvku znamenala značné dopady na administrativu, růst nákladů nejen v oblasti přímých výdajů na tyto dávky apod..

b) *Zaopatřovací příspěvek*

Zaopatřovací příspěvek byl v období od 1.10.1995 do 31.3.2006 dávkou, která přispívala k zajištění nákladů na životní potřeby rodiny vojáka v době, kdy vykonával základní (náhradní) službu nebo vojenské cvičení v Armádě České republiky nebo civilní službu místo uvedené vojenské služby nebo vojenského cvičení.

Oproti dosavadnímu stavu se vymezoval okruh oprávněných osob, jimž náležel zaopatřovací příspěvek, jen na osoby, k nimž měl voják vyživovací povinnost, tj. nárok měly nezaopatřené děti vojáka, manželka vojáka a do 31.12.2003 i osoby, kterým soud přiznal vůči vojákovu výživné nebo příspěvek na výživu nebo které uzavřely s vojákem dohodu o placení výživného nebo příspěvku na výživu, pokud voják pro výkon uvedené služby nemůže plnit svou vyživovací povinnost. Konkrétně toto ustanovení bylo značně problematickým, neboť zde docházelo k obcházení zákona a byl zde prostor pro zneužívání dávek.

c) *Porodné*

Porodné je jednorázovou dávkou státní sociální podpory, která má kryt zvýšené náklady v rodině vyvolané narozením dítěte, popř. převzetím dítěte do péče. Porodné náleží ženě, která dítě porodila, popřípadě otci dítěte, pokud matka dítěte zemřela a porodné nebylo vyplaceno jiné osobě. Pokud bylo dítě do jednoho roku věku svěřeno osobě do péče nahrazující péči rodičů, náleží porodné i této osobě, jako dávka, která má přispívat ke krytí zvýšených nákladů vznikajících s převzetím takového dítěte. V tomto případě je nárok na porodné i v případě, že byla taková dávka přiznána dříve i matce nebo otci dítěte. Nárok na porodné vzniká dnem porodu dítěte nebo dnem převzetí dítěte do péče. Nárok na dávku vznikl ke dni účinnosti zákona o státní sociální podpoře, tedy k 1.10.1995.

Výše porodného byla do 31.12.2007 odstupňována podle počtu dětí, které se narodily současně, a odvozena od částek na osobní potřeby těchto dětí, poté od částek životního minima. Docházelo pouze k úpravám koeficientů násobků. Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, došlo k výrazným změnám u výše porodného v tom smyslu, že zákonem o státní sociální podpoře je stanovena částka 13 tis. Kč na každé narozené dítě. Více dětí společně narozených nemá od 1.1.2008 vliv na výši dávky, nejsou odstupňovány násobící koeficienty, výše porodného je prostým násobkem stanovené částky podle počtu společně narozených dětí.

d) Pohřebné

Pohřebné bylo podle dosavadní úpravy do 30.9.1995 dávkou nemocenského pojištění nebo sociálního zabezpečení. Nově byla tato dávka od 1.10.1995 zavedena jako dávka státní sociální podpory a podstatně se zjednodušily podmínky pro její poskytování i výši. Nárok na pohřebné vzniká dnem vypravení pohřbu a také k tomuto dni bylo ověřováno plnění podmínek nároku. Na základě zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, došlo ke změně podmínek pro stanovení nároku na pohřebné k datu pohřbení. Tato dávka patří stejně jako porodné k jednorázovým dávkám státní sociální podpory. Výraznou změnou, dle mého názoru s minimálními dopady na výdaje státního rozpočtu, bylo zúžení okruhu osob, které si mohou nárok na dávku uplatnit. Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, došlo ode dne 1.1.2008 k výraznému omezení zavedením ustanovení, kterými je vznik nároku na pohřebné podmíněn nezaopatřeností zemřelého, popř. zemřelý musel být ke dni úmrtí rodičem nezaopatřeného dítěte. Jedná se o dávku, kde je zákonem stanovena pevná částka – do 31.12.1997 3 tis. Kč, od 1.1.1998 5 tis. Kč.

e) Příspěvek na školní pomůcky

Zákonem č. 113/2006 Sb., kterým se změnil zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, vznikla ke dni 1.4.2006 zcela nová dávka státní sociální podpory. Jednalo se o dávku dítěte, kdy vznik nároku byl podmíněn zápisem k povinné školní docházce a dnem 1. června roku, v němž k zápisu došlo, dále nárokem na přídavek na dítě. Tato právní úprava nebyla příliš přesná a docházelo k různým výkladům zákona i s ohledem na možný odklad povinné školní docházky apod.. Příspěvek na školní pomůcky měl přispívat ke snadnějšímu pokrytí nákladů na školní potřeby a dalších nákladů spojených u dítěte s počátkem školní docházky do základní školy. Obecně se pro tuto dávku vžil název „pastelkovné“ a dle mého názoru nepatřila do systému státní sociální podpory. Rovněž i tato dávka byla poskytována jednorázově.

Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byla zrušena.

3.1.3 Dávky pěstounské péče

Dávkami pěstounské péče stát přispívá na úhradu nákladů vznikajících v souvislosti se zajištěním výchovy dítěte, které nemůže být vychováváno ve vlastní rodině, protože se rodiče o něj nemohou nebo nechtějí starat. Dávky pěstounské péče jsou buď opakující se, tj. příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna, nebo jde o dávky jednorázové, které řeší některé situace související s výkonem pěstounské péče. Nárok na tyto dávky v systému státní sociální podpory vznikl ke dni 1.10.1995.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte náleží dítěti, které je svěřeno do pěstounské péče a náleží i po skončení pěstounské péče, která končí zletilostí dítěte, pokud dítě žije s původním pěstounem nadále ve společné domácnosti a plní podmínky nezaopatřenosti dítěte, a to nejdéle do 26 let věku dítěte. Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte odpovídala v období od 1.10.1995 do 31.12.1997 částce na osobní potřeby dítěte podle zákona o životním minimu. Od 1.1.1998 do 12.7.1998 byla tato částka navýšena na koeficientem 1,2, poté do 31.12.2006 došlo k rozlišení, zda se jedná o dítě nezaopatřené – koeficient byl navýšen na 2,0, nebo neplní podmínky nezaopatřenosti – koeficient zůstal původní, tedy 1,2. K datu 1.1.2007 došlo k navýšení obou koeficientů – 2,3 u nezaopatřeného dítěte, 1,4 u ostatních. Ve výši příspěvku na úhradu potřeb dítěte se promítají některé další skutečnosti, a to zdravotní postižení dítěte a do 31.12.1997 i vzdálenost místa přípravy na budoucí povolání dítěte od místa bydliště dítěte. Důvodem této úpravy je skutečnost, že při výpočtu sociálního příspěvku se k dítěti v pěstounské péči nepřihlíží, a tak je nutno uvedené skutečnosti, představující určité zvýšení nákladů, promítnout do výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Vliv na výši dávků má rovněž případný sirotčí důchod dítěte, popř. do 31.12.1997 i výživné, pokud má dítě na ně nárok od svého pěstouna.

Odměna pěstounovi za výkon pěstounské péče se do 31.12.2006 odvozovala od částky na osobní potřeby pěstouna, od 1.1.2007 od částky životního minima pěstouna a náleží zvlášť za každé dítě svěřené do pěstounské péče. Jde tedy o jednu z dávek, jejíž výši doposud přímo ovlivňují částky životního minima a jde zde tedy možná automatická valorizace. Odměna pěstounovi náleží po celou dobu, po kterou náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Zákonem č. 168/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, byla k datu 1.6.2005 do

zákona zařazena nová dávka pro pěstouny, tzv. odměna pěstouna ve zvláštních případech. Jednou ze zásadních podmínek jsou minimálně tři děti v pěstounské péči, popř. dítě se zdravotním postižením. Zavedením této dávky vznikly další povinnosti orgánům státní sociální podpory, neboť tato dávka je posuzována jako plat a je tedy nutné z ní provádět povinné odvody.

Příspěvek při převzetí dítěte do pěstounské péče slouží ke krytí zvýšených nákladů, které vznikají v souvislosti s převzetím dítěte. Tato dávka byla do účinnosti zákona o státní sociální podpoře jako dávka fakultativní poskytována v rámci sociální péče. Nyní se jedná o dávku nárokovou, jejíž výše byla do 31.12.2006 odvozena od výše částky na osobní potřeby dítěte (koeficient 4,0), poté od 1.1.2007 do 31.12.2007 od částky životního minima dítěte (koeficient 4,45), od 1.1.2008 je výše dávek zákonem o státní sociální podpoře taxativně vyjmenovaná v závislosti na věku dítěte. Příspěvek při převzetí dítěte je dávkou jednorázovou.

Další nově zavedenou nárokovou jednorázovou dávkou pěstounské péče byl příspěvek na zakoupení motorového vozidla, který má umožnit pěstounovi, jemuž bylo svěřeno více dětí do pěstounské péče, zvládat zvýšené nároky na péči. Příspěvek náleží také v případě, že pěstoun zajistil celkovou opravu osobního motorového vozidla. Do 30.9.1995 byl takový příspěvek poskytován v rámci sociální péče jen pěstounům ve zvláštních zařízeních pro výkon pěstounské péče (§ 98 vyhlášky č.182/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Jedná se o dávku, která po celé období prošla pouze jednou úpravou, kdy byly stávající podmínky pro vznik nároku na dávky k datu 1.1.1998 rozšířeny pro situace, kdy pěstounovi náleží odměna pěstouna z důvodu péče o čtyři děti včetně zletilých nezaopatřených dětí.

Pevně stanovená výše dávky 100 tis. Kč a další podmínky zůstaly po celé období beze změny.

3.1.4 Zvláštní dávky

a) Sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie

Jednalo se o dávku, která sice byla vyplácena prostřednictvím systému státní sociální podpory, ale vznikla na základě samostatného zákona č. 75/1997 Sb., o sociálním příspěvku k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie. Jejím účelem bylo zmírnit sociální důsledky

zvýšení cen tepelné energie dodávané k vytápění bytů a to v období od 1.7.1997 do 30.6.2000.

Pro určité období byl vytvořen nástroj pro kompenzaci zvýšení cen tepla, a to pro domácnosti, kterých se bezprostředně dotklo zvýšení maximální ceny tepelné energie ze 180 na 250 Kč/GJ. Zvýšení maximální ceny tepla dodávaného z centralizovaných zdrojů, blokových nebo domovních kotelen (dále jen "centrální vytápění") o 39 % k 1. červenci 1997 se týkalo přibližně 40 % domácností. Proto nebylo možné zvolit plošné řešení ve vztahu ke všem nízko příjmovým domácnostem prostřednictvím dávky státní sociální podpory - příspěvku na bydlení. Příspěvek byl konstruován tak, aby dopad zvýšení maximální ceny tepla na nízkopříjmové domácnosti byl sestupným způsobem vyrovnáván několik let (do 30.června 2000).⁸

Nárok na příspěvek měli pouze nájemci nebo vlastníci bytu s centrálním vytápěním, na něž byla na rok 1997 poskytnuta dotace ze státního rozpočtu na tepelnou energii, pokud jejich příjem a osob s nimi společně posuzovaných nedosahoval 1,6 násobku životního minima.

Výše příspěvku se neodvíjela od skutečných výdajů za teplo konkrétní domácnosti, ale stejně jako v případě dávek státní sociální podpory od výše čistých peněžních příjmů a velikosti domácností. Maximální výši příspěvku obdržely domácnosti na úrovni životního minima a s rostoucím příjmem tato částka klesala. Konstrukce příspěvku a způsob jeho poskytování byly obdobné jako u příspěvku na bydlení.

Výše dávky za kalendářní měsíc tak činila rozdíl mezi polovinou částky nákladů na domácnost v postupně klesající procentuelní výši (100 % v období od 1.7.1997 do 30.6.1998, 70 % v období od 1.7.1998 do 30.6.1999 a 40 % v období od 1.7.1999 do 30.6.2000) a podílem, v jehož čitateli je součin poloviny částky nákladů na domácnost ve stanovené výši a rozhodného příjmu v rodině a ve jmenovateli je součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,60.

---

⁸ Pramen: převzato z interních materiálů Úřadu práce v Bruntále

Jednalo se tedy o dávku, jejíž výše postupně po jednom roce klesala a ke dni 30.6.2000 úplně zanikla. S řízením o dávce byly spojeny poměrně velké problémy, především v oblasti autorizace adres pro přenos dat z databáze Ministerstva financí ČR z důvodu poskytování údajů o dotacích na tepelnou energii.

b) Sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného

Opět se jednalo o dávku, která sice byla vyplácena prostřednictvím systému státní sociální podpory, ale vznikla na základě samostatného zákona č. 132/1997 Sb., o sociálním příspěvku k vyrovnání zvýšení nájemného a o změně zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 137/1996 Sb.. Obdobně jako u sociálního příspěvku k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie měla tato právní úprava zmírnit sociální dopady v důsledku deregulace nájemného a to v období od 1.7.1997 do 31.12.2000.

U většiny nájemců bydlících v bytech ve vlastnictví obcí a fyzických a právnických osob, s výjimkou bytů ve vlastnictví bytových družstev, bylo nájemné regulováno na základě zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, a to ve formě stanovení maximálních cen, které pak byly konkrétně stanovovány příslušným právním předpisem vydaným Ministerstvem financí.

Nárok na příspěvek měli pouze nájemci bytu s regulovaným nájemným, pokud jejich příjem a příjem osob s nimi posuzovaných nedosáhl 1,60 násobku životního minima. Na maximální výši příspěvku měly nárok rodiny s příjmem pod nebo na úrovni životního minima. S rostoucím příjmem tato částka klesala.

V roce 1997 příspěvek téměř pokrýval zvýšení nájemného u rodin s příjmem nižším nebo rovným životnímu minimu, tzn. představoval v podstatě maximálně možnou kompenzaci. S rostoucím příjmem se podíl příspěvku na zvýšení nájemného snižoval.

Výše příspěvku činila za kalendářní měsíc součin základní výše příspěvku a koeficientu růstu nájemného podle velikosti obce, kdy se základní výše příspěvku stanovila jako rozdíl mezi součinem částky nákladů na domácnost a výpočtového koeficientu a podílem, v jehož čitateli je součin částky nákladů na domácnost, výpočtového koeficientu a rozhodného příjmu v rodině a ve jmenovateli je součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,60. Výpočtový koeficient byl opět odstupňován od 0,6 pro období od 1.7.1997 do

30.6.1998, přes 0,4 pro období od 1.7.1998 do 30.6.1999, po 0,3 pro období od 1.7.1999 do 31.12.2000.

Podle vyhlášky Ministerstva financí č. 176/1993 Sb., o nájemném z bytu a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním bytu, ve znění pozdějších předpisů, se každý rok vždy k 1. červenci umožňovalo zvýšit maximální nájemné z bytu. Tato vyhláška byla Nálezem č. 231/2000 Sb., Ústavního soudu, zrušena dnem 31.12.2001.

Administrativní zpracování žádostí o tuto dávku bylo poměrně náročné, vyžadovalo přesné potvrzování změn v nájemném od více subjektů a docházelo tak ke vzniku chyb a přeplatků na dávkách.

c) Jednorázový příspěvek dítěti

Příspěvek dítěti poskytnul stát nezaopatřenému dítěti jako jednorázovou výpomoc na základě zákona č. 237/2004 Sb., kterým se v souvislosti s přijetím zákona o dani z přidané hodnoty mění některé zákony a přijímají některá další opatření a mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění zákona č. 479/2003 Sb., a zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

I tato dávka nebyla řešena zákonem o státní sociální podpoře. Nárok na dávku však byl podmíněn vznikem nároku na výplatu přídatku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře za květen 2004. Proto příspěvek dítěti vyplácel úřad státní sociální podpory, který byl příslušný k výplatě přídatku na dítě za uvedené období. Výše příspěvku dítěti činila 2 000 Kč. Jednalo se o sociální kompenzaci pro cca 2 miliony dětí v souvislosti s přijetím zákona o dani z přidané hodnoty.

d) Příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Zákonem č. 218/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, byla od 1. října 2005 zařazena do systému dávek státní sociální podpory nová dávka, příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Nárok

na příspěvek mělo nezaopatřené dítě svěřené do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Pro uvedená „zařízení“ platila všechna ustanovení zákona o státní sociální podpoře týkající se ústavu. Jednalo se zejména o ustanovení, která stanoví podmínky, za kterých může ústav žádat za dítě o tuto dávku a za něž je v době pobytu dítěte v zařízení příjemcem dávky. Přijetí dítěte do tohoto typu zařízení se dokládalo hlášením orgánu sociálně- právní ochrany dítěte. „Výše příspěvku činila za kalendářní měsíc součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 9,00.“

Pro vznik nároku na příspěvek muselo být nezaopatřené dítě v takovémto zařízení po celý kalendářní měsíc, jinak nárok na dávku nevznikl. Protože se jednalo o zařízení sociálně-právní ochrany dětí, byla péče o tyto děti v těchto zařízeních omezena věkovou hranicí 18 let.

Vzhledem k výši a charakteru dávky, byla nutná úzká spolupráce úřadů práce s krajským úřadem a krajských úřadů mezi sebou, s cílem zabezpečit průběžnou informovanost všech zainteresovaných subjektů o aktuální existující síti zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a době pobytu dítěte v zařízení. Dnem 1.6.2006 tato dávka v systému státní sociální podpory zanikla.

3.2 Související právní předpisy

System státní sociální podpory byl a doposud je spjat nejen se zákonem o státní sociální podpoře, ale s řadou dalších právních předpisů. Jde o předpisy upravující především následující oblasti:

- pobyt cizinců na území ČR, daňové zákony, zaměstnanost, sociální zabezpečení, životní minimum, školství
- dále zákon o rodině, občanský zákoník, občanský soudní řád, správní řád, zákon o přestupcích atd.

Podrobný výčet všech právních norem by s ohledem na postupný vývoj legislativy v období od 1.10.1995 dosud byl nepřehledný. V následující části uvádím pouze vliv zásadních právních předpisů na provádění zákona o státní sociální podpoře.

3.2.1 Řízení o dávkách

Dle ustanovení §73 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, se v řízení podle tohoto zákona postupuje podle obecných předpisů o správním řízení, pokud se v tomto zákoně nestanoví jinak. V období od 1.10.1995 do 31.12.2005 tak řízení o dávkách probíhalo dle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů, po tomto datu se jedná o zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, přinesl do oblasti správního řízení ve věcech dávek státní sociální podpory, pokud jde o podpůrná pravidla řízení tj. řízení podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, mnoho nových prvků, které dosavadní zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů neupravoval.

Správní řád upravuje princip subsidiarity - podpůrnosti tj, kdy se použije pouze v případě, že zvláštní právní předpisy nestanoví jinak. V oblasti dávek státní sociální podpory jsou upravena některá pravidla řízení.

V §71 odst. 2 je stanoveno, že odvolání proti rozhodnutí nemá odkladný účinek. Zákonem o státní sociální podpoře jsou dále taxativně vyjmenováni účastníci řízení, způsoby podání žádostí včetně požadavku na předepsané tiskopisy žádostí, dále případy, ve kterých je nutno vydávat rozhodnutí ve správním řízení i výjimky – odchylky, kdy např. o přiznání a změnách dávek státní sociální podpory se vydává pouze tzv. písemné „Oznámení“, které se nedoručuje do vlastních rukou. Z tohoto důvodu zákon o státní sociální podpoře obsahuje od počátku ustanovení o opravném prostředku, tzv. „Námítkách“, které lze uplatnit do 30 dnů ode dne výplaty první splátky dávky po jejím přiznání nebo ode dne výplaty dávky. Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, v souvislosti se změnami u dávky rodičovský příspěvek rozšířil možnost podání námitek i pro volbu nároku na uvedenou dávku. Tato úprava je však dle mého názoru poněkud zavádějící, neboť po dovršení věkové hranice dítěte, která zakládá nárok na volbu rodiče na rodičovský příspěvek, nelze využitím opravného prostředku dosáhnout žádné změny, neboť provedená volba je již neměnná. V praxi to přináší komplikace, kdy účastník řízení nemůže využitím této možnosti ničeho dosáhnout. Navíc doposud není zcela zřejmé, kterým úkonem ve správním řízení je volba provedena viz ustanovení §30 odst. 2 zákona: *...Volbu nároku nelze měnit, a to ani rodičem, který převzal dítě do péče poté, kdy už byla volba nároku provedena....*

S ohledem na množství správních řízení o dávkách státní sociální podpory je dodržování všech procesních úkonů při řízení poměrně nákladné. Vhodnějším řešením by byla zvláštní úprava zákona o státní sociální podpoře v oblasti řízení o dávkách.

3.2.2 Vymáhání pohledávek na dávkách státní sociální podpory úřady práce

Dle ustanovení § 72a zákona o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1.4.2004 správní rozhodnutí vydaná orgány státní sociální podpory vykonávají tyto orgány, pokud není podán návrh na soudní výkon rozhodnutí; výkon rozhodnutí provádí ten orgán státní sociální podpory, který vydal rozhodnutí v prvním stupni řízení.

V případě, že úřady práce si při vymáhání pohledávek zvolí takový postup, že své pohledávky vymáhají sami, postupují v souladu s ustanovením § 106 odstavcem 3 správního řádu podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Postup podle tohoto zákona má řadu odlišností od postupu podle bývalého správního řádu, kterým se řídilo vymáhání správních rozhodnutí před 1. lednem 2006. Jedna z těchto odlišností spočívá v tom, že podle ustanovení § 52 odstavce 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, daňový subjekt může uplatnit námitku proti jakémukoliv úkonu správce daně v souvislosti s řízením vymáhacím a zajišťovacím. Takovým úkonem je např. rozhodnutí o nepovolení odkladu výkonu rozhodnutí podle § 73 odstavce 9 zákona o správě daní a poplatků. O námitkách proti takovému rozhodnutí ovšem nerozhoduje nadřízený správní orgán, ale správce daně (tedy úřad práce), který napadený úkon provedl. Ať již námitce proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o odklad výkonu rozhodnutí úřad práce vyhoví či nevyhoví, musí o ní rozhodnout sám a své rozhodnutí patřičně odůvodnit. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat. Námitky tak jsou svoji povahou jednostupňovým opravným prostředkem. Od vymáhání pohledávky může vymáhající správní orgán upustit, pokud je ze všech okolností případu zřejmé, že další vymáhání pohledávky by nebylo úspěšné. Upuštění od vymáhání pohledávky musí být provedeno písemnou formou, dlužník se o něm nevyrozumívá, a přesahuje-li hodnota pohledávky včetně příslušenství 500.000,-Kč, vyžaduje souhlas Ministerstva financí.

3.2.3 Exekuce

Podle právní úpravy v občanském soudním řádu platné do 31.3.2006 se výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky prováděl zpravidla formou srážek ze mzdy nebo

příkázáním pohledávky. Výslovně bylo v tomto zákoně stanoveno, že jednorázové dávky státní sociální podpory výkonu rozhodnutí (exekuci) nepodléhají. Významný rozdíl mezi těmito formami rozhodnutí je v tom, že příkázáním pohledávky lze postihnout tuto pohledávku celou, zatímco srážkou ze mzdy nesmí být sražena základní tzv. nezabavitelná částka. Právě při výkonu rozhodnutí formou příkázání pohledávky docházelo k tomu, že byly postiženy dávky státní sociální podpory v celé výši. Tímto způsobem se osoby závislé na dávkách státní sociální podpory dostávaly do svízelné situace a dávky státní sociální podpory tak přestávaly plnit svůj účel.

Zákonem č.113/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, dochází s účinností od 1. dubna 2006 mimo jiné ke změně některých ustanovení zákona o státní sociální podpoře.

§ 72a se doplnil o odstavec 2). Podle tohoto ustanovení je možné všechny opakující se dávky státní sociální podpory postihovat výkonem rozhodnutí jen formou srážek ze mzdy a pokud jde o jednorázové dávky náležející ze státní sociální podpory, nelze vést na ně výkon rozhodnutí.

Touto novelizací zákona došlo k zásadní změně, neboť v řadě případů s ohledem na způsob výpočtu nezabavitelné částky nelze srážky z dávek státní sociální podpory provádět vůbec. Aplikace tohoto ustanovení byla poměrně složitá s ohledem na neexistenci přechodných ustanovení. Do celé záležitosti zasahovala jak exekutorská komora, tak i veřejný ochránce práv.

3.2.4 Správní delikty

Zákonem č. 113/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, byly s účinností od 1. dubna 2006 do systému státní sociální podpory zavedeny tzv. správní delikty.

Nově vložené paragrafy (§ 65a, § 65b a § 65c) vymezují jednotlivé skutkové podstaty přestupků a správních deliktů v oblasti státní sociální podpory s rozlišením podle subjektů, které spáchaly přestupek nebo správní delikt (dle metodiky MV ČR). Současně tyto

paragrafy slouží jako sankční ustanovení za spáchání přestupků nebo správních deliktů. Sankcí za spáchání přestupku nebo správního deliktu je uložení pokuty, jejíž výše je diferencovaná podle závažnosti důsledků posuzování jednotlivých povinností stanovených fyzickým osobám nebo právnickým osobám. Oblast přestupků je řešena zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích a uloženou sankcí může být mimo jiné i napomenutí. Při vybírání a vymáhání uložených pokut se postupuje podle zákona o správě daní a poplatků. O přestupcích a správních deliktech v prvním stupni rozhoduje orgán státní sociální podpory, který ke splnění povinností vyplývajících ze zákona o státní sociální podpoře příslušnou osobu vyzval, nebo jemuž měly být rozhodné skutečnosti příslušnou osobou sděleny nebo osvědčeny. Údaje o počtu řešených přestupků na území okresu Bruntál za období roku 2007 a 2008 v praktické části.

4 STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA PO VSTUPU ČR DO EU⁹

4.1 Národní předpis

Nadále zůstává v platnosti zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a další národní předpisy. Tyto zákony jsou pouze ve stanovených případech nahrazeny přímo použitelnými nařízeními EU. Oblast státní sociální podpory je dotčena dalšími předpisy.

4.2 Předpisy EU

- Nařízení Rady č. 1408/71 o aplikaci systémů sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství.
- Nařízení Rady č. 574/72 stanovící postup provádění nařízení č. 1408/71.
- Nařízení Rady č. 1612/68 o volném pohybu pracovníků v rámci Společenství
- Nařízení Rady 859/2003, kterým se rozšiřuje používání Nařízení 1408/71 a nařízení 574/72 na občany třetích zemí.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o právu občanů EU a jejich rodinných příslušníků se svobodně pohybovat a pobývat na území členských států a o změně nařízení EHS č. 1612/68 a zrušení směrnic .....,
- Směrnice Rady č. 2004/83/ES o minimálních normách, které musí splňovat příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohly žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany,
- Směrnice Rady č. 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty,

---

⁹ Pramen: převzato z interních materiálů Úřadu práce v Bruntále poskytnutých Krajským úřadem Moravskoslezského kraje

- Rozhodnutí správní komise ES č. 202 evidované pod č. 2006/203/ES, pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků.
- Nařízení Rady č. 1408/71 o aplikaci systémů sociálního zabezpečení

4.3 Mezinárodní smlouvy

Kromě toho nadále zůstávají v platnosti mezinárodní smlouvy, které byly Českou republikou uzavřeny. Situace, kdy by mohlo dojít ke kolizi mezi mezinárodními smlouvami, uzavřenými členskými státy EU a platnými nařízeními je řešena především v čl. 6 a 7 nařízení Rady (EHS) 1408/71.

Z článku 6 Nařízení č. 1408/71/ EHS vyplývá, že dnem vstupu České republiky do EU, tedy 1.5.2004, toto nařízení nahradilo mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení, které Česká republika do té doby uzavřela s členskými státy EU (tj. s Francií, Lucemburskem, Německem, Nizozemím, Rakouskem a Španělskem) a dále se Švýcarskem a také kandidátskými státy (s Kypr, Litvou, Maďarskem, Polskem, Slovenskem a Slovinskem).

Tyto mezinárodní smlouvy ovšem neztrácejí svoji platnost, pouze nebudou aplikovány v těch oblastech, na která dopadají přímo použitelná ustanovení příslušných koordinačních nařízení – až na níže uvedené výjimky.

Uzavřené a dosud platné mezinárodní smlouvy v oblasti sociálního zabezpečení ve smyslu článku 6 Nařízení č. 1408/71/EHS se použijí:

- pokud do jejich osobního rozsahu spadají osoby, na které se nevztahují ustanovení Nařízení,
- pokud do jejich věcného rozsahu spadají otázky, které Nařízení neupravuje (např. „výkon rozhodnutí“ ve smlouvě mezi Rakouskem a Německem),

Podle mezinárodních smluv se postupuje též, pokud upravují dávky, plnění a nároky, které nespádají do koordinace nařízeními, nebo rozšiřují možnosti poskytování dávek nad rámec koordinovaným nařízením, nebo jsou mezi zeměmi, které neprovádějí koordinaci (nejsou to např. státy EU a nemají ošetřeno provádění koordinace smluvně).

U mezinárodních smluv je vždy důležité sledovat jejich znění. Nelze-li z českého systému sociálního zabezpečení poskytnout dávku podle koordinačních předpisů, neznamená to, že dané osobě nevyplývá nárok na některou z dávek z bilaterální smlouvy.

V některých případech mají mezinárodní smlouvy přednost před Nařízeními, a to dle článku 7 (1) nařízení 1408/71 EHS:

A/ jakékoliv úmluvy Mezinárodní organizace práce, která vstoupila v platnost ratifikací alespoň jedním členským státem,

B/ Evropské prozatímní dohody o sociálním zabezpečení z roku 1953 uzavřené mezi členskými státy Rady Evropy.

Dále v platnosti zůstávají podle čl. 7 Nař. 1408/71 EHS ustanovení úmluv uvedených v příloze III tohoto nařízení.

Tento uvedený princip se týká všech systémů sociálního zabezpečení upravených Nařízením č. 1408/71/ EHS. Pokud má členský stát (i Česká republika) uzavřenou mezinárodní smlouvu s jiným členským státem, pak tato mezinárodní smlouva zůstává po 1. květnu 2004 nadále v platnosti a je třeba ji aplikovat na smluvně definované právní vztahy, pokud tyto vztahy nejsou ošetřeny v komunitárním právu. (V případě ČR se jedná o čl. 32 smlouvy s Rakouskem a čl. 20 smlouvy se Slovenskem.)

Ani po vstupu České republiky do Evropské Unie, tj. po 1. květnu 2004, nebyla naše republika omezena v možnosti uzavírat nové mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení s členskými státy EHP tzn. se státy EU a s Islandem, Lichtenštejnskem, Norskem a Švýcarskem, ale ve smyslu článku 8 Nařízení č. 1408/71 ES musí být při uzavírání takových smluv dodrženy principy nařízení, jak je řečeno v uvedeném článku: „*na zásadách a duchu tohoto Nařízení*“.

Může jít např. o různé dohody, které usnadní aplikaci nařízení v národních podmínkách jednotlivých zemí, vzdání se vzájemných úhrad za věcné dávky apod.

- *Postavení občanů třetích zemí pobývajících legálně na území ČR po vstupu do EU.*

Shodné postavení jako migrující pracovníci členských zemí EU mají i pracovníci třetích zemí legálně pobývajících nebo pracujících na území členského státu (tj. i na území České republiky). Působnost nařízení 1408/71 a 574/72 byla na tyto osoby a na jejich rodinné příslušníky rozšířena nařízením č. **859/2003/EHS**. Toto nařízení neplatí pro Dánsko a Švýcarsko.

- *Pohled na integrační seskupení EHP v souvislosti se vstupem ČR do EU.*

V říjnu roku 1991 bylo iniciováno vytvoření společného Evropského hospodářského prostoru (EHP) – zóny volného obchodu zemí Evropských Společenství (dříve do roku 1992 nazývaných EHS) se zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) neboli (EFTA).

ESVO je západoevropské integrační seskupení, vzniklé podepsáním dohody z roku 1959 ve Stockholmu, kterou se od 3. 5. 1960 vytváří pásmo volného obchodu. V roce 1973 přešla Velká Británie a Dánsko do ES a země ESVO postupně uzavíraly dohody o vytvoření pásma volného obchodu s ES. V roce 1986 se stává členem ESVO Finsko a Portugalsko naopak přechází v témže roce do ES.

Dohoda ES a ESVO o EHP byla podepsána 2. května 1992 v Portugalsku. Platnou se smlouva o EHP stala k 1. lednu 1994, a to bez účasti jednoho z členů ESVO, Švýcarska, které ji odmítlo v referendu. Vytvoření EHP (někdy označované jako Evropský ekonomický prostor) znamenalo zavedení prostoru 4 základních ekonomických svobod – volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu – a vybraných hospodářských standardů i do vztahů se státy mimo EU.

Současnými členy ESVO jsou Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

Švýcarsko je členem ESVO, ale není členem EHP. Tato skutečnost je důležitá zejména z hlediska platnosti komunitárního práva. Některé právní předpisy Evropského společenství (z I. pilíře EU) totiž platí i vůči členským zemím EHP, kterými jsou nyní kromě zemí EU také Norsko, Island a Lichtenštejnsko, nikoliv však Švýcarsko.

Česká republika je povinna aplikovat na občany zemí ESVO a Švýcarské konfederace a jejich rodinné příslušníky Nařízení (EHS) 1408/71 a 574/72 (pro případ Švýcarska na základě Přílohy II Dohody) a 1612/68 (pro případ Švýcarska na základě Přílohy I, čl. 9, odst. 2 Dohody).

Občan Švýcarska musí pro vstup do českého systému sociálního zabezpečení (kromě úpravy vztahů v sociálním zabezpečení vyplývajících z jiných mezinárodních smluv) a tím i do subsystému sociální pomoci splnit stejné podmínky, jako občan ČR, tzn. buď zaměstnání na území ČR, které mu zaručí nároky na základě výše uvedených nařízení, nebo určitou délkou pobytu podle vnitrostátních právních předpisů, nebo trvalý pobyt. Z účasti v tomto systému mu pak plynou stejná práva, jako českým občanům. Tato podmínka fun-

guje i opačně, tj. platí rovnost zacházení pro občany ČR vykonávající zaměstnání nebo bydlení na území Švýcarska. (Bydliště či pobyt se posuzuje v souladu s národní legislativou státu, v němž osoba bydlí/pobývá). Švýcarsko je jednou ze zemí, která vůči novým členským státům uplatňuje přechodná období.

4.4 Koordinace dávek státní sociální podpory

Dávky státní sociální podpory dle koordinace sociálního zabezpečení (Nařízení Rady č. 1408/71 EHS):

a) rodinné dávky:

- *rodičovský příspěvek*
- *přídavek na dítě*
- *opakující se pěstounské dávky*

b) zvláštní nepříspěvková dávka se zvláštním režimem (čl. 10a, čl. 4 odst. 2a, a příloha IIa, Nařízení č. 1408/71 EHS), tj. speciální úprava:

- *sociální příplatek*

c) jako „pohřebné“ (samostatná úprava a oblast v rámci Nařízení):

Dávky SSP koordinované dle koordinace sociálních výhod (Nařízení Rady č. 1612/68 EHS):

- *porodné*
- *příspěvek na bydlení*
- *jednorázové dávky pěstounské*

Zásady – koordinační principy:

- **sociální příplatek**, (platí princip teritoriality platný pro osoby – jen u péče o děti zdržujících se na území našeho státu). Bydliště se ověřuje zjištěním v evidenci cizinecké policie o ohlášení pobytu na konkrétní adrese v ČR.

- **příspěvek na bydlení**, (při této dávce prokazují cizinci vztah k bytu namísto trvalého pobytu- ohlášení tj. že se v bytě zdržuje pro účely cizinecké policie dle zákona č. 326/1999

Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a to u všech osob společně posuzovaných). Prokazuje se legální vztah k bytu – nájemní smlouvou.

- **porodné** – podmínky ve vztahu k EU principům musí být splněny ke dni porodu (tj. osobní rozsah nařízení i existence zásady teritoriality, jde totiž o sociální výhodu). Navíc porodné je sociální výhodou a musí být tedy oprávněná osoba sama migrujícím pracovníkem, nelze tuto výhodu přenášet na rodinné příslušníky migrujícího (tj. jen odvozené právo rodinných příslušníků je nedostačující pro vznik nároku, porodné je tak spojeno pouze s existencí přímého nároku osoby oprávněné)

- vymáhání případných klasických přeplatků na dávkách směrem do zahraničí: vymáhat za hranicemi ČR ve vztahu k výkonu rozhodnutí správních rozhodnutí nelze, není zatím upraveno mezinárodními předpisy. Výkon rozhodnutí je upraven pouze u oblastí – obchodní právo, občansko právní věci včetně spotřebitelských závazkových vztahů, trestní právo, rodinné právo – zejména ve vztahu k vyživovací povinnosti. Nelze tedy mimo hranice ČR uplatňovat výkon rozhodnutí (s ohledem na zásadu „teritoriality“ národních právních předpisů)

- pokud se týká povahy dávky - **podpory při rekvalifikaci** pro účely posouzení existence splnění podmínky proto, aby byla osoba migrujícím pracovníkem, pak po dobu této dávky je osoba považována za osobu migrujícího pracovníka, poněvadž čerpá dávku, na kterou se předem vzhledem k pojistné sociální události (tj. ztráta zaměstnání) pojistil u státu (viz. sociální pojištění – příspěvek na státní politiku zaměstnanosti),

- student pro účely dávek SSP není migrujícím pracovníkem, pouze pokud by se jím stal, když by započal výkon výdělečné činnosti (nebo by splnil jinou podmínku proto, aby byl z jiného důvodu migrujícím pracovníkem), může však být rodinným příslušníkem migrujícího pracovníka, a poté již vstoupí do osobního rozsahu Nařízení č. 1408/71 EHS,

- u **pohřebného** ačkoliv národní právní předpis nevymezuje společně posuzované osoby, pak ve vztahu k EU principům bychom za rodinného příslušníka považovali osoby dle zákona o pobytu cizinců (zákon č. 326/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a dále Směrnice č. 2004/38/ES.). Osoba žadatele musí splňovat podmínku dle ust. § 3 zákona o státní sociální podpoře a osoba zemřelého plní podmínku shodnou, ale na základě speciálně upraveném ustanovení o nároku na pohřebné. Z hlediska osobního rozsahu Nařízení nemůže být např. student oprávněnou osobou z dávky, pouze tehdy, pokud by byl např. zároveň

zaměstnán a byl by tak v postavení migrujícího pracovníka, nikoliv však ve vztahu ke statusu studenta. Uvedené podmínky se zkoumají ke dni smrti zemřelého pro podmínky ve vztahu k jeho osobě a u osoby oprávněné z dávky pak ke dni vypravení pohřbu.

- u *přídavku na dítě* (resp. i u jiných dávek), pokud v příslušném státě výkonu zaměstnání není poskytována konkrétní dávka (v takovém rozsahu, v délce poskytování, či vůbec), pak ji ČR v pozici sekundárního státu poskytuje. Je však důležité zjištění rozhodnutí státu primárního (zamítne dávku, nebo poskytne v určité výši a rozsahu doby trvání nároku) o nároku na dávku, její výši a době poskytování, tj. existuje tímto důvod pro přerušení správního řízení o dávku u našeho správního orgánu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝDAJE - DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY V OKRESE BRUNTÁL

5.1 Rok 1996

I když byla část dávek státní sociální podpory vyplácena již od 1.10.1995, k rozhodujícímu spuštění systému došlo až k datu 1.1.1996. Prakticky v prvních dvou měsících roku došlo k naplnění databází množstvím osobních údajů. Všechny osoby, tedy žadatelé, oprávněné osoby i osoby společně posuzované byly nově zavedeny do tohoto systému. S ohledem na poměrně velké množství docházelo k problémům, především v oblasti ověření trvalého pobytu na území ČR v návaznosti na rozdělení bývalého Československa. Následující údaje o výdajích na státní sociální podporu na území okresu Bruntál pochází z interních materiálů Úřadu práce v Bruntále, i když původně tuto agendu zastávaly okresní úřady.

Vysvětlivky:

RP	-	rodičovský příspěvek
PND	-	přídavek na dítě
SP	-	sociální příplatek
PBYD	-	příspěvek na bydlení
POR	-	porodné
POH	-	pohřebné
PPÚHR	-	příspěvek na úhradu potřeb dítěte
ODM PĚS	-	odměna pěstouna
PPŘD	-	příspěvek při převzetí dítěte
PDOP	-	příspěvek na dopravu
ZAOP	-	zaopatřovací příspěvek

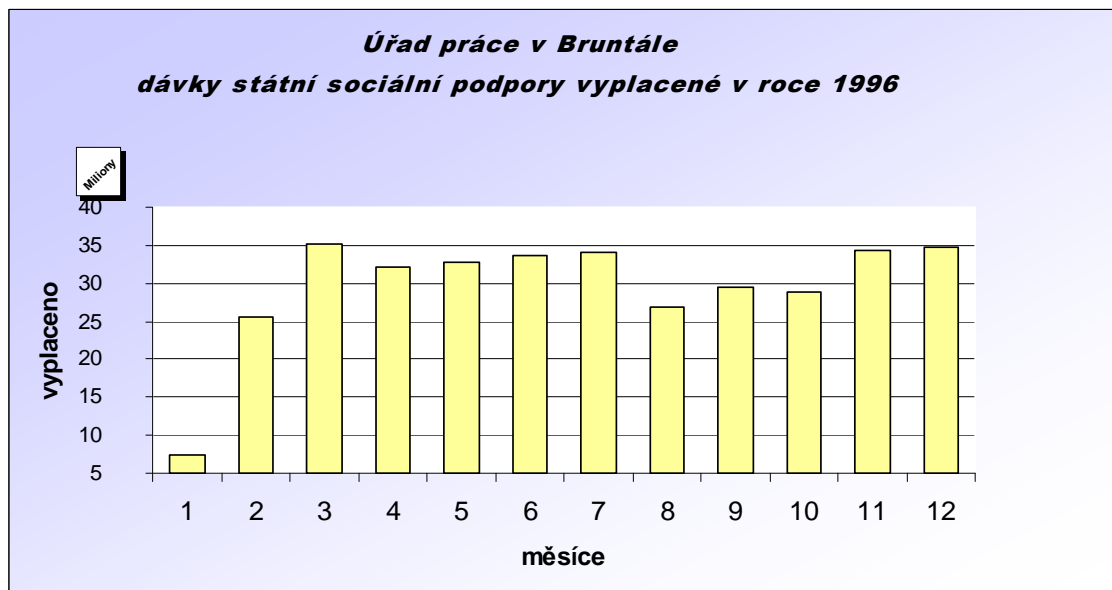
Tab. č. 22: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1996; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	6 374 029	0	0	0	466 830	237 000	103 967	70 560	3 000	0	72 987
2	6 645 208	11 018 227	4 792 987	716 938	562 500	408 000	101 929	66 780	5 280	1 170 927	49 237
3	6 727 977	13 688 120	10 696 041	1 518 444	599 400	366 000	102 822	74 520	0	1 453 682	40 188
4	6 660 256	13 206 396	8 906 683	1 296 336	331 560	156 000	106 028	45 600	10 560	1 392 050	41 167
5	6 756 772	13 605 819	8 618 478	1 317 300	519 720	252 000	93 255	74 700	5 280	1 426 552	41 230
6	6 805 762	13 444 746	9 604 472	1 414 068	454 080	213 000	128 015	81 900	0	1 422 869	35 015
7	6 775 515	13 635 831	9 757 553	1 396 021	569 880	213 000	106 052	76 500	5 280	1 424 426	43 722
8	6 842 975	11 153 100	6 898 977	994 596	432 960	249 000	104 128	80 100	14 520	53 313	28 742
9	6 914 360	12 507 031	7 851 597	1 122 728	578 160	186 000	104 092	78 300	5 840	19 616	37 333
10	6 616 968	11 831 876	7 277 443	1 055 696	512 040	243 000	85 100	72 000	0	1 076 034	39 325
11	7 090 532	14 388 074	9 005 559	1 399 612	522 300	204 000	123 073	82 380	0	1 439 738	26 203
12	7 122 046	14 116 289	9 799 896	1 522 937	428 280	204 000	112 606	81 600	5 280	1 361 446	47 724
celkem	81 332 400	142 595 509	93 209 686	13 754 676	5 977 710	2 931 000	1 271 067	884 940	55 040	12 240 653	502 873

období	celkem
leden	7 328 373
únor	25 538 013
březen	35 267 194
duben	32 152 636
květen	32 711 106
červen	33 603 927
červenec	34 003 780
srpen	26 852 411
září	29 405 057
říjen	28 809 482
listopad	34 281 471
prosinec	34 802 104

za rok 1996 vypl. celkem	354 755 554
--------------------------	--------------------

Graf č. 1

Údaje o počtu vyplacených dávek za období rok 1995 až 2000 již nejsou k dispozici, nelze tak určit ani počty příjemců těchto dávek. V roce 1996 došlo ke změně částek životního minima k datu 1.10.1996. Ve výdajích se tato změna projevila od následujícího měsíce – v tomto případě od měsíce listopadu. Důsledkem změn částek životního minima bylo rovněž rozšíření okruhu příjemců. Nedošlo tím pouze k navýšování konkrétních dávek, jejichž výše byla od těchto částek odvíjena, ale současně i ke zvyšování počtu příjemců.

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.1996: 101 104¹⁰
- Míra inflace v roce 1996: 8,8 %¹¹
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.1996: 6,5 %¹²

¹⁰ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

¹¹ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

¹² Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

5.2 Rok 1997

V roce 1997 došlo k několika změnám. S ohledem na deregulaci nájemného a rušení dotací na výrobu tepelné energie vznikly k 1.7.1997 dvě nové dávky vyplácené prostřednictvím systému státní sociální podpory. Jednalo se o sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného. K uvedenému datu došlo navíc k navýšení částek životního minima.

V období od 1.10.1997 do 31.8.1998 byly v případě přídatku na dítě upraveny podmínky pro zjištění nároku na dávku, došlo ke změně koeficientů.

Vysvětlivky:

SOC P T	-	sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie
SOC P N	-	sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného
PZMOV	-	příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Tab. č. 23: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1997; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 041 020	13 801 499	9 215 122	1 395 905	331 500	183 000	103 549	83 460	0	1 328 736	26 304
2	7 219 401	14 176 807	8 257 771	1 306 784	647 520	267 000	105 338	82 560	6 240	1 406 091	24 916
3	7 051 632	13 969 621	8 458 808	1 283 556	515 700	201 000	109 010	82 560	0	1 408 336	26 545
4	7 132 360	13 988 809	8 448 710	1 332 646	485 040	288 000	109 999	82 560	5 640	1 394 262	23 805
5	6 963 924	13 950 558	8 227 909	1 317 183	383 520	198 000	108 455	97 380	0	1 402 882	29 711
6	6 960 845	14 345 651	9 613 992	1 525 353	473 760	285 000	103 433	80 640	5 640	1 423 732	31 601
7	6 785 490	13 888 427	8 839 971	1 318 971	214 320	105 000	95 629	80 640	0	1 371 485	21 728
8	7 443 857	11 906 124	8 202 828	1 230 792	764 060	336 000	112 038	83 830	0	27 359	28 262
9	7 405 849	13 505 114	9 209 407	1 502 893	570 720	261 000	103 293	84 840	0	22 498	43 521
10	7 271 459	12 534 117	8 589 191	1 430 492	612 800	258 000	92 403	70 700	0	1 163 451	25 551
11	7 155 381	13 317 810	9 170 652	1 575 125	553 520	198 000	106 928	81 810	5 920	1 594 998	36 557
12	7 240 169	12 335 215	9 572 484	1 500 259	414 120	177 000	101 309	97 190	0	1 468 436	29 881
celkem	85 671 387	161 719 752	105 806 845	16 719 959	5 966 580	2 757 000	1 251 384	1 008 170	23 440	14 012 266	348 382

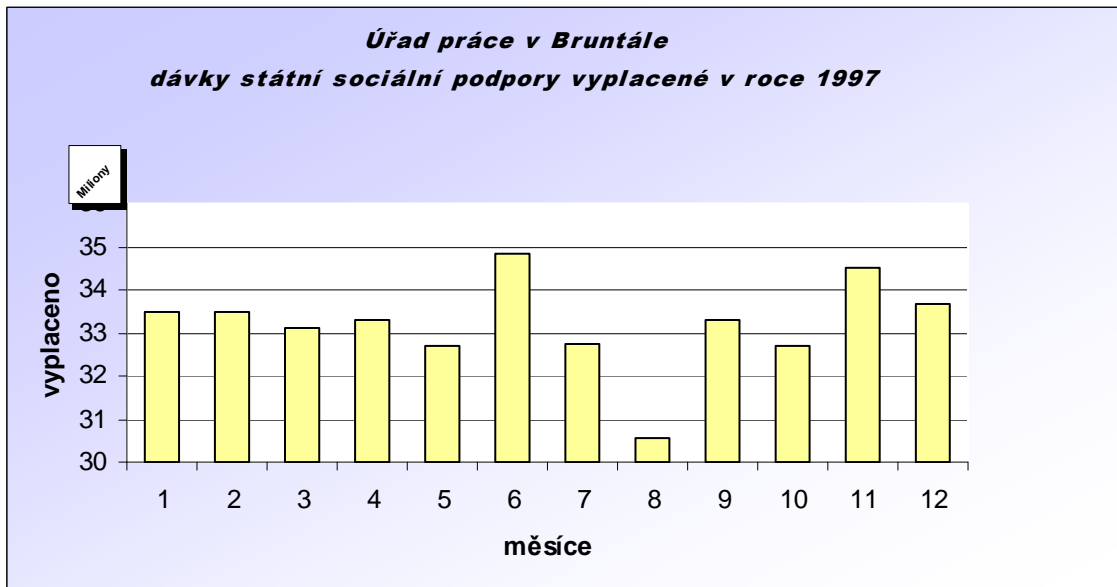
MĚSÍC	SOC P T	SOC P N
1	0	0
2	0	0
3	0	0
4	0	0
5	0	0
6	0	0
7	0	0
8	245 738	166 059
9	371 616	234 125
10	360 757	275 801
11	430 735	271 885
12	441 860	281 119
celkem	1 850 706	1 228 989

období	celkem
leden	33 510 095
únor	33 500 428
březen	33 106 768
duben	33 291 831
květen	32 679 522
červen	34 849 647
červenec	32 721 661
srpen	30 546 947
září	33 314 876
říjen	32 684 722
listopad	34 499 321
prosinec	33 659 042

za rok 1997 vypl. celkem

398 364 860

Graf č. 2

Dvě nové dávky sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného neznamenalý zásadní navýšení výdajů, v ročních nákladech činily cca 1% - první výplata dávek proběhla v měsíci srpnu 1997.

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.1997: 101 102¹³
- Míra inflace v roce 1997: 8,5 %¹⁴
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.1997: 5,8 %¹⁵

¹³ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

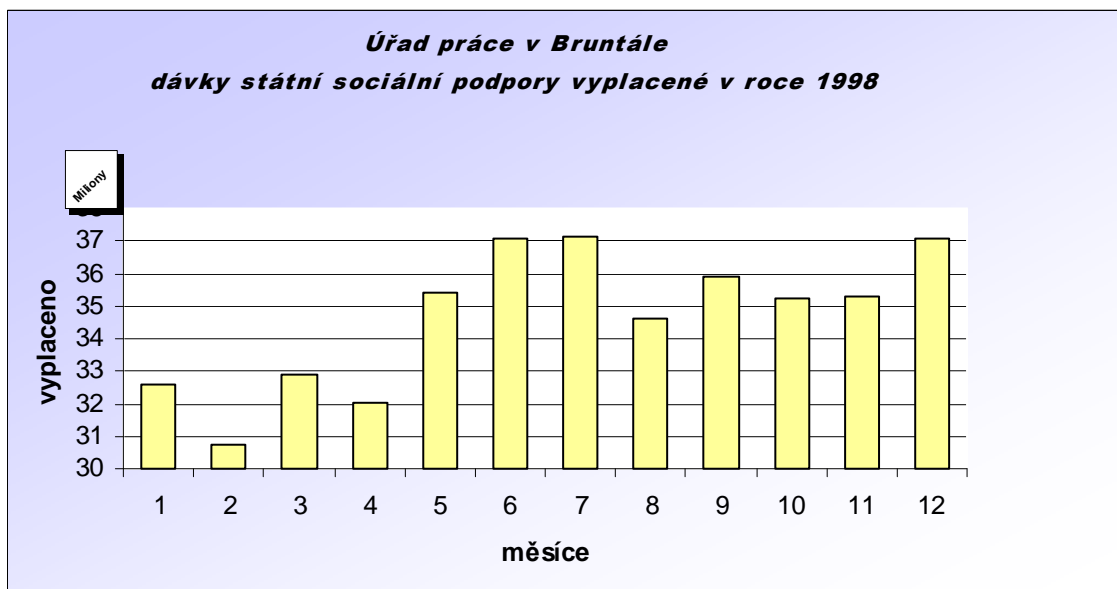
¹⁴ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

¹⁵ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

5.3 Rok 1998

V roce 1998 došlo k úpravě pěstounských dávek a výrazně stouply výdaje na příspěvek na bydlení.

Graf č. 3

V roce 1998 došlo ke změně částek životního minima k datu 1.4.1998. Dvě nové dávky sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného ani v tomto roce neznamenaly zásadní navýšení výdajů, v ročních nákladech činily cca 2 %. Zásadním způsobem však vzrostla míra nezaměstnanosti. U výdajů na dávky státní sociální podpory se to však projevuje s ohledem na konstrukci dávek až v následujícím období.

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.1998: 100 937¹⁶
- Míra inflace v roce 1998: 10,7 %¹⁷
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.1998: 11,4 %¹⁸

---

¹⁶ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

¹⁷ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

¹⁸ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 24: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1998; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 186 604	11 939 672	8 892 736	1 394 979	563 600	281 000	108 818	83 830	5 920	1 444 003	37 589
2	7 279 640	12 083 215	6 930 611	1 220 790	544 360	350 000	119 785	81 710	11 840	1 467 162	23 835
3	7 213 646	12 294 904	8 595 208	1 521 496	455 840	384 000	126 917	82 720	0	1 488 599	21 244
4	7 134 989	12 219 920	8 023 519	1 377 440	502 160	390 000	114 920	83 730	16 280	1 456 904	25 299
5	7 497 791	13 086 836	8 995 321	2 062 742	629 120	473 000	119 070	93 400	17 520	1 451 837	40 904
6	7 405 607	13 388 418	10 268 427	2 255 778	670 760	325 000	120 298	89 305	0	1 455 580	47 444
7	7 425 610	13 416 014	10 257 016	2 231 935	622 400	398 000	134 594	99 570	11 560	1 522 052	42 932
8	7 621 146	13 017 754	8 763 792	3 068 120	657 680	405 000	196 762	87 230	0	13 185	49 080
9	7 535 616	13 296 798	9 688 091	3 377 160	589 680	285 000	216 332	89 360	6 240	61 377	44 096
10	7 312 584	12 096 393	9 193 054	3 306 427	586 560	365 000	207 438	79 775	0	1 317 918	42 004
11	7 354 063	12 131 654	8 868 936	3 431 576	486 080	345 000	195 106	82 005	0	1 626 838	41 768
12	7 399 571	12 390 340	10 016 383	3 826 106	361 920	340 000	213 325	91 490	0	1 601 545	43 088
celkem	88 366 867	151 361 918	108 493 094	29 074 549	6 670 160	4 341 000	1 873 365	1 044 125	69 360	14 907 000	459 283

MĚSÍC	SOC P T	SOC P N
1	412 299	260 470
2	394 516	226 309
3	449 253	274 460
4	411 029	251 518
5	655 695	285 621
6	707 912	314 877
7	687 466	305 291
8	484 404	220 597
9	502 613	239 059
10	498 654	227 719
11	506 416	229 952
12	570 285	246 379
celkem	6 280 542	3 082 252

období	celkem
leden	32 611 520
únor	30 733 773
březen	32 908 287
duben	32 007 708
květen	35 408 857
červen	37 049 406
červenec	37 154 440
srpen	34 584 750
září	35 931 422
říjen	35 233 526
listopad	35 299 394
prosinec	37 100 432

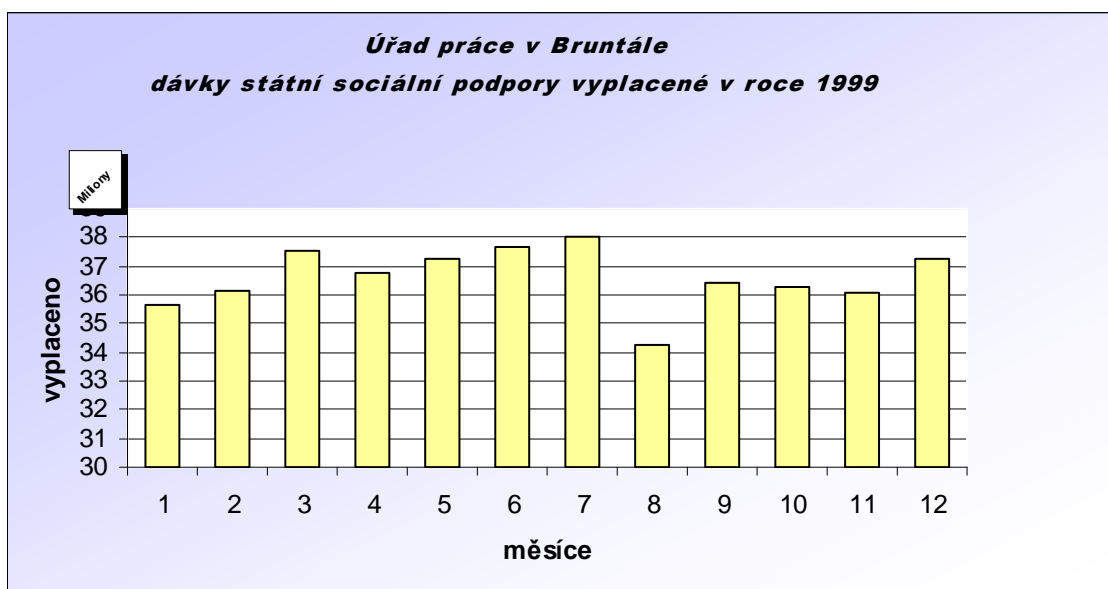
za rok 1998 vypl. celkem

416 023 515

5.4 Rok 1999

V roce 1999 se k 1.7.1999 změnila podmínka pro sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného.

Graf č. 4

Poprvé od vzniku systému dávek státní sociální podpory, jejichž výše byla v té době odvozena od životního minima, nedošlo k navýšení těchto částek. U sociálního příspěvku k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie klesla v souladu se zákonem procentuelní výše doplatku vzhledem ke snižování dotací a v případě sociálního příspěvku k vyrovnání zvýšení nájemného došlo ke snížení výpočtového koeficientu.

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.1999: 100783¹⁹
- Míra inflace v roce 1999: 2,1 %²⁰
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.1999: 15,6 %²¹

¹⁹ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

²⁰ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

²¹ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 25: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1999; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 402 101	12 093 550	9 388 447	3 395 539	446 160	325 000	224 455	86 255	0	1 511 772	48 190
2	7 431 040	13 695 098	8 275 259	3 279 928	517 920	385 000	194 461	85 200	9 000	1 540 690	51 952
3	7 448 202	13 856 300	9 068 419	3 550 362	542 880	490 000	199 061	84 135	0	1 514 212	55 753
4	7 489 845	13 838 492	8 761 610	3 406 268	468 000	290 000	203 712	85 200	6 240	1 512 614	36 420
5	7 486 266	13 952 156	8 626 525	3 416 434	617 760	460 000	220 111	91 590	36 600	1 528 332	37 580
6	7 450 127	14 026 004	9 191 763	3 588 249	455 520	360 000	238 310	88 395	8 200	1 490 028	43 574
7	7 479 351	14 063 421	9 231 675	3 600 679	636 480	395 000	229 117	89 460	8 200	1 496 262	43 574
8	7 462 312	14 037 017	7 814 819	3 145 300	577 200	415 000	218 317	86 265	12 480	32 553	40 718
9	7 535 533	14 048 674	9 373 833	3 662 231	433 680	330 000	257 406	81 285	8 200	49 516	36 152
10	7 276 812	13 258 573	8 916 272	3 573 647	574 080	360 000	205 215	80 220	0	1 554 348	33 832
11	7 322 238	13 352 790	8 461 615	3 621 165	393 120	390 000	312 532	80 355	6 240	1 665 774	26 792
12	7 335 725	13 388 729	9 494 375	3 828 815	461 760	360 000	212 958	83 070	26 920	1 580 453	25 746
celkem	89 119 552	163 610 804	106 604 612	42 068 617	6 124 560	4 560 000	2 715 655	1 021 430	122 080	15 476 554	480 283

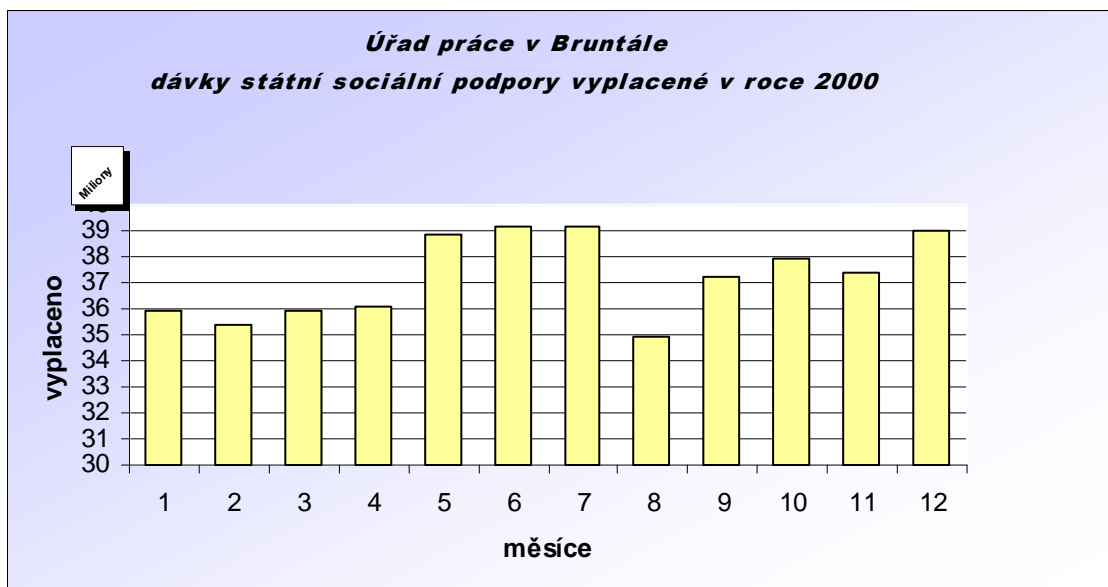
MĚSÍC	SOC P T	SOC P N	PZMOV
1	500 153	228 260	0
2	466 611	206 590	0
3	506 029	224 756	0
4	471 587	217 078	0
5	528 901	222 190	0
6	530 563	229 874	0
7	523 462	224 523	0
8	275 059	131 453	0
9	314 949	153 667	100 000
10	310 406	147 754	0
11	322 660	148 854	0
12	328 136	151 617	0
celkem	5 078 516	2 286 616	100 000

období	celkem
leden	35 649 882
únor	36 138 749
březen	37 540 109
duben	36 787 066
květen	37 224 445
červen	37 700 607
červenec	38 021 204
srpen	34 248 493
září	36 385 126
říjen	36 291 159
listopad	36 104 135
prosinec	37 278 304
za rok 1999 vypl. celkem	439 369 279

5.5 Rok 2000

V roce 2000 se k datu 1.4.2000 navýšily částky životního minima, ke dni 30.6.2000 zanikla dávka sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a dnem 31.12.2000 zanikl i sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného.

Graf č. 5

Sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie a sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného se vyplácely naposledy za období roku 2000. Jednalo se spíše o okrajové dávky pro vyhraněný okruh příjemců za specifických podmínek.

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2000: 100 598²²
- Míra inflace v roce 2000: 3,9 %²³
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2000: 17,2 %²⁴

²² Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

²³ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

²⁴ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 26: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2000; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 318 787	13 158 762	8 663 557	3 513 920	511 680	375 000	253 976	87 330	15 240	1 560 709	41 494
2	7 292 220	13 436 742	7 918 252	3 278 806	574 080	515 000	228 796	86 265	0	1 591 685	37 520
3	7 370 263	13 381 637	8 444 509	3 483 674	468 000	420 000	225 561	89 460	38 120	1 564 210	25 594
4	7 281 973	13 593 241	8 339 208	3 567 952	486 880	390 000	284 204	89 460	0	1 579 286	21 780
5	7 380 034	14 168 890	9 417 150	4 643 740	555 040	290 000	274 506	93 045	0	1 574 292	25 353
6	7 346 282	14 409 444	9 361 366	4 736 897	524 320	345 000	240 801	90 915	0	1 572 226	21 914
7	7 404 060	14 290 614	9 456 823	4 657 103	512 000	405 000	249 631	93 045	0	1 575 207	15 164
8	7 374 433	14 264 591	7 986 498	3 931 667	537 280	320 000	257 689	91 980	6 400	8 336	28 742
9	7 410 816	14 283 346	9 451 949	4 684 490	508 800	325 000	259 969	91 980	0	36 875	22 709
10	7 174 579	13 772 775	9 177 828	4 694 259	499 200	320 000	247 176	87 600	0	1 793 977	17 159
11	7 267 358	13 663 689	8 619 026	4 457 425	512 000	475 000	276 375	86 505	8 200	1 851 583	37 502
12	7 153 999	13 851 155	9 874 799	4 990 997	457 600	350 000	258 286	88 695	7 120	1 806 228	29 398
celkem	87 774 804	166 274 886	106 710 965	50 640 930	6 146 880	4 530 000	3 056 970	1 076 280	75 080	16 514 614	324 329

MĚSÍC	SOC P T	SOC P N	PZMOV
1	287 605	139 374	0
2	272 906	124 677	0
3	276 655	131 690	0
4	293 348	133 291	23 959
5	311 627	118 636	0
6	351 199	139 958	0
7	338 348	130 267	0
8	25 584	127 680	0
9	9 170	151 800	0
10	1 084	144 264	0
11	-1 661	135 470	0
12	-1 428	150 321	0
celkem	2 164 437	1 627 428	23 959

období	celkem
leden	35 927 434
únor	35 356 949
březen	35 919 373
duben	36 084 582
květen	38 852 313
červen	39 140 322
červenec	39 127 262
srpen	34 960 880
září	37 236 904
říjen	37 929 901
listopad	37 388 472
prosinec	39 017 170

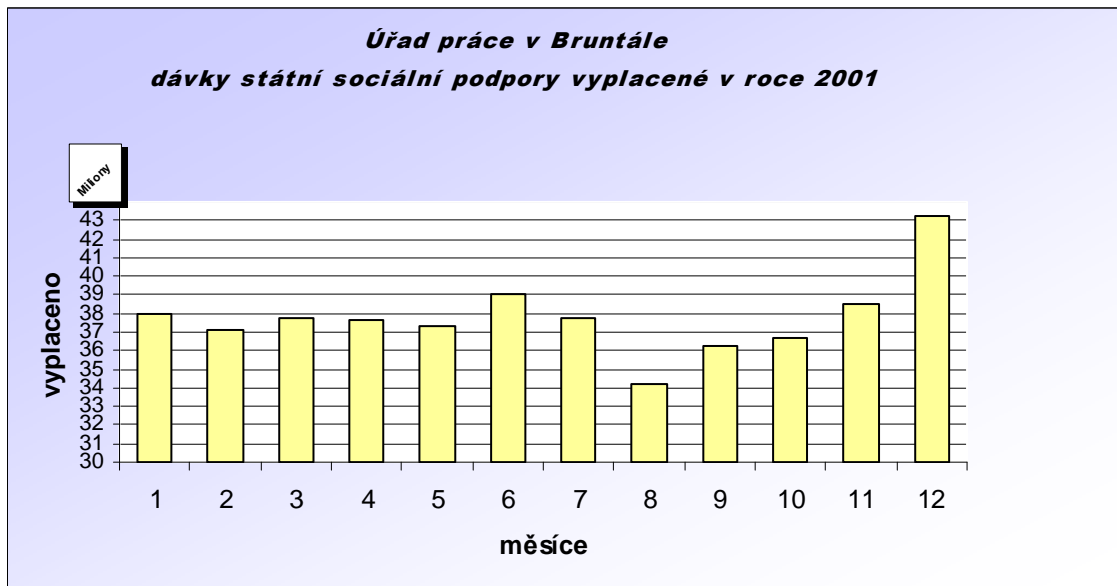
za rok 2000 vypl. celkem

446 941 562

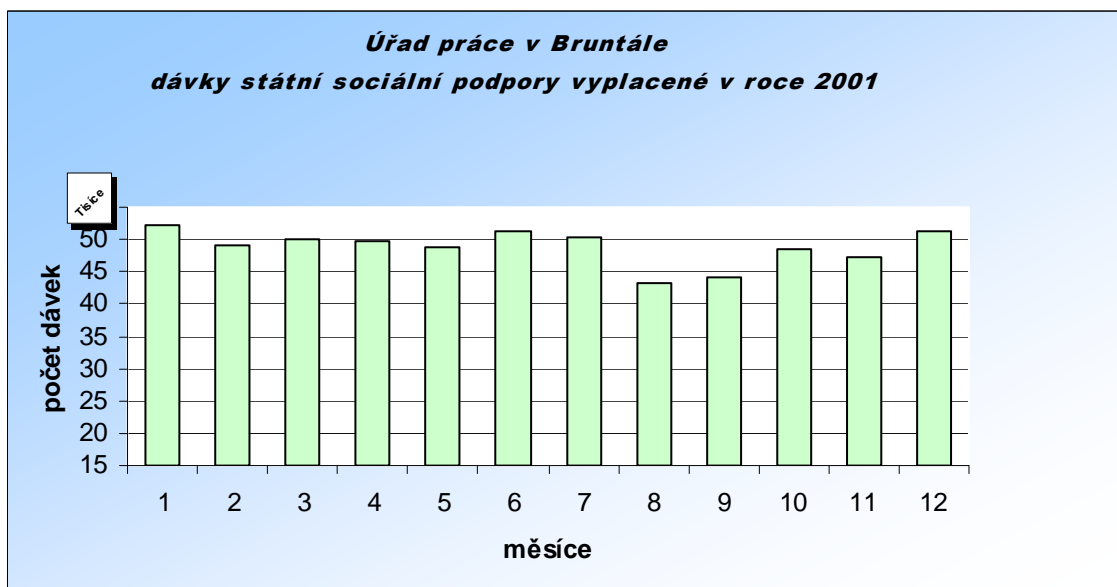
5.6 Rok 2001

Od roku 2001 již jsou evidovány i údaje o počtech příjemců jednotlivých dávek. Částky životního minima byly navýšeny k datu 1.10.2001.

Graf č. 6

Graf č. 7

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2001: 99 985²⁵
- Míra inflace v roce 2001: 4,7 %²⁶
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2001: 16,5 %²⁷

---

²⁵ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

²⁶ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

²⁷ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 27: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2001; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 214 271	13 814 288	9 230 793	4 665 982	403 200	390 000	260 440	88 695	14 840	1 764 841	26 578
2	7 213 483	13 923 099	8 372 317	4 451 519	534 400	420 000	259 577	89 790	0	1 794 262	42 324
3	7 349 103	13 897 164	8 840 880	4 668 826	483 200	320 000	261 560	90 855	12 800	1 751 320	28 259
4	7 115 883	13 985 902	8 951 841	4 678 062	393 600	345 000	272 988	93 075	8 440	1 724 173	36 643
5	7 179 798	14 064 103	8 378 386	4 401 549	624 000	365 000	335 141	91 980	17 680	1 790 952	42 345
6	7 184 917	14 264 340	9 452 797	4 916 415	601 600	385 000	277 196	99 645	34 560	1 752 007	34 666
7	7 012 832	14 066 919	9 046 640	4 650 310	448 000	380 000	272 460	98 550	0	1 704 929	32 458
8	7 076 141	14 086 879	7 628 521	3 973 205	569 600	425 000	278 640	104 025	16 880	24 023	30 007
9	7 056 048	14 100 343	8 888 080	4 622 350	630 400	415 000	273 056	105 120	13 520	112 823	33 982
10	7 010 692	13 445 258	8 455 565	4 544 719	577 300	385 000	273 816	98 550	6 760	1 844 035	32 393
11	7 230 884	13 797 477	8 874 108	5 147 995	697 500	340 000	307 808	105 560	0	2 011 347	34 470
12	7 255 267	14 992 494	10 245 286	7 255 267	527 280	415 000	315 732	114 710	16 480	2 039 068	36 917
celkem	85 899 319	168 438 266	106 365 214	57 976 199	6 490 080	4 585 000	3 388 414	1 180 555	141 960	18 313 780	411 042

MĚSÍC	SOC P T	SOC P N	PZMOV
1	0	138 923	0
2	0	13 005	0
3	0	4 178	0
4	0	900	0
5	0	0	0
6	119	300	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
celkem	119	157 306	0

období	celkem
leden	38 012 851
únor	37 113 776
březen	37 708 145
duben	37 606 507
květen	37 290 934
červen	39 003 562
červenec	37 713 098
srpen	34 212 921
září	36 250 722
říjen	36 674 088
listopad	38 547 149
prosinec	43 213 501
za rok 2001 vypl. celkem	453 347 254

Tab. č. 28: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2001; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 999	24 984	8 127	6 661	63	78	72	62	2	6 443	22
2	2 998	25 148	7 399	6 422	82	84	72	63	0	6 560	36
3	3 054	25 092	8 027	6 972	74	64	72	63	2	6 478	24
4	2 959	25 252	8 010	6 784	57	69	77	65	1	6 329	31
5	2 985	25 335	7 277	6 196	96	73	115	64	2	6 530	36
6	2 990	25 694	8 386	7 214	94	77	78	67	4	6 535	29
7	2 980	25 120	8 351	7 110	70	76	76	66	0	6 498	26
8	2 671	25 721	7 654	6 831	89	85	77	68	2	38	25
9	2 935	25 334	7 981	6 839	97	83	75	72	2	560	29
10	2 913	24 324	7 762	6 795	84	77	76	66	1	6 444	28
11	2 845	23 388	7 254	6 551	77	68	91	67	0	6 877	28
12	2 851	25 460	8 405	7 440	61	83	108	73	2	6 868	30
celkem	35 180	300 852	94 633	81 815	944	917	989	796	18	66 160	344

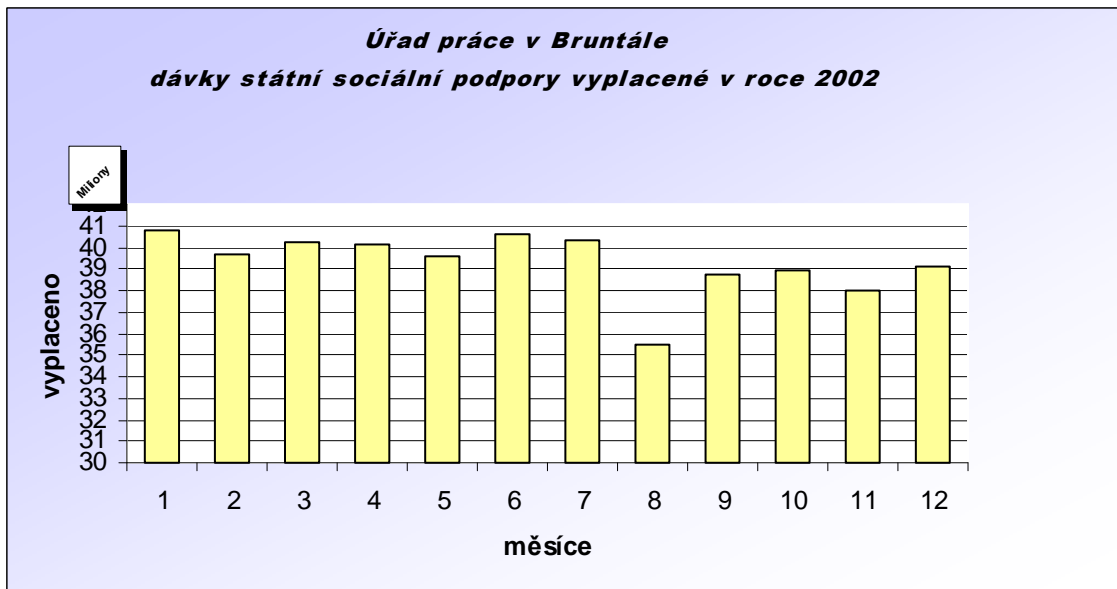
MĚSÍC	SOC P T	SOC P N	PZMOV
1	0	2 639	0
2	0	242	0
3	0	78	0
4	0	18	0
5	0	0	0
6	1	6	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
celkem	1	2 983	0

období	celkem
leden	52 152
únor	49 106
březen	50 000
duben	49 652
květen	48 709
červen	51 175
červenec	50 373
srpen	43 261
září	44 007
říjen	48 570
listopad	47 246
prosinec	51 381
za rok 2001 vypl. celkem	585 632

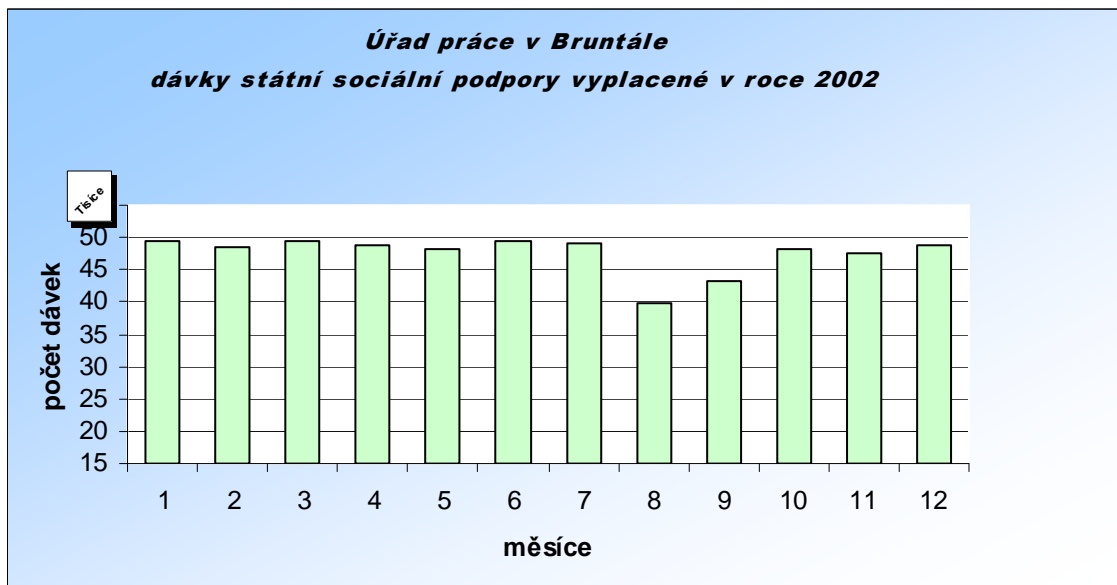
5.7 Rok 2002

Obdobně jako v roce 2002 nedošlo k navýšení částek životního minima. V tomto roce rovněž nebyl zákon o státní sociální podpoře výraznějším způsobem novelizován.

Graf č. 8

Graf č. 9

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2002: 99 658²⁸
- Míra inflace v roce 2002: 1,8 %²⁹
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2002: 16,7 %³⁰

---

²⁸ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

²⁹ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

³⁰ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 29: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2002; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	7 328 678	14 592 816	9 862 094	5 546 423	569 530	460 000	304 045	110 200	33 040	1 974 589	53 760
2	7 359 479	14 612 757	8 878 069	5 137 702	734 430	490 000	303 647	109 040	0	1 985 172	46 323
3	7 297 318	14 747 839	9 346 199	5 365 431	631 700	395 000	312 589	109 040	0	1 983 928	38 969
4	7 290 880	14 617 293	9 268 267	5 343 800	860 210	375 000	310 889	110 200	0	1 926 246	38 547
5	7 304 578	14 730 914	8 917 290	5 039 122	843 310	325 000	318 251	112 520	0	1 930 316	40 102
6	7 144 257	14 743 090	9 655 658	5 409 836	752 050	345 000	328 839	116 000	15 680	1 915 932	31 601
7	7 143 847	14 737 645	9 627 975	5 397 869	704 730	370 000	331 213	114 840	9 800	1 886 656	22 558
8	7 050 160	14 686 979	7 795 020	4 389 982	667 550	395 000	329 897	111 360	0	23 449	15 975
9	7 101 220	14 811 634	9 496 627	5 456 660	941 330	410 000	329 391	110 200	0	61 286	16 954
10	6 968 111	14 051 804	9 057 673	5 300 583	654 030	385 000	310 873	113 680	36 760	2 004 357	13 421
11	6 927 480	13 829 598	8 358 499	5 033 989	770 640	500 000	337 427	105 560	0	2 119 865	17 892
12	6 966 791	14 019 169	9 360 267	5 394 299	442 780	400 000	305 358	105 560	6 760	2 057 858	17 892
celkem	85 882 799	174 181 538	109 623 638	62 815 696	8 572 290	4 850 000	3 822 419	1 328 200	102 040	19 869 654	353 994

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	28 314
6	118 532
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	146 846

období	celkem
leden	40 835 175
únor	39 656 619
březen	40 228 013
duben	40 141 332
květen	39 589 717
červen	40 576 475
červenec	40 347 133
srpen	35 465 372
září	38 735 302
říjen	38 896 292
listopad	38 000 950
prosinec	39 076 734

za rok 2002 vypl. celkem

471 549 114

Tab. č. 30: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2002; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚS.	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 875	24 719	7 989	6 939	66	92	86	71	4	6 551	44
2	2 888	24 685	7 269	6 625	86	98	87	68	0	6 670	37
3	2 864	24 896	7 756	6 899	75	79	90	68	0	6 657	31
4	2 863	24 649	7 591	6 849	99	75	86	70	0	6 478	31
5	2 865	24 848	7 179	6 338	97	65	89	71	0	6 479	32
6	2 801	24 851	7 964	7 058	89	69	90	73	2	6 482	25
7	2 802	24 761	7 855	6 885	82	74	90	73	1	6 433	18
8	2 768	24 696	6 219	5 634	79	79	90	71	0	87	13
9	2 786	24 922	7 833	7 171	110	82	91	72	0	276	14
10	2 734	23 806	7 695	7 056	76	77	84	72	5	6 555	11
11	2 722	23 983	6 928	6 500	87	100	93	71	0	6 934	14
12	2 730	24 326	7 718	7 111	51	80	82	70	1	6 691	14
celkem	33 698	295 142	89 996	81 065	997	970	1 058	850	13	66 293	284

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	1
6	2
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	3

období	celkem
leden	49 436
únor	48 513
březen	49 415
duben	48 791
květen	48 064
červen	49 506
červenec	49 074
srpen	39 736
září	43 357
říjen	48 171
listopad	47 432
prosinec	48 874

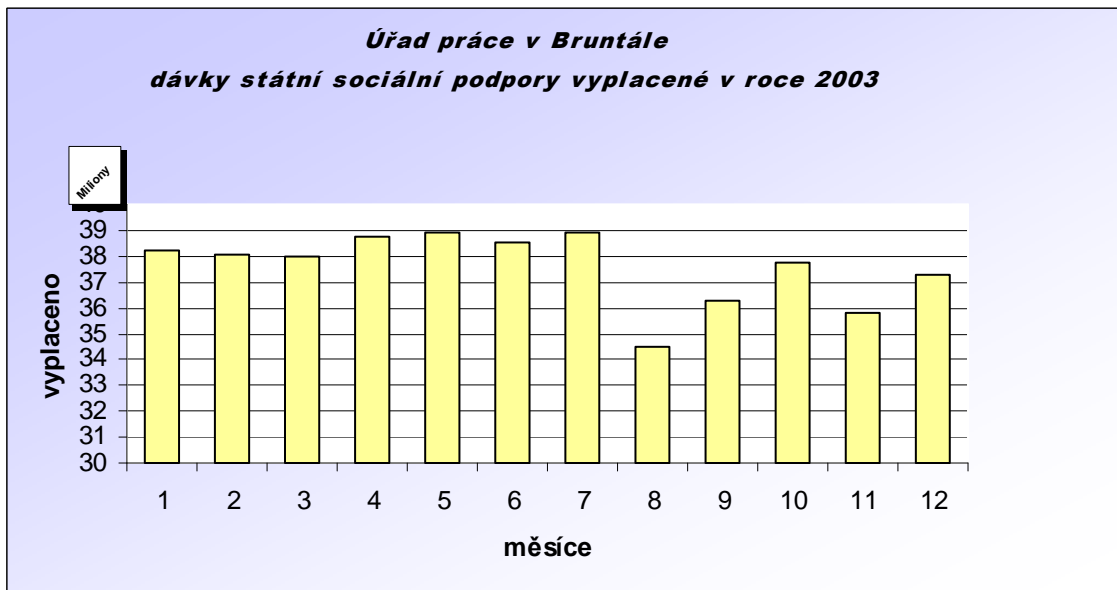
za rok 2002 vypl. celkem

570 369

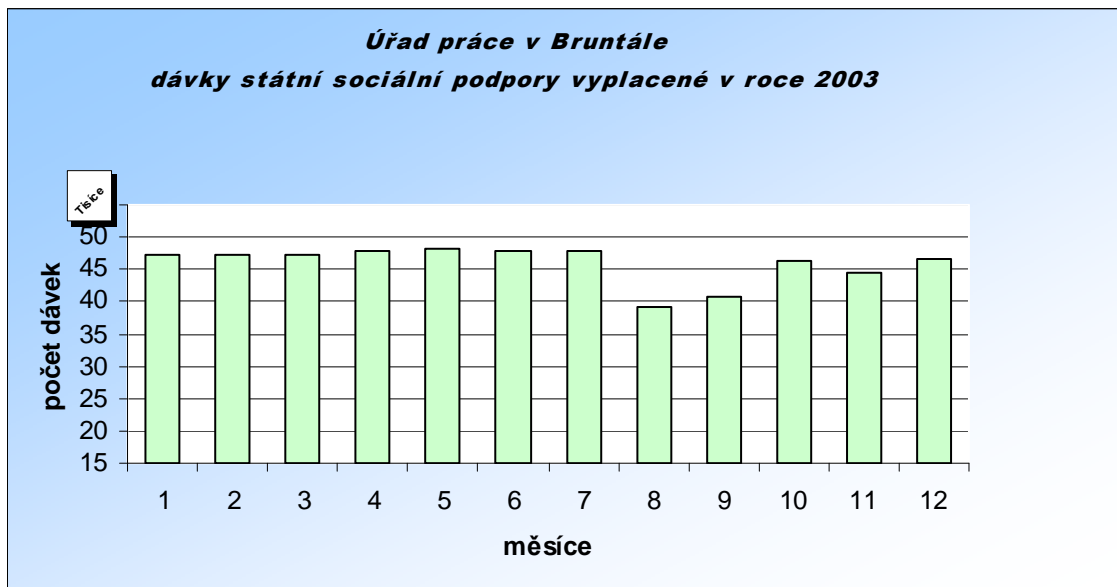
5.8 Rok 2003

K navýšení částek životního minima nedošlo. V tomto roce nebyl zákon o státní sociální podpoře výraznějším způsobem novelizován.

Graf č. 10

Graf č. 11

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2003: 99 328³¹
- Míra inflace v roce 2003: 0,1 %³²
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2003: 18,2 %³³

---

³¹ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

³² Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

³³ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <[http:// portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz](http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz)>

Tab. č. 31: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2003; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	6 947 267	13 878 763	8 951 305	5 082 301	557 700	405 000	307 732	100 920	0	2 002 676	14 205
2	7 017 975	14 086 748	8 347 503	4 849 908	657 410	580 000	320 963	103 240	36 560	2 035 567	13 072
3	6 962 618	13 901 123	8 610 077	4 985 670	684 450	405 000	317 863	103 240	0	1 994 110	6 445
4	7 015 801	14 095 461	8 793 831	5 141 095	730 080	560 000	323 243	102 080	0	1 992 631	6 945
5	7 046 476	14 243 752	8 741 029	5 152 253	826 410	455 000	328 483	119 480	0	1 984 226	19 885
6	6 882 888	14 157 013	9 054 143	5 168 206	510 380	300 000	353 363	104 400	6 760	1 975 025	6 445
7	6 942 094	14 199 676	8 900 627	5 159 509	839 930	410 000	341 031	105 560	0	1 985 963	6 445
8	6 912 980	14 030 273	7 720 081	4 249 855	738 530	360 000	335 663	105 560	7 560	0	6 445
9	7 043 118	14 081 599	8 605 471	4 917 105	787 540	390 000	348 561	107 880	8 920	10 943	12 247
10	6 811 739	13 622 752	8 434 207	5 021 891	845 000	545 000	350 644	107 880	0	2 005 929	1 495
11	6 896 131	12 916 954	8 035 385	4 606 486	569 530	310 000	322 332	104 400	6 760	2 027 554	2 534
12	6 883 765	13 309 201	8 597 053	4 965 821	606 710	445 000	325 375	105 560	6 760	2 035 461	2 534
celkem	83 362 852	166 523 315	102 790 712	59 300 100	8 353 670	5 165 000	3 975 253	1 270 200	73 320	20 050 085	98 697

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	0

období	celkem
leden	38 247 869
únor	38 048 946
březen	37 970 596
duben	38 761 167
květen	38 916 994
červen	38 518 623
červenec	38 890 835
srpen	34 466 947
září	36 313 384
říjen	37 746 537
listopad	35 798 066
prosinec	37 283 240

za rok 2003 vypl. Celkem

450 963 204

Tab. č. 32: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2003; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 724	24 020	7 283	6 572	66	81	82	69	0	6 446	11
2	2 751	24 392	6 856	6 311	75	116	85	70	4	6 588	10
3	2 738	24 122	7 092	6 483	83	81	84	70	0	6 391	5
4	2 750	24 340	7 315	6 735	85	112	85	69	0	6 447	5
5	2 763	24 481	7 293	6 781	96	91	86	112	0	6 380	14
6	2 701	24 311	7 301	6 801	61	60	90	71	1	6 371	5
7	2 732	24 401	7 290	6 793	98	82	88	72	0	6 381	5
8	2 729	24 363	6 121	5 542	86	60	87	72	1	0	5
9	2 762	24 166	7 027	6 528	89	78	92	72	1	35	9
10	2 673	23 486	7 023	6 618	100	109	91	72	0	6 161	1
11	2 708	22 852	6 458	5 914	66	62	85	69	1	6 373	2
12	2 698	23 564	7 048	6 587	69	89	85	69	1	6 384	2
celkem	32 729	288 498	84 107	77 665	974	1 021	1 040	887	9	63 957	74

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	0

období	celkem
leden	47 354
únor	47 258
březen	47 149
duben	47 943
květen	48 097
červen	47 773
červenec	47 942
srpen	39 066
září	40 859
říjen	46 334
listopad	44 590
prosinec	46 596

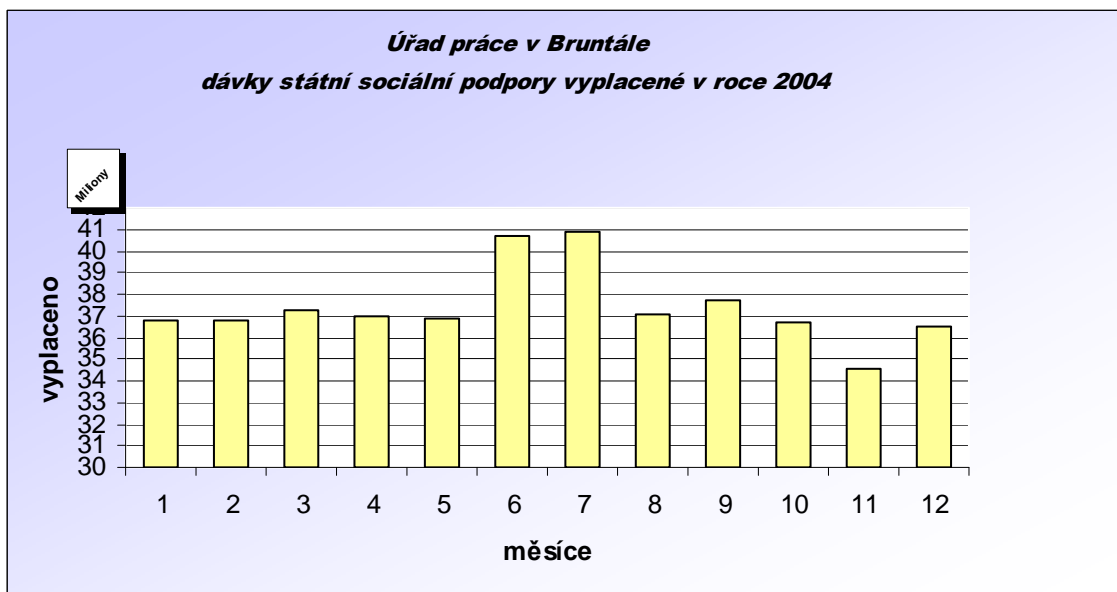
za rok 2003 vypl. celkem

550 961

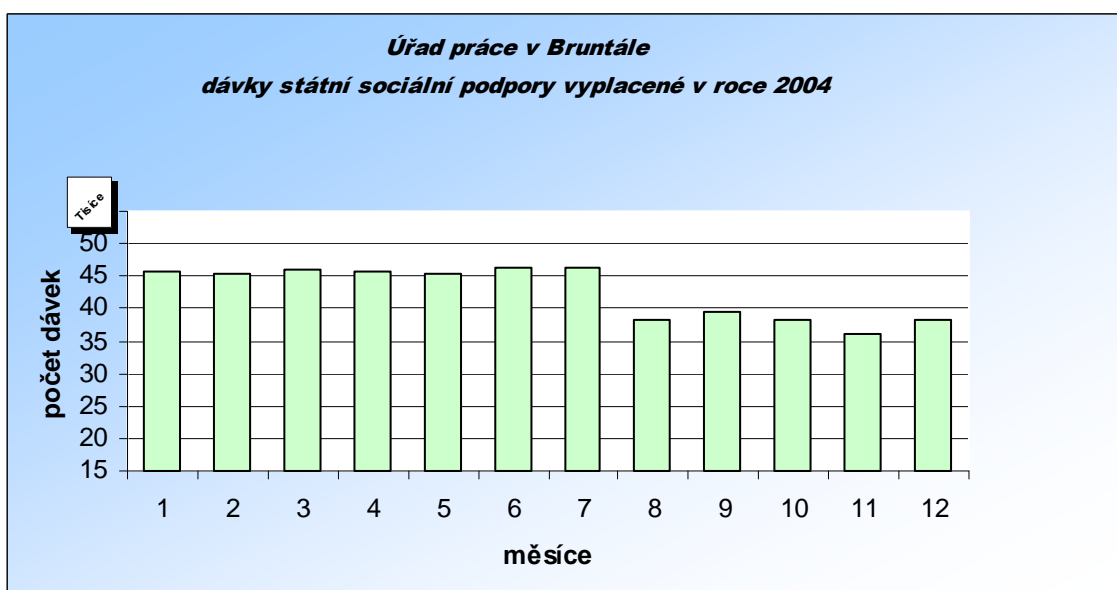
5.9 Rok 2004

K navýšení částek životního minima nedošlo. K datu 1.5.2004 byl zákonem č. 237/2004 Sb., navýšen koeficient pro výpočet rodičovského příspěvku z 1,1 na 1,54, což mělo poměrně významný dopad na výdaje. Uvedenou normou byla rovněž zavedena jednorázová dávka příspěvek dítěti jako jednorázová výpomoc v souvislosti se změnami ve výši daně z přidané hodnoty. Vzhledem k tomu že byla pouze vyplacena přes systém státní sociální podpory a jednalo se pouze o jednorázovou dávku, dále neuvádím náklady.

Graf č. 12

Graf č. 13

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2004: 98 957³⁴
- Míra inflace v roce 2004: 2,8 %³⁵
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2004: 17,5 %³⁶

---

³⁴ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

³⁵ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

³⁶ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 33: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2004; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	6 916 901	13 212 966	8 381 592	4 865 476	505 310	420 000	333 238	109 040	21 080	1 997 624	2 534
2	7 178 510	13 428 400	7 918 113	4 594 408	731 770	435 000	355 102	111 360	43 240	1 999 897	5 872
3	7 290 520	13 375 877	8 241 497	4 805 872	677 690	425 000	355 568	112 520	16 560	1 972 152	11 115
4	7 372 317	13 307 901	8 110 853	4 774 957	535 730	375 000	379 174	139 200	37 440	1 962 024	6 583
5	7 358 626	13 464 162	7 949 219	4 659 318	659 100	360 000	369 828	121 800	6 760	1 950 294	12 629
6	10 407 839	13 455 416	8 413 678	4 823 890	735 150	430 000	371 868	121 800	0	1 937 147	18 045
7	10 390 031	13 577 925	8 389 885	4 851 290	826 410	385 000	367 138	124 120	0	1 939 049	12 495
8	10 549 671	13 504 467	7 135 271	3 998 866	846 690	435 000	400 258	125 280	26 280	4 730	6 583
9	10 500 182	13 440 140	7 700 660	4 426 945	785 850	305 000	391 628	125 280	0	1 381	6 583
10	10 292 949	12 849 507	7 402 393	4 408 513	770 640	450 000	376 970	121 800	15 680	1 329	6 583
11	10 321 991	11 913 111	6 740 962	3 976 939	577 980	395 000	396 984	124 120	0	2 275	3 895
12	10 486 263	12 346 878	7 513 396	4 421 799	746 980	445 000	398 308	124 120	7 560	3 605	3 895
celkem	109 065 800	157 876 750	93 897 519	54 608 273	8 399 300	4 860 000	4 496 064	1 460 440	174 600	13 771 507	96 812

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	100 000
12	0
celkem	100 000

období	celkem
leden	36 765 761
únor	36 801 672
březen	37 284 371
duben	37 001 179
květen	36 911 736
červen	40 714 833
červenec	40 863 343
srpen	37 033 096
září	37 683 649
říjen	36 696 364
listopad	34 553 257
prosinec	36 497 804

za rok 2004 vypl. celkem

448 807 065

Tab. č. 34: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2004; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 717	23 352	6 830	6 348	57	84	87	71	3	6 255	2
2	2 819	23 755	6 360	5 909	81	87	91	71	5	6 273	4
3	2 862	23 628	6 694	6 354	76	85	93	72	2	6 219	9
4	2 897	23 494	6 579	6 238	62	75	97	89	4	6 173	5
5	2 891	23 796	6 342	5 938	78	72	96	78	1	6 135	9
6	2 946	23 722	6 783	6 369	87	86	96	78	13	6 137	13
7	2 923	23 949	6 764	6 317	95	77	95	78	0	6 107	9
8	2 967	23 810	5 727	5 244	96	87	104	79	3	20	5
9	2 947	23 678	6 423	6 072	93	61	100	79	0	6	5
10	2 897	22 706	6 294	5 981	87	90	95	75	2	5	5
11	2 908	21 532	5 961	5 231	71	79	101	78	0	8	3
12	2 952	22 638	6 298	6 061	87	89	102	76	1	7	3
celkem	34 726	280 060	77 055	72 062	970	972	1 157	924	34	43 345	72

MĚSÍC	PZMOV
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	1
12	0
celkem	1

období	celkem
leden	45 806
únor	45 455
březen	46 094
duben	45 713
květen	45 436
červen	46 330
červenec	46 414
srpen	38 142
září	39 464
říjen	38 237
listopad	35 973
prosinec	38 314

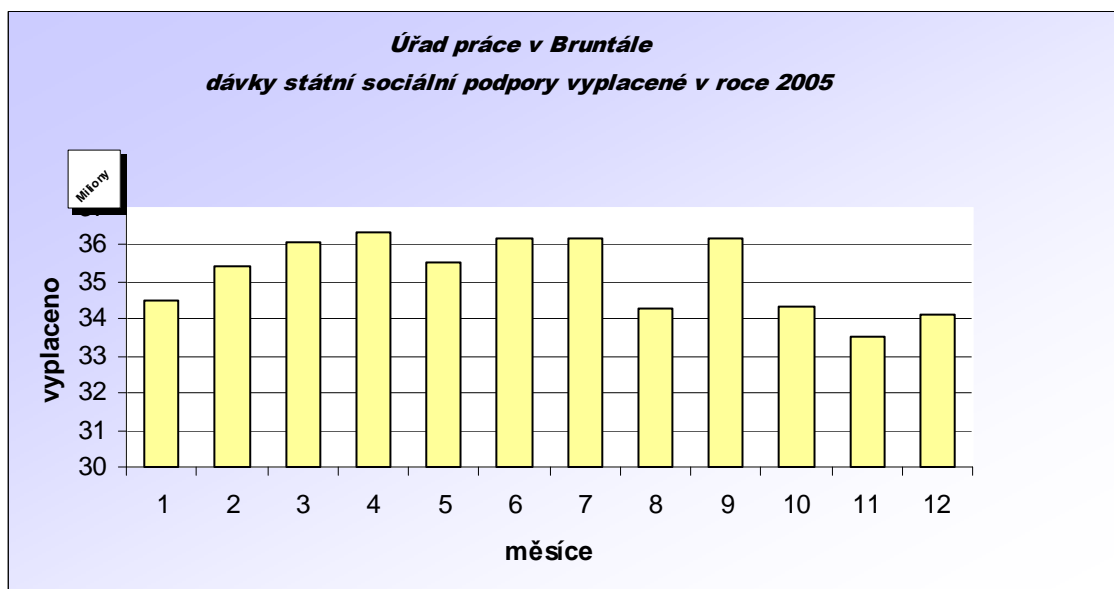
za rok 2004 vypl. celkem

511 378

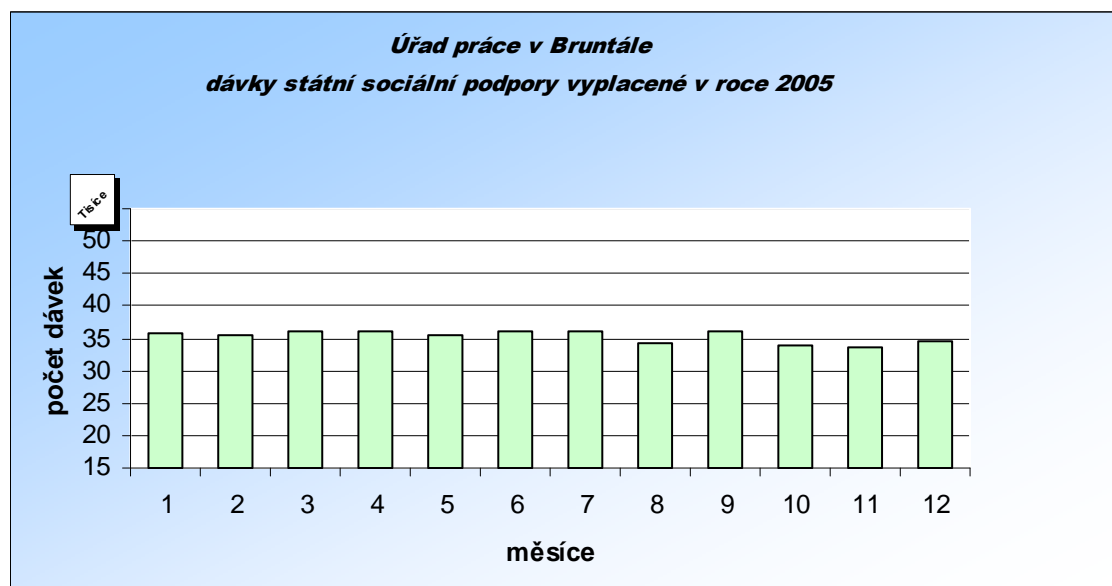
5.10 Rok 2005

K datu 1.1.2005 byly navýšeny částky životního minima, avšak pouze minimálně. U přídatku na dítě se toto navýšení projevilo v rozsahu 4,- až 10,-Kč. Dopady na celkové výdaje tak byly minimální. Dalším důvodem pro určitý pokles výdajů na dávky státní sociální podpory byl přesun některých obcí po Olomoucký kraj k 1.1.2005. Dávky za prosinec 2004 příjemcům z dotčených obcí byly v lednu 2005 vyplaceny Úřadem práce v Olomouci. Pokles počtu příjemců dávek u vyplácených Úřadem práce v Bruntále byl minimální viz následující grafy a tabulky. Kontaktní místo v Moravském Berouně zaniklo a občané tak vyřizují své žádosti ve Šternberku.

Graf č. 14

Graf č. 15

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2005: 98 543³⁷
- Míra inflace v roce 2005: 1,9 %³⁸
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2005: 15,9 %³⁹

---

³⁷ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

³⁸ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

³⁹ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <[http:// portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.c](http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.c)>

Tab. č. 35: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2005; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	10 105 157	11 682 793	6 901 962	4 041 130	715 730	405 000	402 788	125 280	8 920	295	3 895
2	10 318 435	12 216 570	6 917 269	4 392 447	671 320	390 000	399 618	125 080	6 880	0	0
3	10 422 362	12 186 493	7 180 224	4 620 535	634 680	480 000	421 522	127 420	6 880	745	0
4	10 340 415	12 259 205	7 190 653	4 596 531	870 320	515 000	419 526	138 820	28 320	0	0
5	10 488 561	12 256 184	6 911 278	4 279 594	593 400	440 000	408 946	134 520	0	0	0
6	10 439 618	12 312 850	7 272 810	4 504 104	737 730	370 000	405 366	137 260	0	0	0
7	10 438 346	12 348 496	7 180 817	4 455 624	782 600	380 000	436 710	158 356	27 080	0	0
8	10 562 085	12 320 393	6 139 438	3 671 950	588 240	370 000	437 227	160 716	9 960	0	0
9	10 733 844	12 389 816	7 071 996	4 252 996	722 400	420 000	437 187	159 536	6 880	0	0
10	10 293 366	11 398 856	6 673 798	4 134 294	825 600	445 000	422 888	153 400	9 960	0	0
11	10 431 909	11 503 893	6 227 456	3 773 004	713 800	305 000	410 012	152 220	0	0	0
12	10 426 264	11 518 528	6 698 310	4 105 135	550 400	260 000	435 617	155 288	0	0	0
celkem	125 000 362	144 394 077	82 366 011	50 827 344	8 406 220	4 780 000	5 037 407	1 727 896	104 880	1 040	3 895

MĚSÍC	PZMOV
1	100 000
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	100 000

období	celkem
leden	34 492 950
únor	35 437 619
březen	36 080 861
duben	36 358 790
květen	35 512 483
červen	36 179 738
červenec	36 208 029
srpen	34 260 009
září	36 194 655
říjen	34 357 162
listopad	33 517 294
prosinec	34 149 542

za rok 2005 vypl. celkem

422 749 132

Tab. č. 36: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2005; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 838	21 466	5 784	5 473	83	81	103	77	1	1	3
2	2 853	21 667	5 486	5 184	74	78	98	75	1	0	0
3	2 877	21 608	5 728	5 525	71	96	106	77	1	5	0
4	2 856	21 709	5 738	5 451	97	103	103	85	4	0	0
5	2 896	21 668	5 411	5 034	69	88	101	81	0	0	0
6	2 897	21 783	5 743	5 457	83	74	100	85	0	0	0
7	2 892	21 794	5 694	5 335	91	76	108	107	3	0	0
8	2 927	21 769	4 749	4 349	67	74	107	109	1	0	0
9	2 971	21 871	5 670	5 246	84	84	107	108	1	0	0
10	2 864	20 179	5 432	5 080	96	89	107	105	1	0	0
11	2 897	20 752	4 933	4 563	83	61	102	104	0	0	0
12	2 892	20 793	5 382	5 113	64	52	108	109	0	0	0
celkem	34 660	257 059	65 750	61 810	962	956	1 250	1 122	13	6	3

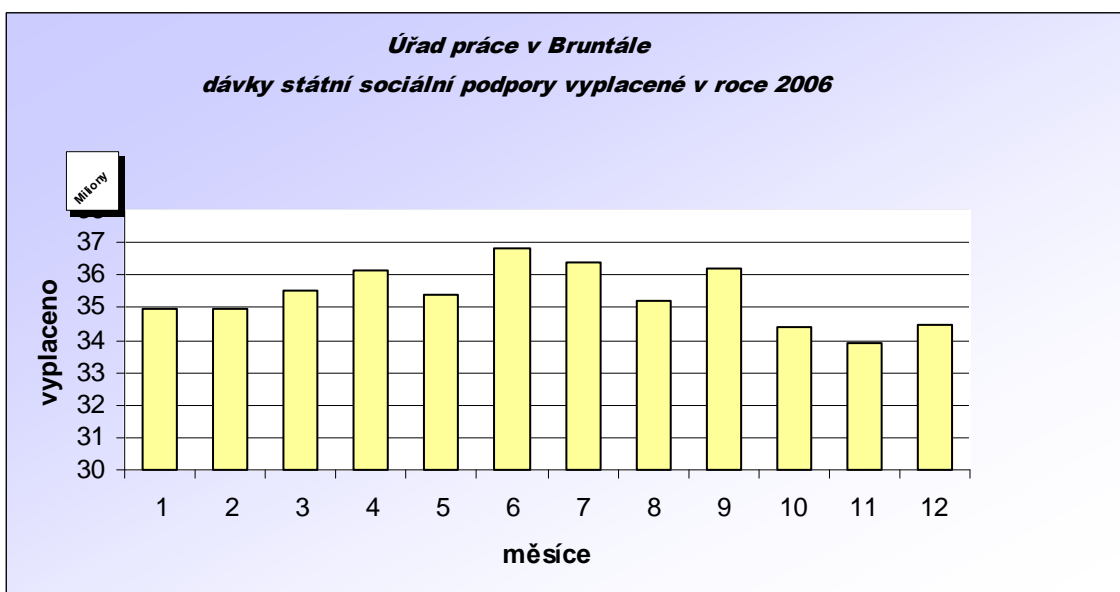
MĚSÍC	PZMOV
1	1
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
celkem	1

období	celkem
leden	35 911
únor	35 516
březen	36 094
duben	36 146
květen	35 348
červen	36 222
červenec	36 100
srpen	34 152
září	36 142
říjen	33 953
listopad	33 495
prosinec	34 513
za rok 2005 vypl. celkem	423 592

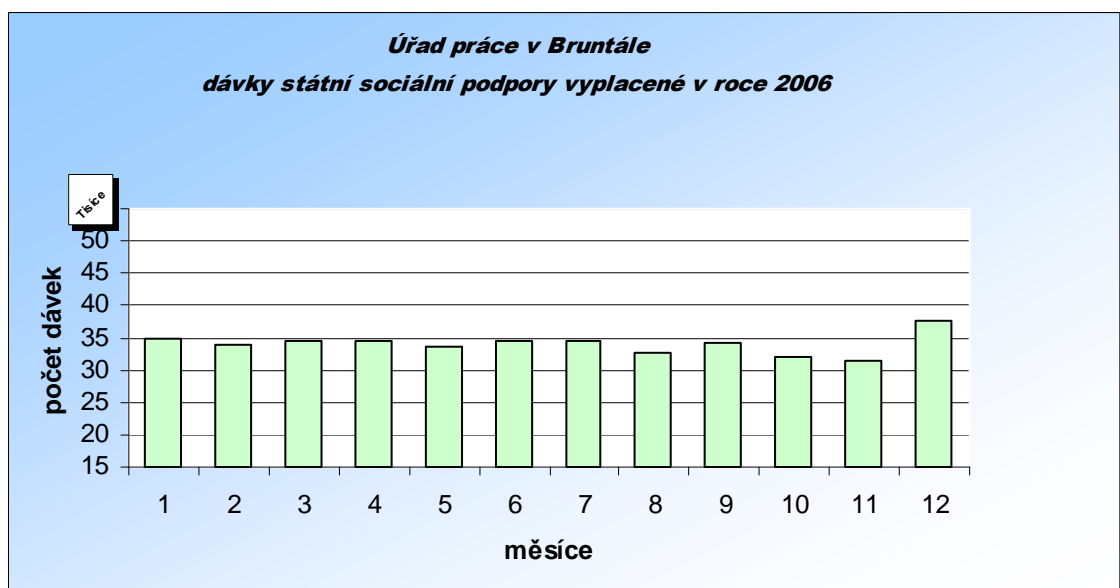
5.11 rok 2006

K datu 1.1.2006 byly navýšeny částky životního minima, opět v malém rozsahu. U přídatku na dítě se toto navýšení projevilo v rozsahu 4,- až 9,-Kč. Dopady na celkové výdaje tak byly minimální. Zákonem č. 113/2006 Sb., kterým se měnil zákon o státní sociální podpoře a další zákony, znamenal od 1.4.2006 výrazné navýšení porodného a vznik nové dávky státní sociální podpory – příspěvku na školní pomůcky.

Graf č. 16

Graf č. 17

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2006: 98 173⁴⁰
- Míra inflace v roce 2006: 2,5 %⁴¹
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2006: 13,4 %⁴²

V tomto roce byl navíc vyplácen i příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Na celém území okresu Bruntál se jednalo pouze o jeden případ, kdy výplata dávky náležela od 1.10.2005 do 31.5.2006. Po uvedeném datu se příspěvek transformoval do Státního příspěvku pro zřizovatele zařízení vyžadující okamžitou pomoc a o příspěvku začaly rozhodovat krajské úřady na základě podané žádosti zřizovatelem zařízení. V porovnání s ostatními dávkami nebyla tato příliš významnou, navíc byla podle mne oprávněně ze systému státní sociální podpory vyřazena.

Do zákona o státní sociální podpoře se v části čtvrté hlavě druhé za díl třetí vložil díl čtvrtý s názvem správní delikty. Dle této novely zákona jsou s účinností od 1.4.2006 v oblasti dávek státní sociální podpory vyjmenovány situace, které jsou považovány za přestupky fyzických osob a úřadům tak přibyla další poměrně rozsáhlá agenda.

Vysvětlivky:

PŠKP	-	příspěvek na školní pomůcky
PNP o DVZ	-	příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

---

⁴⁰ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

⁴¹ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

⁴² Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 37: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2006; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	10 553 961	11 725 510	6 649 982	4 042 659	770 940	505 000	437 847	162 368	47 160	0	
2	10 863 371	12 009 474	6 448 635	3 967 973	562 450	455 000	458 132	163 900	16 920	1 734	
3	10 804 444	11 974 887	6 776 173	4 258 194	760 950	285 000	446 662	160 320	17 120	596	
4	10 995 650	12 040 604	6 693 153	4 256 964	1 005 950	475 000	447 055	167 500	16 960	420	
5	10 974 575	12 040 153	6 288 315	3 850 184	1 163 600	425 000	455 735	167 760	21 800	0	
6	10 963 635	12 107 486	6 748 515	4 165 920	1 750 000	430 000	442 285	167 700	28 600	0	
7	11 011 775	12 144 448	6 644 541	4 060 442	1 242 500	240 000	444 000	327 660	0	0	
8	11 032 202	12 113 482	5 576 309	3 253 728	1 837 350	385 000	449 185	336 000	0	0	
9	11 047 596	12 121 923	6 531 569	3 825 046	1 216 100	495 000	439 945	330 240	7 000	0	
10	10 869 099	11 059 323	5 996 297	3 733 176	1 417 500	415 000	448 352	339 840	47 080	0	
11	10 971 175	11 036 459	5 671 870	3 367 798	1 487 500	500 000	487 932	356 640	24 120	0	
12	11 128 569	11 162 093	6 021 706	3 587 171	1 399 850	350 000	475 319	353 280	9 240	0	
celkem	131 216 052	141 535 842	76 047 065	46 369 255	14 614 690	4 960 000	5 432 449	3 033 208	236 000	2 750	0

MĚSÍC	PZMOV	PNP o DVZ	PŠKP
1	0	61 290	0
2	0	20 790	0
3	0	20 790	0
4	0	20 790	0
5	0	20 790	0
6	0	20 790	0
7	15 967	0	231 000
8	0	0	236 000
9	0	0	206 000
10	0	0	70 000
11	0	0	19 000
12	0	0	5 000
celkem	15 967	165 240	767 000

období	celkem
leden	34 956 717
únor	34 968 379
březen	35 505 136
duben	36 120 046
květen	35 407 912
červen	36 824 931
červenec	36 362 333
srpen	35 219 256
září	36 220 419
říjen	34 395 667
listopad	33 922 494
prosinec	34 492 228

za rok 2006 vypl. celkem

424 395 518

Tab. č. 38: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2006; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚSÍC	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 926	21 192	5 278	4 982	88	101	108	110	5	0	
2	2 965	21 137	4 906	4 547	63	91	113	107	2	6	
3	2 946	21 011	5 236	4 950	87	57	109	104	2	3	
4	2 996	21 164	5 196	4 903	94	95	112	110	2	2	
5	2 976	21 078	4 712	4 352	71	85	112	108	3	0	
6	2 972	21 166	5 209	4 893	95	86	110	110	3	0	
7	2 985	21 192	5 073	4 691	65	48	110	108	0	0	
8	2 989	21 150	4 174	3 753	102	77	111	108	0	0	
9	2 996	21 136	5 065	4 583	70	99	109	107	1	0	
10	2 945	19 396	4 730	4 405	79	83	110	110	5	0	
11	2 974	19 854	4 324	3 963	81	100	119	117	3	0	
12	3 018	20 170	4 731	4 356	79	70	119	119	1	0	
celkem	35 688	249 646	58 634	54 378	974	992	1 342	1 318	27	11	0

MĚSÍC	PZMOV	PNP o DVZ	PŠKP
1	0	3	0
2	0	1	0
3	0	1	0
4	0	1	0
5	0	1	0
6	0	1	0
7	1	0	231
8	0	0	236
9	0	0	206
10	0	0	70
11	0	0	19
12	0	0	5 000
celkem	1	8	5 762

období	celkem
leden	34 793
únor	33 938
březen	34 506
duben	34 675
květen	33 498
červen	34 645
červenec	34 504
srpen	32 700
září	34 372
říjen	31 933
listopad	31 554
prosinec	37 663

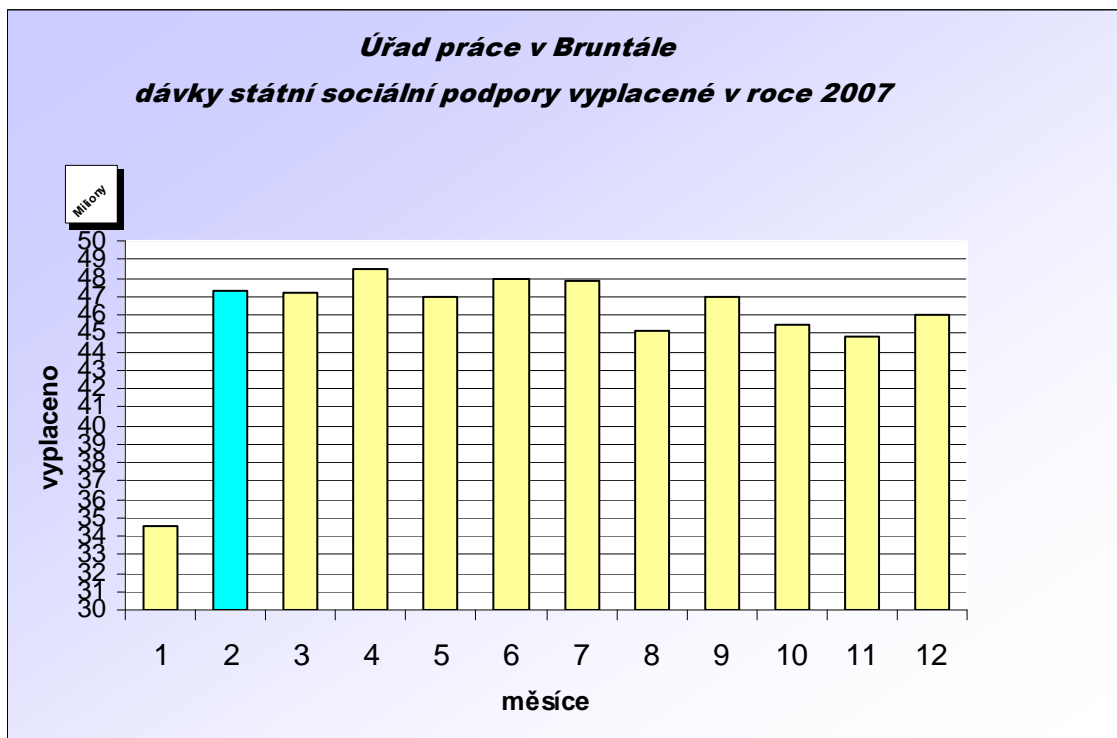
za rok 2006 vypl. celkem

408 781

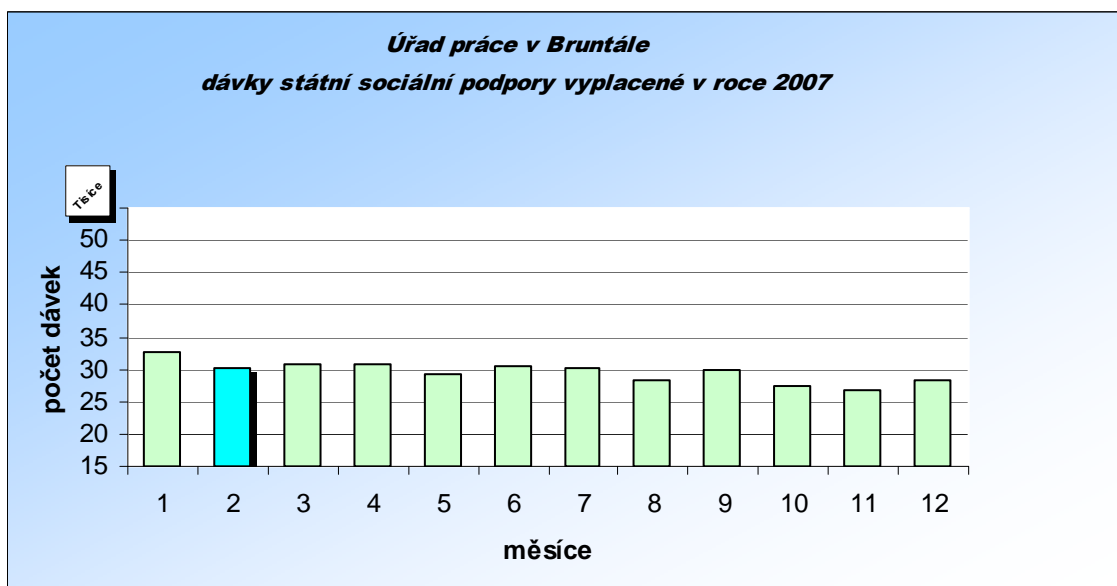
5.12 Rok 2007

Dnem 1.1.2007 nabyl účinnosti zákon č. 110/2006 o životním a existenčním minimu. S ohledem na způsob výpočtu většiny dávek státní sociální podpory došlo nejen ke změnám koeficientů, ale současně v některých případech i k zásadním změnám konstrukce jednotlivých dávek.

Graf č. 18

Graf č. 19

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2007: 98 148⁴³
- Míra inflace v roce 2007: 2,5 %⁴⁴
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2007: 10,7 %⁴⁵

Zásadní pozměňující normou byl zákon č. 112/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi. Změny konstrukce částek životního minima i vznik systému hmotné nouze si vyžádaly zásadní úpravy zákona o státní sociální podpoře. V případě přídatku na dítě došlo pouze k úpravě koeficientů a zůstal tak téměř zachován původní rozsah v počtech vyplácených dávek, kdy nárok na tuto dávku k datu 1.1.2007 zanikl pouze minimálnímu počtu oprávněných osob. Přídatky se navýšily pouze minimálně.

Změnou prošel rodičovský příspěvek. Výše se již neodvívjela od částek životního minima, ale provázala se s výší měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Tímto způsobem došlo k více než dvounásobnému navýšení částky – ze 3 696,- na 7 582,-Kč.

Došlo rovněž k navýšení sociálního příplatku, kde přibyl nový navýšující koeficient v případě dětí studujících na střední škole v denní formě studia nebo na vysoké škole v prezenční formě studia ve studijním programu poskytujícím vysokoškolské vzdělání.

Zcela zásadní změny zaznamenala dávka státní sociální podpory – příspěvek na bydlení. Počet příjemců dávky se snížil přibližně o jednu polovinu. Současně se však navýšila průměrná částka příspěvku. Dalo by se říci, že příspěvek na bydlení konstruovaný stejným

---

⁴³ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz>>

⁴⁴ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

⁴⁵ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

způsobem od 1.1.1996 zanikl dnem 31.12.2006. Příspěvek na bydlení zohledňující náklady na bydlení je zcela odlišnou dávkou a od dosavadních principů uplatňovaných v systému státní sociální podpory se v podstatě přibližuje spíše systému hmotné nouze. V počátcích byla situace pro příjemce značně nepřehledná a doposud tuto dávku zaměňují za doplatek na bydlení – dávku hmotné nouze.

Nárůst výdajů na dávky státní sociální podpory byl poměrně značný. Jednalo se o meziměsíční nárůst o téměř 13 mil. Kč, tedy o více než jednu třetinu.

Tab. č. 39: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2007; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚS.	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	11 059 109	11 255 961	5 934 509	3 548 509	1 457 180	400 000	495 327	358 080	17 040		
2	23 144 930	11 284 252	7 300 811	2 374 721	1 719 020	445 000	519 408	466 722	14 120		
3	23 005 183	11 193 942	8 060 903	2 717 565	1 207 680	42 500	513 267	465 774	17 444		
4	23 349 825	11 253 775	7 894 907	2 695 481	1 934 580	415 000	509 587	465 774	0		
5	23 482 718	11 206 417	6 648 430	2 356 274	1 917 440	360 000	512 070	473 589	22 962		
6	23 606 648	11 289 240	7 460 551	2 570 269	1 401 840	455 000	511 514	456 396	7 120		
7	23 681 083	11 272 240	7 248 453	2 525 072	1 669 280	260 000	504 947	465 774	35 868		
8	23 774 526	11 224 288	5 555 694	1 648 339	1 633 500	147 000	510 297	482 967	7 120		
9	23 957 274	11 354 458	6 560 752	1 857 057	1 668 960	310 000	542 214	495 471	7 120		
10	23 879 961	10 165 910	6 345 116	1 822 545	1 864 800	395 000	500 521	443 892	0		
11	24 084 324	9 727 482	6 041 484	1 938 317	1 615 840	405 000	519 884	490 782	0		
12	24 239 903	10 168 892	6 502 762	2 049 925	1 526 620	410 000	526 477	497 186	0		
celkem	271 265 484	131 396 857	81 554 372	28 104 074	19 616 740	4 044 500	6 165 513	5 562 407	128 794	0	0

MĚS.	PZMOV	PŠKP
1	0	3 000
2	0	6 000
3	0	3 000
4	0	1 000
5	0	1 000
6	100 000	74 000
7	0	164 000
8	0	147 000
9	0	188 000
10	0	66 000
11	0	18 000
12	14 525	13 000
celkem	114 525	684 000

období	celkem
leden	34 528 715
únor	47 274 984
březen	47 227 258
duben	48 519 929
květen	46 980 900
červen	47 932 578
červenec	47 826 717
srpen	45 130 731
září	46 941 306
říjen	45 483 745
listopad	44 841 113
prosinec	45 949 290

za rok 2007 vypl. celkem

548 637 266

Tab. č. 40: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2007; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚS.	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	2 995	20 383	4 622	4 219	77	80	122	117	2		
2	3 165	20 288	4 088	2 070	93	89	126	129	2		
3	3 129	20 116	4 548	2 601	68	85	125	125	2		
4	3 182	20 202	4 505	2 463	103	83	124	125	0		
5	3 202	20 075	3 669	1 984	100	72	125	127	3		
6	3 232	20 214	4 297	2 364	75	91	124	123	1		
7	3 242	20 133	4 152	2 243	92	52	124	125	4		
8	3 277	20 055	3 175	1 406	90	76	129	130	1		
9	3 317	20 310	4 029	1 759	88	62	135	134	1		
10	3 281	18 088	3 856	1 666	105	79	123	120	0		
11	3 443	17 887	3 545	1 612	87	81	128	127	0		
12	3 374	18 882	3 897	1 831	80	82	129	141	0		
celkem	38 839	236 633	48 383	26 218	1 058	932	1 514	1 523	16	0	0

MĚS.	PZMOV	PŠKP
1	0	3
2	0	6
3	0	3
4	0	1
5	0	1
6	1	74
7	0	164
8	0	147
9	0	188
10	0	66
11	0	18
12	1	13
celkem	2	684

období	celkem
leden	32 620
únor	30 056
březen	30 802
duben	30 788
květen	29 358
červen	30 596
červenec	30 331
srpen	28 486
září	30 023
říjen	27 384
listopad	26 928
prosinec	28 430

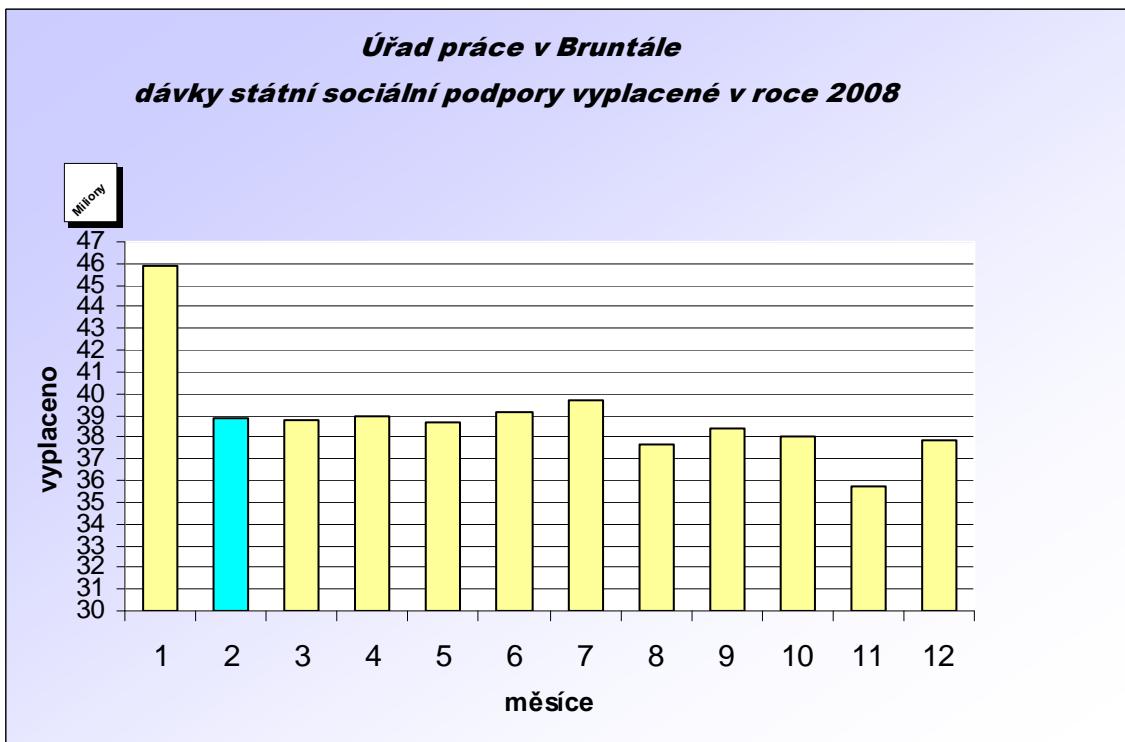
za rok 2007 vypl. celkem

355 802

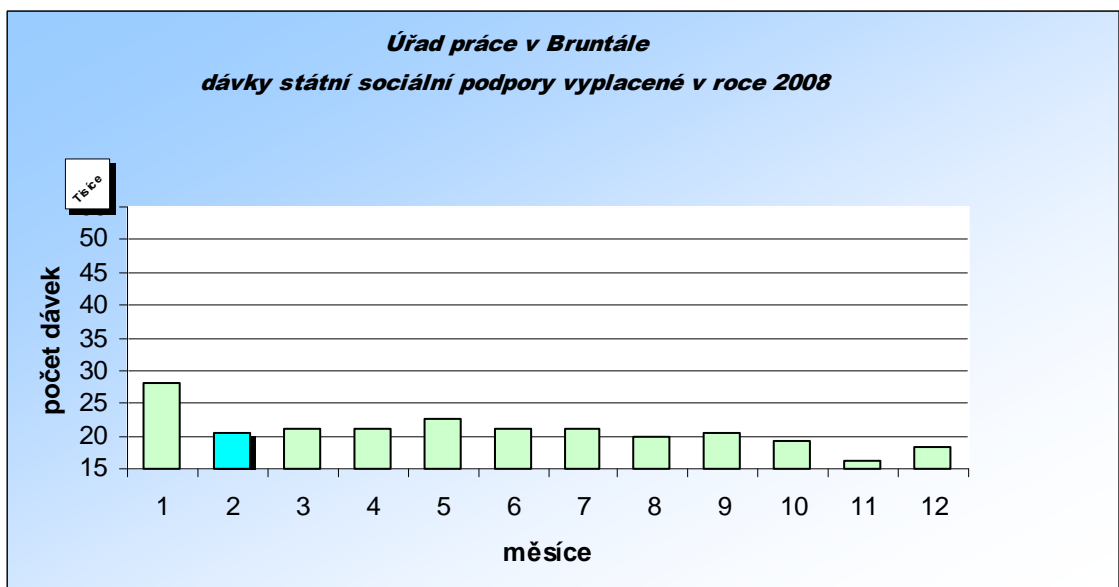
5.13 Rok 2008

K 1.1.2008 došlo k zásadní změně u dávky přídavek na dítě, kdy snížením koeficientu k rozhodnému příjmu při testování vzniku nároku na dávku došlo k podstatnému snížení počtu dávek. Současně výše dávky byla pevně stanovena zákonem a případné změny životního minima již na výši přídávku na dítě nemá vliv.

Graf č. 20

Graf č. 21

Další faktory:

- Počet obyvatel okresu Bruntál k datu 31.12.2008: 97 868⁴⁶
- Míra inflace v roce 2008: 6,3 %⁴⁷
- Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál k datu 31.12.2008: 11,1 %⁴⁸

Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byl opět významným způsobem pozměněn zákon o státní sociální podpoře. Téměř o jednu třetinu se snížil počet vyplácených přídavků na dítě. Mimo jiné na území okresu Bruntále bylo ve správním řízení odejmuto více než 6 tisíc dávek.

Další podstatnou změnou bylo ukončení všech rodičovských příspěvků vyplácených podle dosavadních předpisů k datu 31.12.2007. Na území okresu Bruntál šlo o 3 378 dávek. Všichni dosavadní příjemci si museli v průběhu měsíce ledna podat novou žádost o tuto dávku a orgány státní sociální podpory musely tyto žádosti zpracovat a dávky vyplatit. Na území okresu Bruntál bylo vyřízeno celkem 3 305 nových žádostí – viz počet vyplácených dávek v měsíci únoru 2008 v následujících tabulkách. Nedošlo k významnému poklesu počtu dávek, ovšem snížil se objem vyplacených prostředků na rodičovský příspěvek – viz následující tabulky.

---

⁴⁶ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD.

URL: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/\\$File/400108q414.xls](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/750032E0F6/$File/400108q414.xls)>

⁴⁷ Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

⁴⁸ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>

Tab. č. 41: výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2008; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚS.	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	24 456 325	10 165 093	6 224 126	1 996 002	1 524 800	325 000	557 872	468 900	25 444		
2	21 427 748	7 852 040	4 978 379	2 238 455	1 342 840	45 000	527 964	468 900	0		
3	21 561 922	7 535 632	5 161 338	2 353 169	1 102 800	45 000	533 139	465 774	20 000		
4	21 820 413	7 487 670	5 164 047	2 368 844	1 018 760	10 000	525 618	476 715	10 000		
5	21 830 503	7 492 126	4 877 799	2 443 498	975 000	5 000	547 249	489 216	54 000		
6	21 765 545	7 506 496	5 189 968	2 553 047	1 018 760	40 000	548 238	498 597	27 000		
7	21 958 387	7 535 940	5 148 959	2 558 946	1 400 520	45 000	572 940	507 975	9 000		
8	21 993 764	7 491 330	4 279 989	1 900 863	910 000	5 000	555 736	495 471	0		
9	21 976 886	7 490 750	4 774 553	2 079 747	992 760	45 000	544 687	500 160	10 000		
10	21 996 026	6 741 438	4 811 050	2 074 220	1 261 000	40 000	578 956	493 908	27 000		
11	21 754 915	5 280 690	4 296 395	2 212 689	1 053 000	50 000	559 720	500 160	0		
12	21 909 395	6 126 082	4 979 715	2 422 031	1 274 000	15 000	579 702	490 782	0		
celkem	264 451 829	88 705 287	59 886 318	27 201 511	13 874 240	670 000	6 631 821	5 856 558	182 444	0	0

MĚS.	PZMOV	PŠKP
1	100 000	3 000
2	0	8 000
3	0	2 000
4	100 000	2 000
5	0	0
6	0	0
7	0	0
8	0	0
9	0	0
10	0	0
11	0	0
12	11 081	0
celkem	211 081	15 000

období	celkem
leden	45 846 562
únor	38 889 326
březen	38 780 774
duben	38 984 067
květen	38 714 391
červen	39 147 651
červenec	39 737 667
srpen	37 632 153
září	38 414 543
říjen	38 023 598
listopad	35 707 569
prosinec	37 807 788
za rok 2008 vypl. celkem	467 686 089

Tab. č. 42: počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2008; Zdroj: údaje Úřadu práce v Bruntále

MĚS.	RP	PND	SP	PBYD	POR	POH	PPÚHR	ODM PĚS	PPŘD	PDOP	ZAOP
1	3 378	18 928	3 704	1 730	88	65	136	126	3		
2	3 305	13 151	2 105	1 575	99	9	128	124	0		
3	3 352	12 451	3 263	1 749	80	9	129	128	2		
4	3 386	12 334	3 256	1 722	77	2	127	127	1		
5	3 414	12 336	2 869	1 632	75	1	132	129	0		
6	3 404	12 340	3 139	1 786	77	8	132	133	3		
7	3 420	12 394	3 105	1 757	102	9	137	135	1		
8	3 459	12 322	2 506	1 297	70	1	133	133	0		
9	3 449	12 319	2 906	1 493	75	9	131	135	1		
10	3 447	11 202	2 889	1 470	96	8	134	133	3		
11	3 413	8 598	2 493	1 425	78	10	135	133	0		
12	3 459	10 031	2 961	1 634	97	3	136	131	0		
celkem	40 886	148 406	35 196	19 270	1 014	134	1 590	1 567	14	0	0

MĚS.	PZMOV	PŠKP
1	1	3
2	0	8
3	0	2
4	1	2
5	0	0
6	0	0
7	0	0
8	0	0
9	0	0
10	0	0
11	0	0
12	1	0
celkem	3	15

období	celkem
leden	28 162
únor	20 504
březen	21 165
duben	21 035
květen	20 588
červen	21 022
červenec	21 060
srpen	19 921
září	20 518
říjen	19 382
listopad	16 285
prosinec	18 453

za rok 2008 vypl. celkem

248 095

5.14 Komparace vývoje ročních výdajů v okrese Bruntál a porovnání s vývojem v ČR

V této diplomové práci jsou použity údaje Úřadu práce v Bruntále, kdy počty vyplacených dávek jsou evidovány až od roku 2001. Údaje o výdajích na dávky státní sociální podpory jsou úplné od počátku, tedy od roku 1995. V tomto roce však byla vyplácena pouze část dávek a první výplata proběhla v měsíci listopadu 1995. Údaje z tohoto roku tak nelze srovnávat s údaji z dalších období.

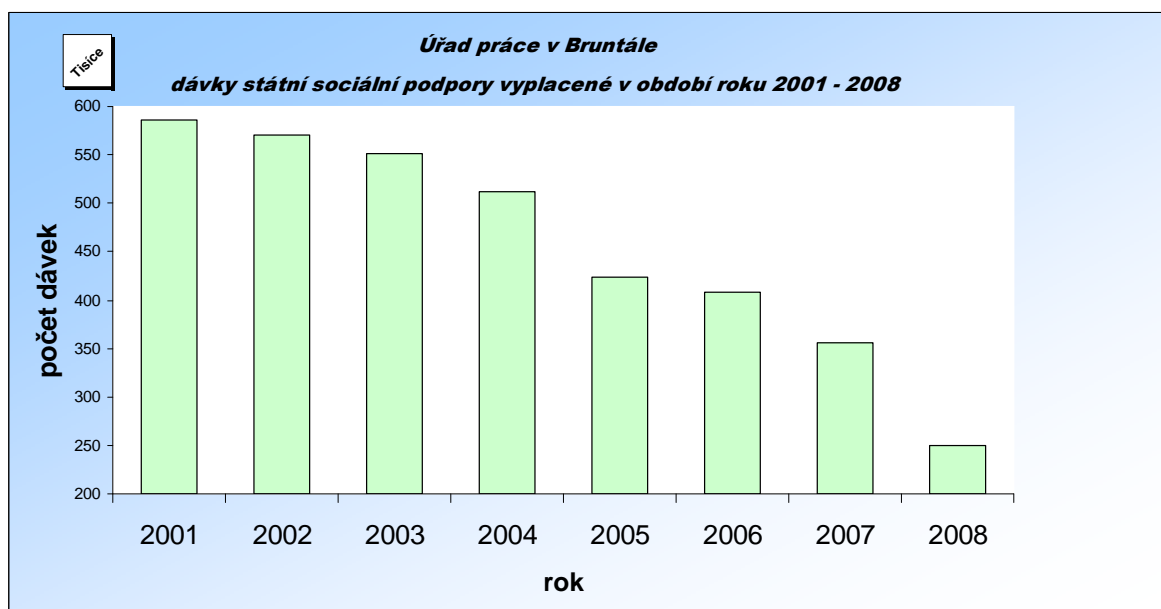
V následující části jsou uvedeny údaje o počtech vyplacených dávek včetně výdajů na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v jednotlivých letech a výdaje na státní sociální podporu celkem v ČR.

5.14.1 Dávky státní sociální podpory vyplacené v okrese Bruntál v období let 1996 až 2008

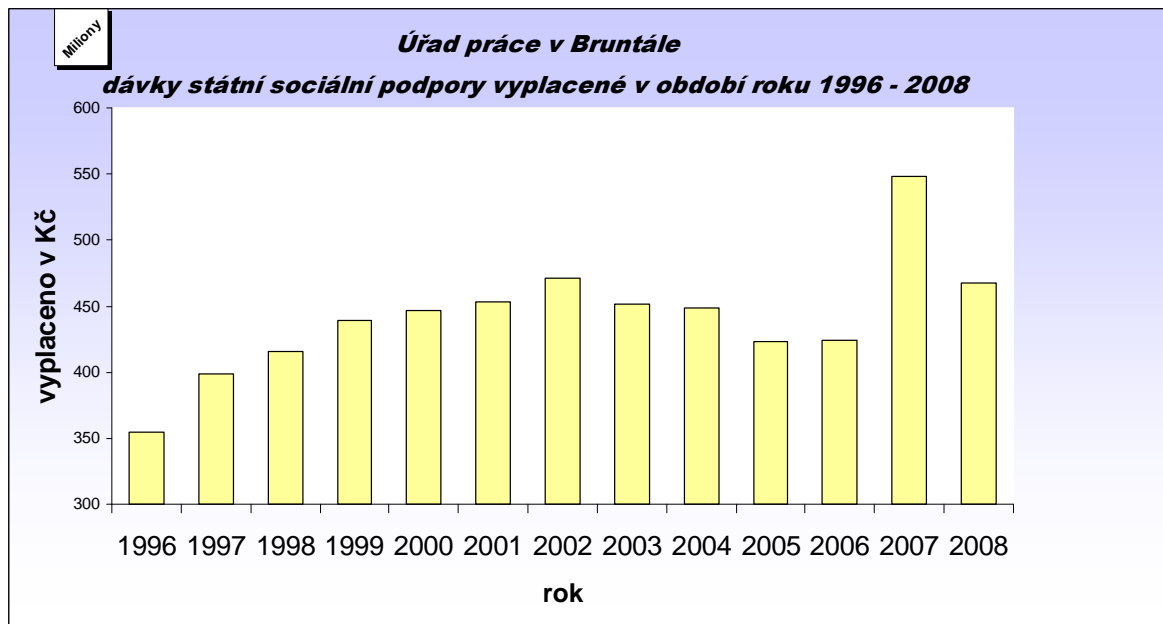
Tab. č. 43: počet a celkové výdaje na dávky státní sociální podpory za období let 1996 až 2008

rok	počet dávek	výdaje v Kč
1996		354 755 554
1997		398 364 860
1998		416 023 515
1999		439 369 279
2000		446 941 562
2001	585 632	453 347 254
2002	570 369	471 549 114
2003	550 961	450 963 204
2004	511 378	448 807 065
2005	423 592	422 749 132
2006	408 781	424 395 518
2007	355 802	548 637 266
2008	250 095	467 686 089
celkem	3 656 610	5 743 589 412

Graf č. 22

Graf č. 23

5.14.2 Počty příjemců dávek v okrese Bruntál v období let 2001 až 2008

S ohledem na archivaci dat lze tyto údaje získat až od roku 2001. Jedná se o počty osob, kterým v uvedených obdobích byla vyplacena alespoň jedna dávka státní sociální podpory. Příjemcem dávek je oprávněná osoba, oprávněná osoba. Namísto oprávněné osoby může být příjemcem dávky zákonný zástupce oprávněné osoby, popř. jiná osoba, jíž byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu nebo ústav (zařízení) pro péči o děti nebo mládež, je-li nezletilá oprávněná osoba v plném přímém zaopatření tohoto ústavu (zařízení) a u přídatku na dítě navíc i osoba, která má nezletilou oprávněnou osobu v přímém zaopatření, což platilo i pro příspěvek na školní pomůcky.

Z uvedeného j zřejmé, že jednomu příjemci je možno vyplatit i více dávek, proto jsou následující údaje zcela odlišné od počtu vyplacených dávek.

Tab. č. 44: počet příjemců dávek státní sociální podpory v okrese Bruntál, kterým byla v letech 2001 až 2008 vyplacena alespoň jedna dávka⁴⁹

rok	počet
2001	19 667
2002	23 893
2003	23 912
2004	23 406
2005	21 380
2006	20 660
2007	19 661
2008	16 206

5.14.3 Dávky státní sociální podpory vyplacené v ČR v období let 1996 až 2007

Tab. č. 45: počet a celkové výdaje na dávky státní sociální podpory za období let 1996 až 2008⁵⁰

rok	v mil. Kč
1996	28 317
1997	29 238
1998	29 739
1999	31 327
2000	31 855
2001	31 942
2002	33 700
2003	32 178
2004	32 668
2005	32 655
2006	34 123 ⁵¹
2007	48 617
celkem	396 359

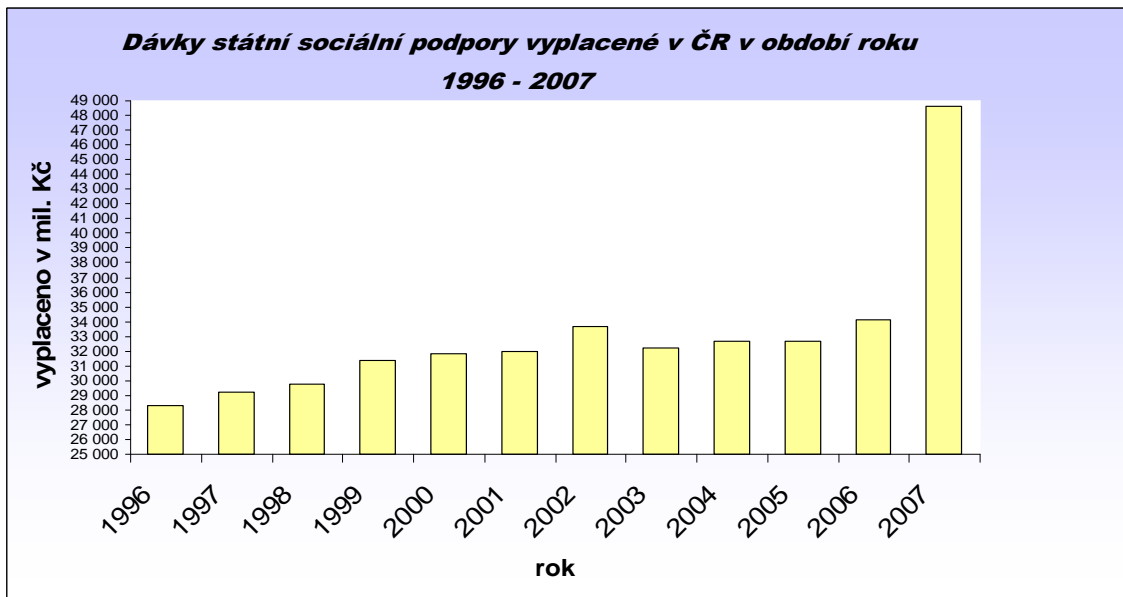
⁴⁹ Použity údaje z databáze programu OK dávky Úřadu práce v Bruntále

⁵⁰ Použity údaje z portálu DEMOGRAFIE. URL: <[http:// www.demografie.info/](http://www.demografie.info/)>

⁵¹ Rok 2006, 2007 - Použity údaje z portálu ZAVEDENIEURA.CZ:

URL. <[http:// www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2007_C_III_pdf.pdf/](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2007_C_III_pdf.pdf/)>

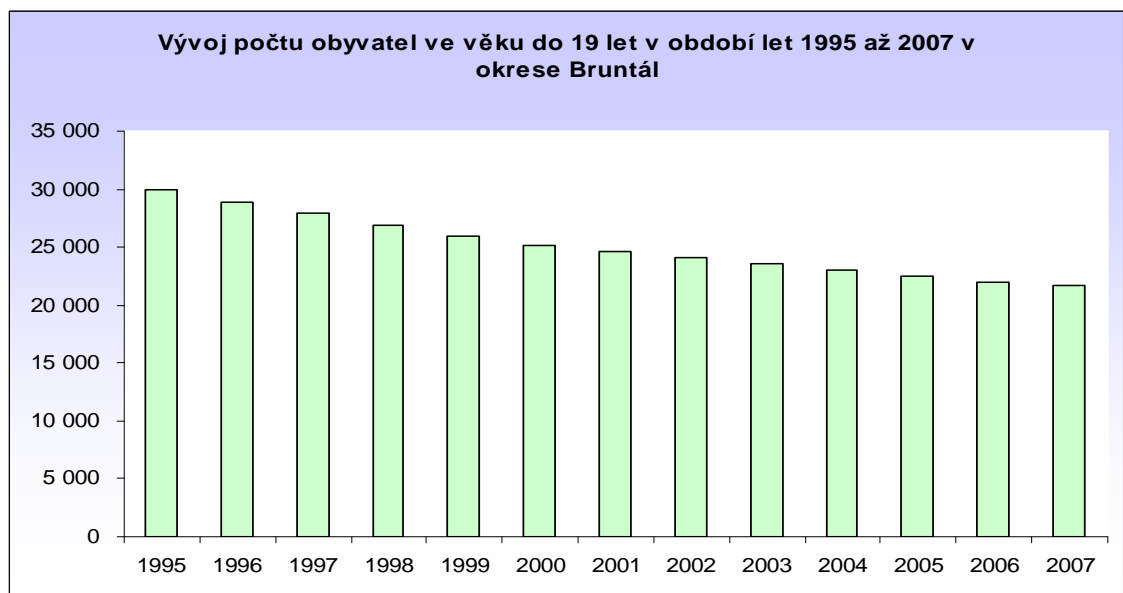
Graf č. 24

5.14.4 Demografické údaje z okresu Bruntál za období od roku 1995 do roku 2007

Následující graf a tabulka č. 45 dokládá postupný pokles počtu obyvatel ve věkové skupině do 19 let, což je jedním z faktorů ovlivňujících výplatu dávek státní sociální podpory v okrese Bruntál

Graf č. 25

Tab. č. 46: údaje o počtu obyvatel v okrese Bruntál v období⁵²

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Stav obyvatel k 31.12.		101 131	101 104	101 102	100 937	100 783	100 598	99 985	99 658	99 328	98 957	98 543	98 173	98148
v tom ve věku:	0	1 071	1 022	996	992	924	892	914	953	906	942	962	949	1059
	1 - 4	5 300	4 908	4 579	4 234	4 060	3 937	3 751	3 648	3 635	3 613	3 664	3 701	3708
	5 - 9	6 989	7 066	7 013	6 900	6 708	6 276	5 820	5 500	5 165	4 896	4 714	4 623	4581
	10 - 14	7 210	7 085	6 995	6 986	6 914	6 933	7 095	7 005	6 872	6 631	6 168	5 690	5416
	15 - 19	9 378	8 780	8 366	7 800	7 406	7 150	7 070	6 986	6 999	6 941	6 967	7 005	6906

⁵² Použity údaje ČSÚ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz>>

6 POHLEDÁVKY, EXEKUCE A POKUTY NA ÚSEKU STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY V OKRESE BRUNTÁL

Součástí činností orgánů státní sociální podpory je od počátku, tedy od 1.10.1995 kontrolní činnost a následné vymáhání neprávem vyplacených dávek. Z dávek státní sociální podpory lze s výjimkami provádět výkon rozhodnutí, viz zákon č. 99/1963 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dále zákonem č. 113/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. dubna 2006, byla do zákona o státní sociální podpoře včleněna nová ustanovení §65a až §65c, týkající se správních deliktů, mimo jiné také přestupků spáchaných fyzickými osobami.

6.1 Pohledávky

Dle ustanovení §62 zákona o státní sociální podpoře lze vymáhat neprávem vyplacené částky. Do 30.9.2001 byla tato možnost omezena pouze na příjemce dávek, což však přinášelo značné problémy, neboť přeplatky mohou být způsobeny i dalšími osobami. Z tohoto důvodu byl okruh od 1.10.2001 rozšířen i o zavinění společně posuzovanými osobami a současně byl doplněn §63a, který stanovil odpovědnost dalších fyzických nebo právnických osob.

V evidenci Úřadu práce v Bruntále se s ohledem na archivaci nachází údaje o počtu pohledávek až od roku 2001, kdy právě došlo k významnému rozšíření odpovědnosti.

Tab. č. 47⁵³: přehled pohledávek vzniklých v období roku 2001 do 2008

rok	počet	částka v Kč
2001	400	850 711
2002	771	1 253 216
2003	1 002	1 329 519
2004	937	1 226 041
2005	981	1 481 619
2006	805	1 382 746
2007	607	1 396 445
2008	491	1 145 826
celkem	5 994	10 066 123

Ke konci roku 2008 neuhrazeno celkem 319 pohledávek ve výši 1 093 998,-Kč.

⁵³ Použity údaje z databáze programu OK dávky Úřadu práce v Bruntále

6.2 Exekuce

Jednou z podstatných agend související se systémem státní sociální podpory je provádění výkonů rozhodnutí z dávek státní sociální podpory. Zásadním způsobem tuto oblast ovlivnil zákon č.113/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů. Do 31.3.2006 bylo možno provádět výkon rozhodnutí formou „srážek ze mzdy“ nebo „příkázáním pohledávky“. Po tomto datu už byla možná pouze forma „srážek ze mzdy“. Pro Úřad práce v Bruntále to však neznamena- lo snížení počtu exekucí na dávky státní sociální podpory, snížily se především srážky z dávek a tím i počet vyřízených exekucí. Počet evidovaných případů v okrese Bruntál je celkem 5 315, v částce 111 052 370,-Kč, kdy doposud bylo z dávek státní sociální podpory sraženo 15 067 764,-Kč.

Tab. č. 48: porovnání údajů o exekucích prováděných v roce 2006 s rokem 2008⁵⁴.

Rok 2008	Rok 2006
Exekuce „srážkou ze mzdy“	Exekuce „příkázáním pohledávky“ včetně nákladů exekuce
16 668 480,-Kč	4 890 861,-Kč
Sraženo	Sraženo
683 021,-Kč	3 421 857,-Kč
Náklady exekuce	
1 676 290,-Kč	
Sraženo	
20 523,-Kč	

Z uvedených údajů je zřejmé, že přes výrazný nárůst výkonu rozhodnutí vůči dávkám státní sociální podpory současně došlo k minimalizaci srážek s ohledem na nařízení vlády č. 63/1998 Sb.⁵⁵, poté 565/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být

⁵⁴ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále

⁵⁵ Do 31.12.2006

sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách).

6.3 Přestupky

Odborem státní sociální podpory Úřadu práce v Bruntále jsou v souvislosti s novelizací zákona o státní sociální podpoře zákonem č. 113/2006 Sb., od 1.1.2007 řešeny i přestupky fyzických osob. Přestože změna zákona nabyla účinnosti již dnem 1.4.2006, bližší výklad a metodika byla jednotlivým úřadům předána až na konci roku 2006. Z tohoto důvodu i Úřad práce v Bruntále začal s řešením přestupků v roce 2007. Skutkové podstaty přestupků jsou v § 65a zákona o SSP vymezeny následovně⁵⁶:

- odst. 1 - Fyzická osoba, s výjimkou osob uvedených v odstavci 2 (viz níže), se dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost uvedenou v § 63 odst. 1 zákona o SSP, tedy sdělit bezplatně údaje rozhodné podle tohoto zákona pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu.
- odst. 2 - Oprávněná osoba, osoba společně posuzovaná nebo příjemce dávky, se dopustí přestupku tím, že

a) nesplní povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu nebo ohlásit změny v těchto skutečnostech podle § 61 odst. 1 až 4 ve stanovené lhůtě, nebo

b) nepodrobí se ve stanovené lhůtě vyšetření zdravotního stavu nebo jinému odbornému vyšetření v případech uvedených v § 61 odst. 5.

Úřad práce v Bruntále si stanovil vlastní pomocná kritéria, ke kterým při posuzování přihlíží. Pokud by se při určování, zda se o přestupek jedná, či nikoliv, vycházelo z obecného znění zákona, pak by se jednalo o poměrně značné množství případů. Obecná pravidla pro stanovení případů, kdy je materiální stránka přestupku naplněna a kdy ne, dát nelze, neboť tato stránka vychází právě z konkrétnosti jednotlivých případů.

---

⁵⁶ §65a zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Vzhledem k tomu, že byly úřadem zvoleny kritéria v návaznosti na ustanovení §62 zákona o státní sociální podpoře, tedy na zaviněné přeplatky na dávkách, Úřad práce v Bruntále řeší všechny případy ve zkráceném příkazním řízení. Sankcí je napomenutí nebo pokuta. V roce 2007 byly udělovány pouze sankce v podobě „napomenutí“, od roku 2008 bylo přistoupeno i k ukládání pokut. V následující tabulce je přehled řešených přestupků.

Tab. č. 49: přestupky řešené Úřadem práce v Bruntále⁵⁷

rok	Počet celkem	počet uložených napomenutí	počet uložených pokut	výše v Kč
2007	126	126	0	
2008	105	42	63	19 700

---

⁵⁷ Použity údaje Úřadu práce v Bruntále

ZÁVĚR

Spuštění systému státní sociální podpory nebylo reformním krokem, ale transformací dosavadního systému státní pomoci. Nejednalo se pouze o zásadní změny v podobě zavedení principu adresnosti dávek s ohledem na příjmovou situaci občanů. Správou tohoto systému byly pověřeny orgány státní správy, v té době okresní úřady.

Již od svého počátku v roce 1995, ale zejména v roce 1996 a následujících, plnily dávky státní sociální podpory poměrně významnou úlohu v příjmech domácností.

I když jsem v této diplomové práci použil poměrně značné množství číselných údajů v oblasti výplat dávek státní sociální podpory, přesto se domnívám, že se jedná o údaje podstatné, které přímo dokumentují postupný vývoj a změny na území okresu Bruntál, které v podstatě kopírují změny v celé České republice.

Údaje z roku 1996 dokumentují, nakolik byla celá transformace systému na území okresu Bruntál zvládnutá. Pominu-li rodičovský příspěvek a další netestované dávky, tedy dávky, které nejsou závislé na příjmu a jejichž zpracování nebylo z pohledu administrace náročné, pak ostatní dávky, jejichž výše byla závislá na dosažení příjmu rodiny, byly vyřízeny do konce února 1996, což jednoznačně prokazují údaje v tabulce č. 22. Výraznější pokles výdajů v měsíci srpnu 1996 byl způsoben jednak určitou nevědomostí příjemců dávek, kteří včas nepodali nové žádosti o dávky závislé na příjmech, dále určitou prodlevou při rozhodování o nároku na dávky s ohledem na zjišťování příjmů (např. důchodů, příjmů evidovaných finančními úřady apod.). V následujícím roce účinností zákona č. 242/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění některých dalších zákonů, došlo ke změnám, kdy období trvání nároku na přídavek na dítě na základě jedné žádosti bylo prodlouženo po celou dobu nezaopatřenosti a příjemci dávek následně byli povinni dokládat pouze rozhodné příjmy, případně dle věku dítěte i jeho nezaopatřenost. Dále byly upraveny podmínky a výše přídavku na dítě – došlo k jejich omezení. Tato skutečnost se ve výdajích v okrese Bruntál příliš neprojevila.

Výdaje roku 1997 ovlivnilo jednak navýšení částek životního minima a dále i vznik dvou nových dávek vyplácených prostřednictvím systému státní sociální podpory. Zde poprvé byl státem využit zavedený systém státní sociální podpory ke zmírnění dopadů zvýše-

ných nákladů na domácnost souvisejících s deregulací nájemného a rušením dotací na výrobu teplené energie.

Následná období ovlivnily zejména změny částek životního minima. Výdaje na dávky státní sociální podpory postupně vzrůstaly, kdy nárůst o 12 % v roce 1997 v porovnání s rokem 1996 není s ohledem na absenci výplaty testovaných dávek v měsíci lednu 1996 směrodatný. Další období do roku 2002 byla poznamenána růstem průměrně o necelých 3,5% ročně. V následujících třech letech výdaje v okrese Bruntál postupně klesaly, i když v celostátním měřítku po poklesu v roce 2003 zůstaly na přibližně stejné úrovni. Částečně se zde projevil i přesun některých obcí do Olomouckého kraje.

Zákon č. 112/2006 Sb., zahájil postupné zásadní změny v celém systému státní sociální podpory, zejména s podstatným výše než dvojnásobným zvýšením rodičovského příspěvku, což mělo významný dopad právě na výdaje. Graf č. 18 a 19 názorně zobrazuje, že i při poklesu počtu vyplácených dávek změnou podmínek v souvislosti s uvedeným zákonem reagujícím na přijetí zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi, celkové výdaje v únoru 2007 nejen v okrese Bruntál podstatně vzrostly. Především došlo k odklonu od dosavadního principu vazby na částky životního minima. Výše rodičovského příspěvku se stala závislou na průměrné měsíční mzdě v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Tato změna navíc sebou nesla další riziko pravidelné valorizace dávky a následné další dopady na státní rozpočet. Z tohoto důvodu byla tato změna pouze dočasná a zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, došlo od 1.1.2008 k úpravě nejen rodičovského příspěvku, ale i některých dalších dávek, zejména přídatku na dítě a pohřebného.

Struktura poskytovaných dávek se postupně od roku 2001 měnila a klesal počet vyplácených dávek. V roce 2007 i přes výrazný nárůst výdajů o cca 30 % poklesl počet dávek o cca 13%. V roce 2008 se snížily výdaje v porovnání s předchozím rokem o 15 %, počet vyplácených dávek však poklesl o téměř 30 %.

Nejvyšší počet příjemců dávek státní sociální podpory v okrese Bruntál z doložitelného období let 2001 až 2008 byl v roce 2003 i přes snižování výdajů na dávky. Poté nastal pozvolný a následně i značný pokles počtu příjemců. Porovnáme-li rok 2008 s rokem 2003, pak se jedná o snížení počtu příjemců o více než 32 %. Počet vyplácených

dávek klesl o více než jednu polovinu. Jedním z faktorů ovlivňujícím tento pokles je i klesající počet osob ve věku do 19 let (věková hranice dle údajů Českého statistického úřadu), viz tabulka č. 45, které mohou být nezaopatřenými a od nichž se odvíjí nárok na většinu dávek státní sociální podpory. Přílohy č. 1 a 2 této diplomové práce prezentují další z faktorů, který je v oblasti dávek neopomenutelným – nezaměstnanost na území okresu Bruntál, což výrazně ovlivňuje příjmovou situaci rodin.

V roce 2008 činil podíl výdajů na rodičovský příspěvek vůči celkovým výdajům na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál více než 56%. V roce 1996 činil tento podíl necelých 23%. Zde je nutno podotknout, že výrazným navýšením rodičovského příspěvku přestala být řada nízkopříjmových rodin závislá na systému hmotné nouze, neboť výše dávek státní sociální podpory přesahovala hranici pro přiznání příspěvku na živobytí.

Z těchto údajů je zřejmé, že v případě dávek státní sociální podpory s výjimkou rodičovského příspěvku, došlo ke snížení jejich významu vzhledem k příjmům domácností. Důvodem je nejen růst příjmů domácností v důsledku postupného zvyšování mezd, kdy částky životního minima, od kterých se v minulosti odvíjela výše většiny dávek státní sociální podpory, se příliš neměnily, ale i reálným poklesem hodnoty vyplácených dávek s ohledem na průběh inflace. Např. maximální výše přídatku na dítě od věkové hranice 15 let vzrostla během 13 let od roku 1996 o cca 15%. Uvedené navýšení se dotýká rodin s žádným příjmem, popř. příjmem okolo hranice životního minima. Příjmovou situaci těchto rodin však řeší jiný systém státní pomoci – dávky hmotné nouze.

Druhá fáze reformy územní veřejné správy systém státní sociální podpory zásadně neovlivnila. Přesto došlo k jedné z mého pohledu nezanedbatelné změně. Do 31.12.2000 bylo odvolacím orgánem v případě odvolání proti rozhodnutí okresního úřadu Ministerstvo práce a sociálních věcí. Vznikem krajů přešla tato kompetence na orgány krajů v přenesené působnosti. Tato ne zcela zjevná úprava měla na dosud jednotný systém státní sociální podpory poměrně zásadní vliv. Navíc dnem 1.4.2003 bylo v zákoně o státní sociální podpoře doplněno ustanovení §73b, kterým byla na krajské úřady na úseku státní sociální podpory v přenesené působnosti přenesena odborná a metodická pomoc úřadům práce a kontrola a dozor nad jejich činností ve státní sociální podpoře. Ministerstvo práce a sociálních věcí vydávalo od počátku účinnosti zákona o státní sociální podpoře různé metodické pokyny a informace k provádění zákona, zejména v důsledku novelizací. Pro zaměstnance okresních úřadů nebyly závazné, a to nejen z důvodu, že okresní úřady byly řízeny Minis-

terstvem vnitra. K jednomu problému bylo vydáváno i několik zcela protichůdných výkladů, proto záleželo na jednotlivých úřadech, jak k těmto informacím přistoupí. Odvolací orgán, tedy Ministerstvo práce a sociálních věcí do vzniku krajů, obvykle postupoval podle těchto pokynů, i když to nebylo pravidlem. Po přesunu kompetencí na krajské úřady vznikla zvláštní úprava, kdy odvolání proti rozhodnutím vydaným orgány státní správy, řešily krajské úřady, byť v přenesené působnosti. Tento systém je platný doposud. Tedy odvolacím orgánem v případě odvolání proti rozhodnutím ve správním řízení vydaným úřady práce na úseku státní sociální podpory jsou krajské úřady, u ostatních rozhodnutí úřadů práce je odvolacím orgánem Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Odborná a metodická pomoc, kontrola a dozor nad činností úřadů práce na úseku státní sociální podpory je ze strany jednotlivých krajských úřadů v některých případech i zásadně odlišná a systém již není jednotný. Právní výklady krajských úřadů mohou být různé od právních výkladů ministerstva. Postupy úřadů práce při aplikaci zákona o státní sociální podpoře tak nejsou jednotné. Problémy nastaly především účinností zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, dnem 1.1.2006. Ministerstvo práce a sociálních věcí původně dopady této normy na řízení o dávkách státní sociální podpory „zlehčovalo“ na rozdíl od některých krajů. Úřady práce musí postupovat dle stanovisek příslušného krajského úřadu. Přesto ministerstvo dále rozesílá své informace a metodiku jednotlivým úřadům, což přináší spíše problémy. Bez stanoviska krajského úřadu jsou tyto informace zcela bezcenné a měly by směřovat právě na kraje. Ministerstvo práce a sociálních věcí současně vyvíjí snahy ve věci sjednocení postupů a struktury úřadů práce, tzv. standardizace. Příkazem ministra práce a sociálních věcí z roku 2006 ve věci standardů činnosti na úřadech práce byla těmto úřadům uložena povinnost vytvořit podmínky pro postupnou implementaci standardů činností a zajistit dodržování jejich závazných atributů. Zpracovatelem a dodavatelem standardů je firma TREXIMA, spol. s r.o.. Je to poměrně náročný proces i z důvodu častých změn v legislativě a nejednotnosti na úseku státní sociální podpory. Dalším problémem je různá struktura detašovaných pracovišť úřadů práce v návaznosti na odlišnost regionů apod..

Dalším okruhem, který je v souvislosti se systémem státní sociální podpory zmiňován, je zneužívání dávek. Zde je nutno uvést, že tento systém nezkoumá majetkovou situaci rodin, je podmíněn příjmy rodiny, které jsou taxativně vyjmenovány v zákoně. Z tohoto pohledu je nutno konstatovat, že dávky při plnění podmínek jsou obvykle vypláceny oprávněně. Samozřejmě existuje řada případů, kdy dojde k neoprávněné výplatě. V okrese

Bruntál bylo za období let 2001 až 2008 zjištěno téměř 6 tis. případů v celkové částce přesahující 10 mil. Kč. Za toto období bylo vyplaceno celkem přes 3,5 mil. dávek v celkové hodnotě přes 3,5 mld.. Jedná se tedy o zanedbatelné procento. Snahy o zneužívání systému jsou samozřejmě stále. Před vstupem ČR do EU řada příjemců dávek opouštěla republiku, pobírala dávky ze systémů jiných států, po návratu si uplatňovali nároky na dávky státní sociální podpory zpětně. Původně to bylo možné až pro období tří let zpětně s výjimkou jednorázových dávek. Postupně se tato lhůta zkrátila na tři měsíce.

Zaváděním kontrolních mechanismů a aplikací do programového vybavení, propojováním databází dalších institucí, docházelo k dalšímu zmenšování prostoru pro zneužívání dávek.

V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie začaly platit koordinační mechanismy, které určitým, dosud ne zcela funkčním, způsobem zamezují případnému duplicitnímu vyplácení rodinných dávek. I zde existují snahy o prohloubení koordinace a vytvoření centrálních databází, ve kterých bude možno jednotlivé případy ověřovat.

Dalším prostorem pro zneužívání dávek státní sociální podpory je konstrukce příspěvku na bydlení, jehož výše je odvozena od nákladů spojených s bydlením. I když zákon obsahuje horní hranici uznatelných nákladů, tzv. normativní náklady, přesto se s ohledem na jejich výši vyskytují případy, kdy se účelově sepisují nájemní smlouvy, kde výše nájemného a služeb spojených s užíváním bytu „kopíruje“ výši normativů. Jedná se však opět o zanedbatelné procento případů, které orgány státní sociální podpory nemohou ovlivnit.

Poslední oblastí, která prošla podstatnými změnami, byla postižitelnost dávek státní sociální podpory výkonem rozhodnutí. Na rozdíl od dávek hmotné nouze, u kterých tato možnost oprávněně není, lze z dávek státní sociální podpory srážky provádět. I když v roce 2006 byly tyto možnosti podstatně omezeny, přesto s ohledem na výši rodičovského příspěvku a případně sociálního příplatku lze srážky v určitých případech provádět. Dle mého názoru je i toto jednou z příčin růstu zadlužování domácností, neboť se jedná o široký okruh rodin, v nichž jediným příjmem jsou právě dávky státní sociální podpory a přesto jsou zde poskytovány úvěry, obvykle vysoce úročené. Zůstává také otázkou, zda dávky státní sociální podpory lze skutečně považovat za mzdu, i když tento příjem je obligatorní a není spojen s vynaložením úsilí příjemce, a jako takové je používat k úhradě nejen dlužných částek, ale i k úhradě nákladů exekutora.

Celý systém dávek státní sociální podpory provází od svého vzniku řada více či méně podstatných změn. Podstatně se snížil význam přídavků na děti, jejichž funkci u zaměstnaných osob částečně nahrazují daňová zvýhodnění, popř. bonusy. Rodičovský příspěvek postupně získal na významu jako příjem nahrazující mzdu. Příspěvek na bydlení se změnil natolik zásadním způsobem, že je otázkou, zda koncepčně patří dále do systému dávek státní sociální podpory. Zvýšil se význam pěstounských dávek, kdy je odměna pěstouna v určitých případech považována za mzdu včetně povinných odvodů. Příspěvek na dopravu se přetransformoval do přímých dotací a návazně i studentských slev poskytovaných dopravci.

Došlo k neúměrnému nárůstu administrativy zejména v souvislosti s novým správním řádem, kde existuje prostor pro doplnění zákona o státní sociální podpoře o úpravu v oblasti řízení o dávkách.

Přesto se domnívám, že tento systém je v současné době jednak svým rozsahem pokrývajícím různé sociální situace, dále začleněním do systému státní správy, nezastupitelným a lze jím poměrně pružně reagovat např. na problémy spojené se změnami v ekonomice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KREBS, V. Sociální politika, 3. vyd. Praha: ASPI, 2005, 502 s.
ISBN 80-7357-050-5
- [2] BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. Státní sociální podpora. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207s. ISBN 978-80-7263-402-6

Internetové zdroje

- [3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://vdb.czso.cz> >
- [4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. URL: <<http://www.czso.cz> >
- [5] ÚŘAD PRÁCE V BRUNTÁLE. Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Bruntál v roce 2008 a předpokládaný vývoj v 1. pololetí 2009. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza.cz>
- [6] DEMOGRAFIE. URL: <<http://www.demografie.info/> >
- [7] ZAVEDENIEURA.CZ. URL.
<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2007_C_III_pdf.pdf>
- [8] ASPI

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RP	rodičovský příspěvek
PND	přídavek na dítě
SP	sociální příplatek
PBYD	příspěvek na bydlení
POR	porodné
POH	pohřebné
PPÚHR	příspěvek na úhradu potřeb dítěte
ODM PĚS	odměna pěstouna
PPŘD	příspěvek při převzetí dítěte
PDOP	příspěvek na dopravu
ZAOP	zaopatřovací příspěvek
SOC P T	sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie
SOC P N	sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného
PZMOV	příspěvek na zakoupení motorového vozidla
PŠKP	příspěvek na školní pomůcky
PNPoDVZ	příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1:	částky životního minima v období od 1.1.1996 - 30.9.1996	20
Tab. č. 2:	výše přídavků na dítě v období od 1.1.1996 - 30.9.1996.....	20
Tab. č. 3:	částky životního minima v období od 1.10.1996 - 30.6.1997.....	20
Tab. č. 4:	výše přídavků na dítě v období od 1.10.1996 - 30.6.1997	20
Tab. č. 5:	částky životního minima v období od 1.7.1997 – 31.3.1998	21
Tab. č. 6:	výše přídavků na dítě v období od 1.7.1997 – 30.9.1997	21
Tab. č. 7:	výše přídavků na dítě v období od 1.10.1997 – 31.3.1998	21
Tab. č. 8:	částky životního minima v období od 1.4.1998 – 31.3.2000	21
Tab. č. 9:	výše přídavků na dítě v období od 1.4.1998 – 31.12.1998.....	22
Tab. č. 10:	výše přídavků na dítě v období od 1.1.1999 –31.3.2000.....	22
Tab. č. 11:	částky životního minima v období od 1.4.2000 - 30.9.2001.....	22
Tab. č. 12:	výše přídavků na dítě v období od 1.4.2000 - 30.9.2001.....	22
Tab. č. 13:	částky životního minima v období od 1.10.2001 – 31.12.2004.....	23
Tab. č. 14:	výše přídavků na dítě v období od 1.10.2001 – 31.12.2004	23
Tab. č. 15:	částky životního minima v období od 1.1.2005 – 31.12.2005	23
Tab. č. 16:	výše přídavků na dítě v období od 1.1.2005 – 31.12.2005.....	23

Tab. č. 17:	částky životního minima v období od 1.1.2006 – 31.12.2006.....	24
Tab. č. 18:	výše přídatků na dítě v období od 1.1.2006 – 31.12.2006.....	24
Tab. č. 19:	částky životního minima v období od od 1.1.2007.....	24
Tab. č. 20:	výše přídatků na dítě v období od 1.1.2007 –31.12.2007.....	24
Tab. č. 21:	výše přídatků na dítě v období od 1.1.2008.....	24
Tab. č. 22:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1996.....	54
Tab. č. 23:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1997.....	57
Tab. č. 24:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1998.....	61
Tab. č. 25:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 1999.....	63
Tab. č. 26:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2000.....	65
Tab. č. 27:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2001.....	68
Tab. č. 28:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2001.....	69
Tab. č. 29:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2002.....	72
Tab. č. 30:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2002.....	73
Tab. č. 31:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2003.....	76

Tab. č. 32:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2003.....	77
Tab. č. 33:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2004.....	80
Tab. č. 34:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2004.....	81
Tab. č. 35:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2005.....	84
Tab. č. 36:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2005.....	85
Tab. č. 37:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2006.....	88
Tab. č. 38:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2006.....	89
Tab. č. 39:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2007.....	93
Tab. č. 40:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2007.....	94
Tab. č. 41:	výdaje na dávky státní sociální podpory v okrese Bruntál v roce 2008.....	97
Tab. č. 42:	počet dávek státní sociální podpory vyplacených v okrese Bruntál v roce 2008.....	98
Tab. č. 43:	počet a celkové výdaje na dávky státní sociální podpory za období let 1996 až 2008.....	100
Tab. č. 44:	počet příjemců dávek státní sociální podpory v okrese Bruntál, kterým byla v letech 2001 až 2008 vyplacena alespoň jedna dávka.....	102

Tab. č. 45:	počet a celkové výdaje na dávky státní sociální podpory za období let 1996 až 2008	102
Tab. č. 46:	údaje o počtu obyvatel v okrese Bruntál v období.....	104
Tab. č. 47:	přehled pohledávek vzniklých v období roku 2001 do 2008.....	105
Tab. č. 48:	porovnání údajů o exekucích prováděných v roce 2006 s rokem 2008.....	106
Tab. č. 49:	přestupky řešené Úřadem práce v Bruntále.....	108

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 1996	55
Graf č. 2	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 1997	58
Graf č. 3	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 1998	59
Graf č. 4	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 1999	62
Graf č. 5	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2000	64
Graf č. 6	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2001	66
Graf č. 7	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2001	66
Graf č. 8	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2002	70
Graf č. 9	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2002	70
Graf č. 10	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2003	74

Graf č. 11	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2003	74
Graf č. 12	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2004	78
Graf č. 13	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2004	78
Graf č. 14	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2005	82
Graf č. 15	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2005	82
Graf č. 16	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2006	86
Graf č. 17	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2006	86
Graf č. 18	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2007	90
Graf č. 19	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2007	90
Graf č. 20	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2008	95
Graf č. 21	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v roce 2008	95

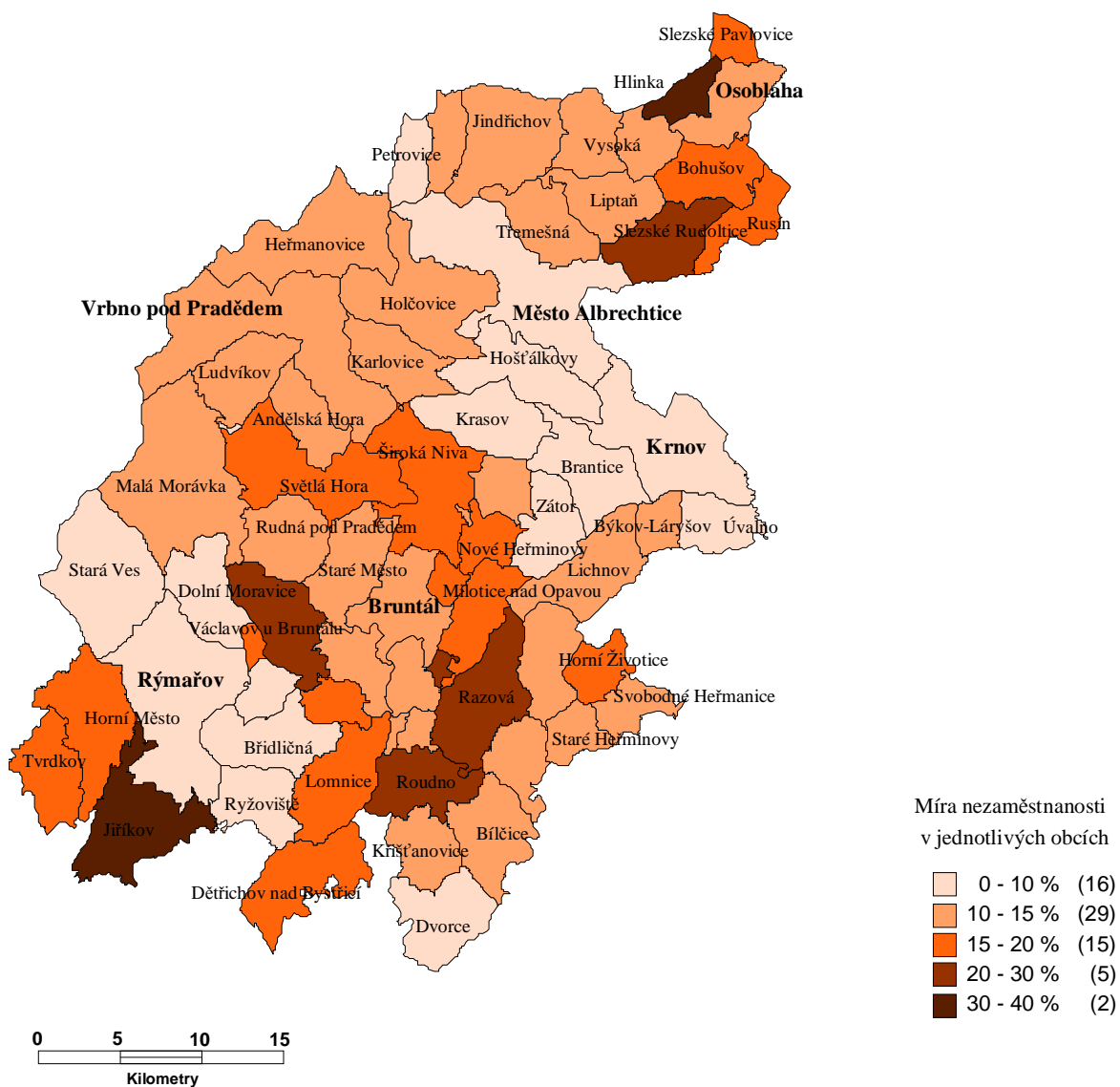
Graf č. 22	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v období roku 2001 – 2008.....	100
Graf č. 23	Úřad práce v Bruntále; dávky státní sociální podpory vyplacené v období roku 1996 – 2008.....	101
Graf č. 24	Dávky státní sociální podpory vyplacené v ČR v období roku 1996 – 2007	103
Graf č. 25	Vývoj počtu obyvatel ve věku do 19 let v období let 1995 až 2007 v okrese Bruntál.....	103

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: okres Bruntál – míra nezaměstnanosti v obcích k datu 31.12.2008

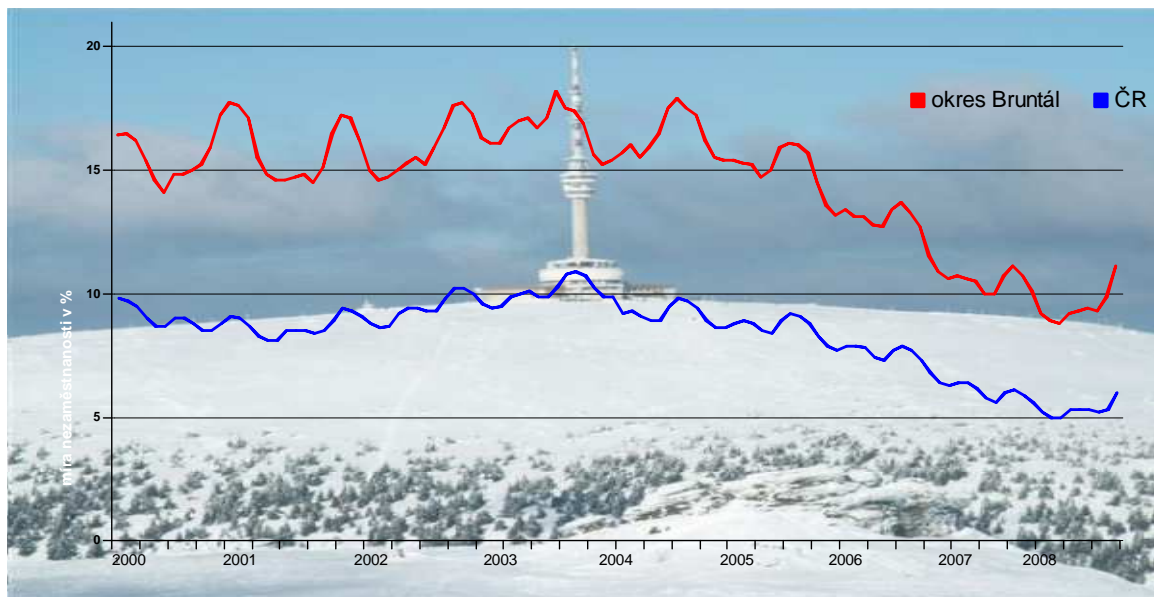
Příloha P II: porovnání vývoje míry nezaměstnanosti v okrese Bruntál a ČR v letech 2000 až 2008

PŘÍLOHA P I: OKRES BRUNTÁL – MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V OBCÍCH K DATU 31.12.2008⁵⁸

⁵⁸ ANALÝZA STAVU A VÝVOJE TRHU PRÁCE V OKRESE BRUNTÁL V ROCE 2008

PŘÍLOHA P II: POROVNÁNÍ VÝVOJE MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE BRUNTÁL A ČR V LETECH 2000 AŽ 2008 ⁵⁹

---

⁵⁹ STATISTICKÝ ZPRAVODAJ ÚŘADU PRÁCE V BRUNTÁLE PROSINEC 2008